CLASELE III - IV

IOANA PENCEA

GRAMATICA ȘI ORTOGRAFIA

• definiții • exerciții • itemi • capcane •

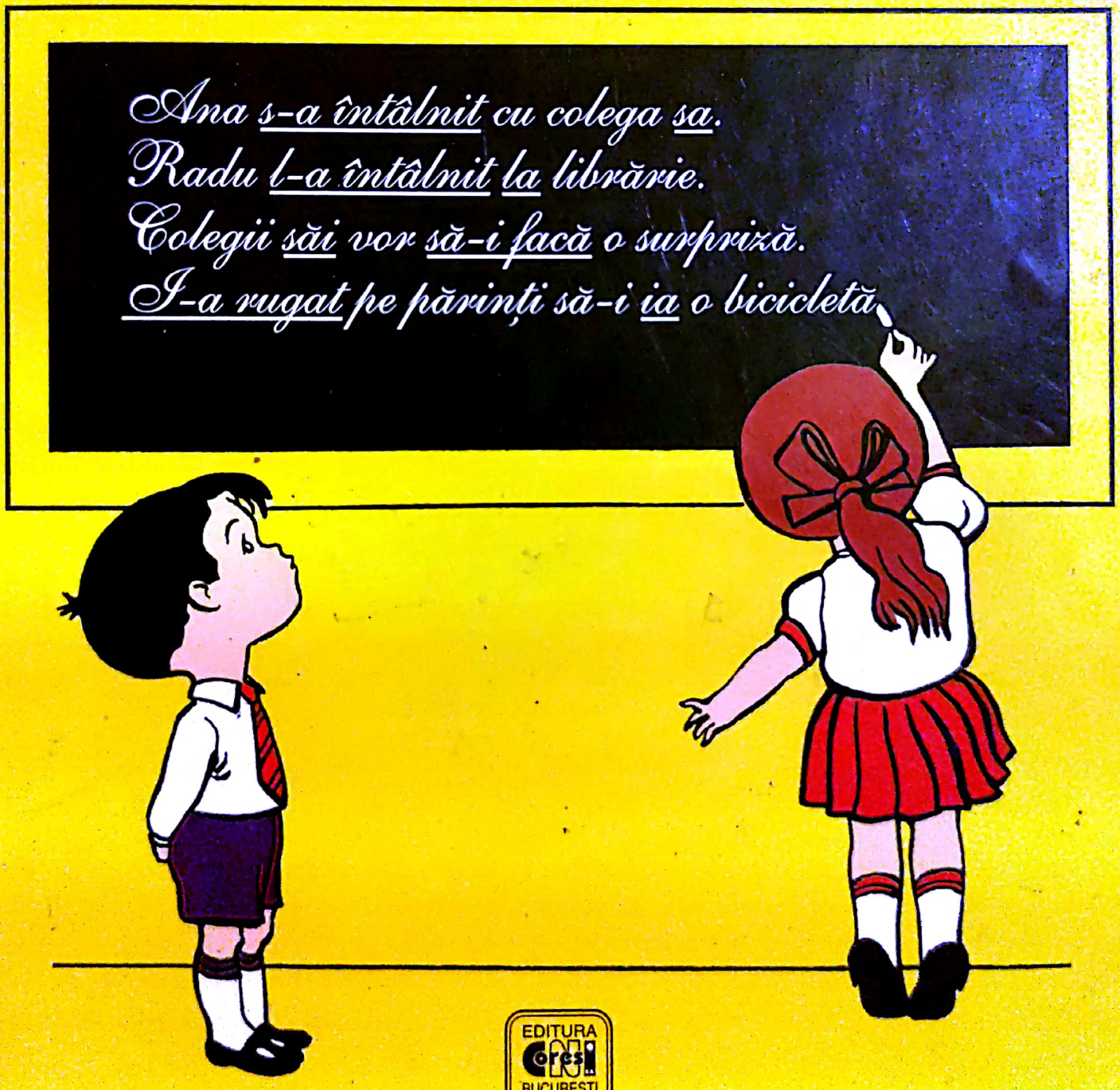

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ
BUCUREȘTI

Scanned with OKEN Scanner

IOANA PENCEA

GRAMATICĂ ȘI ORTOGRAFIE

clasele III-IV

Cuvânt înainte – prof. Vasile Molan

Scanned with OKEN Scanner

Redactor: Gabriela NIŢĂ
Tehnoredactor: Adrian UTALE

ISBN 973-570-179-0

© Editura C.N.I. – Imprimeria Coresi
Toate drepturile rezervate

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Libertatea de exprimare este un lucru extraordinar. Fiecare poate să-și exprime liber ideile sale. În învățământ această libertate s-a manifestat bine, în special la învățământul primar. Mulți colegi au adunat într-o carte experiența didactică proprie, pe care au răspândit-o în întreaga țară. Este aceasta o formă de ajutor colegial? Noi credem că este. Dacă vor fi mai mulți care au ce spune, este cu atât mai bine pentru învățământul românesc. Rămâne ca Măria-Sa învățătorul să aleagă pe cele pe care le consideră mai bune.

Lucrarea doamnei Ioana Pencea este foarte interesantă. Prezintă o varietate de exerciții gramaticale care, rezolvate de elevii claselor a III-a și a IV-a, le permite acestora să se integreze cu succes în studiul limbii române în clasele gimnaziale. Aceste instrumente prezintă siguranță pentru că sunt încercate pe serii de elevi și au dat rezultate.

Materialul este util pentru elevi, învățători și părinți, atât prin faptul că oferă multe forme de lucru, cât și pentru că asigură o măsurare corectă a deprinderilor formate în însușirea tainelor limbii române și în folosirea ei corectă.

Autorul acestor rânduri, deși are publicații în domeniu, susține toate lucrările bune care vin în sprijinul învățământului primar.

*De aceea, **salutăm cu bucurie prezența doamnei învățătoare Ioana Pencea printre autorii lucrărilor auxiliare.***

Prof. Vasile Molan

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNTUL AUTORULUI

Prezenta lucrare este concepută pentru a fi utilizată atât ca material auxiliar al manualelor de limba română, cât și independent de acestea, pentru a veni în sprijinul învățătorilor în activitatea la clasă, al elevilor care doresc să-și fixeze și consolideze cunoștințele și deprinderile gramaticale, în ajutorul cărora fiind formulate și modele de lucru, cât și al părinților.

Materialul de lucru este structurat pe capitole vizând probleme morfologice și sintactice și se adresează elevilor claselor a III-a și a IV-a, atât celor care doresc să-și consolideze problemele de limbă învățate, fiind în concordanță cu Noul Curriculum Național, cât și celor care doresc să le aplice creator, să descopere noi fenomene, ba chiar să depășească standardele curriculare de performanță, pentru a facilita astfel trecerea în ciclul gimnazial sau pentru a participa cu succes la concursuri de limba și literatura română.

Exercițiile gramaticale propuse sunt variate, unele mai simple, altele mai complexe, pentru a putea veni în sprijinul mai multor categorii de elevi. Cele care prezintă ⊙ în fața numărului de ordine se adresează elevilor clasei a III-a care lucrează în condiții de CURRICULUM EXTINS vizând conținuturile suplimentare, sau elevilor clasei a IV-a care lucrează în condiții de CURRICULUM NUCLEU sau CURRICULUM NUCLEU APROFUNDAT, vizând conținuturile obligatorii la această clasă. Cele care prezintă ⊡ se adresează elevilor clasei a IV-a care lucrează în condiții de CURRICULUM EXTINS, iar cele care prezintă ◈ se adresează viitorilor campioni pe tărâmul limbii române care doresc să depășească standardele curriculare de performanță. Exercițiile care nu prezintă nici un semn în fața numărului de ordine sunt valabile pentru elevii clasei a IV-a, eventual a III-a, în funcție de nivelul de pregătire, de interesele elevilor, ajutând astfel și pe învățătorii care utilizează activitatea diferențiată la clasă.

Testele de evaluare (autoevaluare) însoțite de baremele de notare sunt concepute pentru a-i ajuta pe elevi să-și măsoare cât mai exact deprinderile gramaticale, constituind pași importanți către reușită.

Succes tuturor celor ce se vor apleca asupra exercițiilor propuse!

LISTA DE ABREVIERI

a.	– adjectiv (în scheme)	N.P.	– nume predicativ
adj.	– adjectiv (în analiză)	p.	– pronume personal (în scheme)
A.	– atribut	pron. pers.	– pronume personal (în analiză)
C.	– complement	pers.	– persoană
C.E.	– curriculum extins	pl.	– plural
C.N.	– curriculum nucleu	P.	– predicat
C.N.A.	– curriculum nucleu aprofundat	S.	– subiect
com.	– comun	s.	– substantiv (în scheme)
fem.	– feminin	sing.	– singular
J	– item	subst.	– substantiv (în analiză)
masc.	– masculin	T.	– test
nr.	– numărul	v.	– verb

Scanned with OKEN Scanner

PĂRȚILE DE VORBIRE

SUBSTANTIVUL

1. *Subliniați substantivele din următorul text:*

„În cameră, în așteptarea farfuriei cu plăcinte, Anca îl așează pe pitic pe o perniță pe care să stea ca un prinț. Dar piticul nu se mulțumi cu atât (...) Anca mai puse sub el o periniță. Piticul protestă din nou (...)".

(Mircea Șerbănescu – *Piticul cu picioare scurte*)

Exercițiu oral

2. *Găsiți substantivele și arătați ce denumește fiecare.*

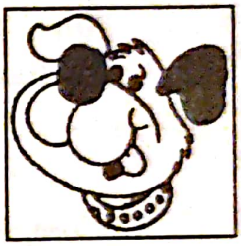

- „Când se abat furtuni asupra satului, cu vânt, cu trăsnete și potop de apă, Petrică se cațără pe scară și privește vijelia prin oblonul podului. Vede cum aleargă rafalele de ploaie, cum se zbuciumă copacii și cum ulițele se prefac în pâraie cu bulbuci."

(Călin Gruia – *Ograda*)

- „Zberăt, răget, țipet, vaiet, mii de glasuri spăimântate
  Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate."

(Vasile Alecsandri – *Viscolul*)

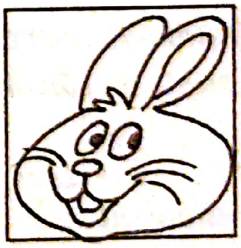

- „Unde-i unul, nu-i putere
  La nevoi și la durere.
  Unde-s doi, puterea crește
  Și dușmanul nu sporește."

(Vasile Alecsandri – *Hora Unirii*)

3. *Scrieți câte trei substantive care să denumească*

ființe: ----------

lucruri: ----------

fenomene ale naturii: ----------

acțiuni: ----------

stări sufletești: ----------

însușiri: ----------

Scanned with OKEN Scanner

4. *Subliniați substantivele proprii din textele următoare:*

- „Ștefan-Vodă, de ce ești trist, de ce geme inima ta?
  – Sunt părăsit și singur, mamă Vrâncioaie!"

(Eusebiu Camilar – *Povestiri eroice*)

- „Dragu-mi era satul nostru cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindește cu mâhnire Cetatea Neamțului de atâtea veacuri."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

- „Sfarmă-Piatră-i ține calea și-l ridică-ncet pe palmă,
  Săriți voi, urgia lumii! săriți!... țipă Statu-Palmă,

  .....

  Puneți stavili netrecute sus din ceruri până jos...
  Trestiana, Trestiana, mi-au răpit-o Făt-Frumos."

(Vasile Alecsandri – *Răzbunarea lui Statu-Palmă*)

5. *Completați spațiile punctate cu substantive proprii după cum urmează:*

nume de familie: ----------
nume de persoane: ----------
nume de animale: ----------
denumiri geografice: ----------
nume de ziare, reviste: ----------
nume de opere literare: ----------
nume de sărbători naționale: ----------

6. *Găsiți substantivele din textele următoare și subliniați cu o linie pe cele la numărul singular și cu două linii pe cele la numărul plural:*

- „Aurind pe câmpuri
  Grâul și secara,
  Soarele în aur
  Îmi îmbracă țara."

(Victor Tulbure – *Vara*)

- „Trosnește focul, soba dogorește,
  Pe ziduri, umbre urcă și coboară.
  Tac nepoții mâlc. Tăcerea crește."

(St. O. Iosif – *A fost odată*)

Scanned with OKEN Scanner

7. ***Subliniați substantivele din versurile de mai jos și treceți-le în coloană pentru a arăta la ce număr sunt:***

	singular	*plural*
„Fulgul de zăpadă știe		
că el e o bucurie,	• ----------	• ----------
iarna când cu ochii mari	• ----------	• ----------
ninge codrii seculari.	• ----------	• ----------
Parcă-s mâțe cu târlici,	• ----------	• ----------
alergând după vreo minge,	• ----------	• ----------
Săniile cu tălpici	• ----------	• ----------
peste care ninge	• ----------	• ----------
ninge.“	• ----------	• ----------

(Nichita Stănescu, Gh. Tomozei – *Fulgul de zăpadă*)

8. ***Treceți substantivele de mai jos la numărul plural și alcătuiți propoziții dezvoltate:*** **pădure, vizuină, vânător, iepure, ogar.**

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

9. ***Folosind patru substantive proprii (denumiri geografice) la alegere alcătuiți patru propoziții dezvoltate pe tema: „România – tezaur de frumuseți ale naturii“.***

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

10. ***Scrieți formele de plural pentru substantivele date, după model:***

singular	*plural*	*plural*
propoziție	propoziții	propozițiile
câmpie	----------	----------
emoție	----------	----------
colivie	----------	----------
explicație	----------	----------
poezie	----------	----------
exercițiu	----------	----------

Scanned with OKEN Scanner

serviciu	----------	----------
deceniu	----------	----------
solfegiu	----------	----------
acvariu	----------	----------

11. ***Scrieți pluralul substantivelor:*** **tigru, codru, membru, astru** ***după modelul:***

(un) tigru	(niște) tigri	(toți) tigrii
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------

12. ***În scrierile de mai jos încercuiți varianta corectă:***

a. dresor de tigri
b. dresor de tigrii

a. membri aceștia
b. membrii aceștia

a. câțiva membri
b. câțiva membrii

a. amândoi codri
b. amândoi codrii

a. întinderi de codrii
b. întinderi de codri

a. alți codri
b. alți codrii

a. acei tigrii
b. acei tigri

a. doi membri
b. doi membrii

13. ***Completați în locul punctelor cu substantivul*** **codri** ***sau*** **codrii:**

- „Vor geme pe plaiuri izvoarele-n noapte
  Și-ncet grăitoarele unde,
  Bătrânilor ..... și-or spune mustrarea,
  Iar ..... cu glas vor răspunde.“

(Octavian Goga – *Lăutarul*)

- „Ca un glas domol de clopot
  Sună ..... mari de brad.“

(George Coșbuc – *Noapte de vară*)

14. ***Formați pluralul substantivelor de mai jos și observați cum se scriu ele:*** **felie, rochie, ie, farfurie, colivie, farmacie, serie, albie, cofetărie, gulie, cutie, păpădie.**

• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------

Scanned with OKEN Scanner

Exercițiu oral

15. ***Găsiți substantivele din textul următor și arătați genul lor:***

„În aer ciocârlia, pe casă rândunele,
Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc
Și pe deasupra bălții nagâții se-nvârtesc."

(Vasile Alecsandri – *Oaspeții primăverii*)

16. ***Scoateți în coloane substantivele din textele următoare, pentru a arăta genul lor:***

• „Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?"

(Mihai Eminescu – *Ce te legeni*)

• „În dimineața următoare, Dorothea o sărută pe fata verde și frumoasă, apoi dădu mâna cu ostașul cu favoriții verzi, care îi întovărăși până la poarta orașului."

(L. Frank Baum – *Vrăjitorul din Oz*)

masculin	*feminin*	*neutru*
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------

17. ***Scrieți în coloană câte patru substantive pentru fiecare gen, după model:***

masculin	*feminin*	*neutru*
• ochi	• floare	• fular
• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------
• ----------	• ----------	• ----------

18. ***Analizați substantivele din textul următor conform cerințelor din tabel:***

„Avea ca vreo șase ani
Și visa să strângă bani,
Socotind pe uși, cu cretă,
Cât costă o bicicletă."

(Tudor Arghezi – *Bănuțul*)

Scanned with OKEN Scanner

Substantivul	Felul	Genul	Numărul

19. ***Găsiți câte un substantiv înrudit cu verbele:*** **a munci, a triumfa, a răsplăti, a descrie** ***și alcătuiți cu ele propoziții dezvoltate, după model:***

- a munci → munca

  Munca sfințește locul.

- ---

- ---

- ---

- ---

20. ***Analizați substantivele din textul următor după cerințele din tabel:***

„Au fost odată doi frați. Cel mai mare dintre dânșii, Barbu, era văduv și avea doi copii, iar cel mai mic, Pascu, trăia-n fericire cu nevastă-sa și cu cei patru copii ai lor.“

(Ioan Slavici – *Băiet sărac și horopsit*)

Substantivul	Felul	Genul	Numărul	⊙ Funcția

Scanned with OKEN Scanner

Exercițiu oral

21. *Găsiți în textele de mai jos substantivele provenite din adjective și precizați adjectivele de la care s-au format:*

• „Pe frunza unui nufăr, o broscuță se bucura și ea de frumusețea și răcoarea dimineții."

(Emil Gârleanu – *Mărinimie*)

• „În liniștea sfântă a codrului, în măreția și sălbăticia acestor locuri (...) toate te farmecă."

(Alexandru Vlahuță – *România pitorească*)

• „În micul ciobănaș mijeau toate darurile omului adevărat: blândețea, îndrăzneala, mândria, vrednicia, omenia."

(Poveste populară – *Cei trei prieteni*)

22. *Analizați substantivele scrise cu doi „i" din textul următor, conform cerințelor din tabel:*

„Și a trecut vara. Au venit țăranii cu plugurile de au arat miriștea; prepelița s-a mutat cu puii într-un lan de porumb de alături; dar peste câtăva vreme au venit oamenii de au cules porumbul, au tăiat cocenii și au întors locul."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

Substantivul	Felul	Genul	Numărul	⊙ Funcția

23. *Analizați substantivele din textul de mai jos, după modelul dat:*

„Când intră prințul cu Cenușăreasa, deodată se lăsă o liniște deplină și dansul se opri, iar viorile tăcură, toți privind fermecați de frumusețea fetei."

(Charles Perrault – *Cenușăreasa*)

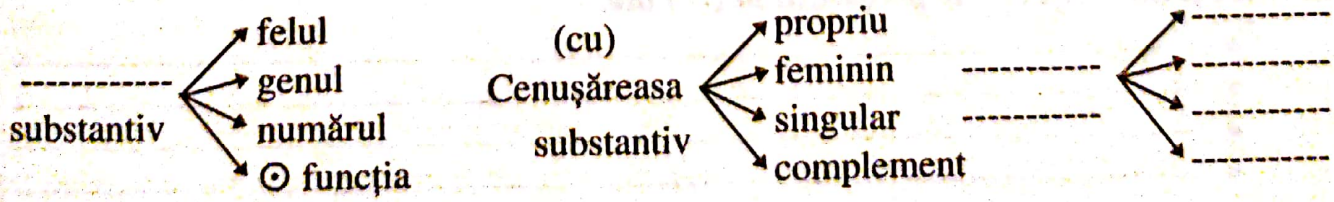

Scanned with OKEN Scanner

⊙ **24.** ***Alegeți două substantive care denumesc acțiuni și alcătuiți cu ele scurte comunicări în care să aibă rol de subiect.***

- ---
- ---

⊙ **25.** ***Scrieți propoziții în care substantivele:*** **patrie, istorie, soare** ***să fie atribute, apoi complemente care să răspundă la întrebarea „cui?“.***

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

◈ **26.** ***Folosind două substantive ce denumesc stări sufletești, alcătuiți propoziții în care acestea să ajute la formarea predicatului.***

- ---
- ---

⊙ **27.** ***Gândiți-vă la două substantive ce denumesc însușiri și scrieți propoziții în care acestea să aibă rol de complement.***

- ---
- ---

28. ***Scrieți câte un substantiv înrudit cu adjectivele:*** **mândru, cutezător, isteț, devotat** ***și alcătuiți cu ele propoziții dezvoltate.***

- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

⊙ **29.** ***Găsiți două substantive ce denumesc stări sufletești opuse și scrieți propoziții simple în care să fie subiecte.***

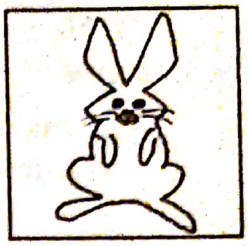

- ---
- ---

⊡ **30.** ***Alcătuiți trei propoziții simple cu subiectul exprimat prin mai multe substantive proprii.***

◈ **31.** ***Scrieți enunțuri în care substantivul* copil *să aibă rol de: subiect; atribut; complement; să intre în alcătuirea predicatului.***

◈ **32.** ***Alcătuiți propoziții în care substantivul* Ruxandra *să aibă rol de subiect; atribut; complement; să intre în alcătuirea predicatului.***

⊡ **33.** ***Scrieți o propoziție simplă cu subiectul exprimat prin substantive la toate genurile învățate.*** Exemplu: Cleștele, rindeaua și ciocanul sunt unelte.

⊙ **34.** ***Alcătuiți propoziții care să corespundă schemelor:***

a)

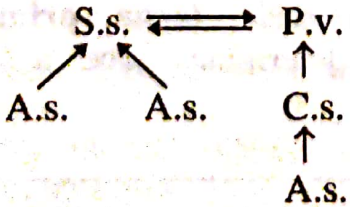

b)

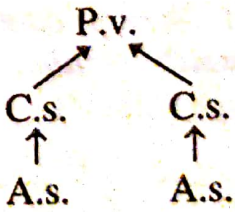

Scanned with OKEN Scanner

◈ **35. a.** ***Dintre cuvintele subliniate, încercuiți doar pe cele care sunt substantive:***

- „**Ziua** scade, **noaptea** crește
  Și frunzișul mi-l rărește."

(Mihai Eminescu – *Ce te legeni...*)

- **Ziua** ninge, **noaptea** ninge, **dimineața** ninge iară!"

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

- „**Noaptea** cade, lupii urlă... Vai de cal și călător!"

(Vasile Alecsandri – *Viscolul*)

- „Cum veni **seara,** își luă tolba cu săgețile, arcul și paloșul, și se duse în grădină."

(Petre Ispirescu – *Lupul cel năzdrăvan și Făt-Frumos*)

- „Bate vântul dintr-o parte
  Iarna-i ici, **vara**-i departe."

(Mihai Eminescu – *Ce te legeni*)

- „Și mai fac ce fac de mult,
  Vara doina mi-o ascult."

(Mihai Eminescu – *Revedere*)

- „Îndărăt tot dă ca racul,
  Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
  Nici îi este **toamna toamnă**
  Nici e **vara vara** lui
  Și-i străin în țara lui."

(Mihai Eminescu – *Doina*)

- „**Toamna** frunzele colindă,
  Sun-un greier sub o grindă,
  ....."

(Mihai Eminescu – *Gazel*)

b. ***Scrieți câte o propoziție în care cuvintele:*** **iarna, primăvara, seara, dimineața** ***să aibă valoarea de adverbe*** (să determine verbe și să răspundă la întrebarea când?).

Scanned with OKEN Scanner

36. *În textele de mai jos observați cum s-au scris substantivele subliniate:*

• „**Viziții** aprinseră un foc mare în șopron și se încălzeau în jurul lui.“

(Cezar Petrescu – *Un om între oameni*)

• „**Fiii** tăi trăiască numai în frăție
Ca a **nopții** stele, ca a zilei zori.“

(Mihai Eminescu – *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!*)

• „E! asta e (…) **Morții** cu **morții** și **viii** cu **viii**.“

(I.Al. Brătescu-Voinești – *Proză*)

• „**Hangiii** în toate veacurile sunt oameni cu socoteală.“

(Mihail Sadoveanu – *Opere*)

• „**Copiii** – cinstea părinților
iar **părinții** – lauda **copiilor**.“

(Proverb)

37. *Citiți cu atenție substantivele de mai jos și fiți atenți cum se scriu:*

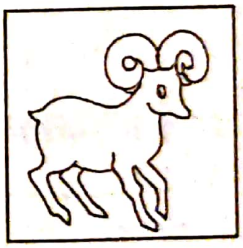

• botgros, ciuboțica-cucului, floarea-soarelui, contabil-șef, bunăvoință, rea-voință, gură-cască, fluieră-vânt, untdelemn.

• Baia de Aramă, Delta Dunării, Târgu Ocna, Piatra Neamț, Valea Cerbului, Câmpulung, Bistrița-Năsăud, Sinan-Pașa, Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop.

ADJECTIVUL

1. a. *Subliniați substantivele din următorul text:*

• „Peste fagi cu vârfuri sure
A căzut amurgul rece,
Înserarea mută trece
Furișată prin pădure.“

(George Topârceanu – *Acceleratul*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Trecea prin codri pustii, prin munți cu fruntea ninsă, și, când răsărea dintre stânci bătrâne, luna cea palidă ca fața unei fete moarte, atunci vedea din când în când câte-o streanță uriașă atârnată de cer (…)."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

• „După un timp, cavalerul s-a însurat cu o femeie trufașă (…). Fata cavalerului, în schimb, blândă și drăgălașă, era aidoma răposatei sale măicuțe, care fusese de o bunătate fără margini."

(Charles Perrault – *Cenușăreasa*)

• „Cică era baba asta o zgripțuroaică urâtă și bătăioasă și rea de mama focului."

(Alexandru Vlahuță – *România pitorească*)

• „Eram pe atuncea mititel, sfios, cu capul mare și cu părul zbârlit. Eram alb și slăbuț (…)."

(Mihail Sadoveanu – *La Mestecănei*)

• „Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea."

(Mihai Eminescu – *Revedere*)

b. ***Găsiți în texte adjective cu înțeles opus (antonime).***

---

2. ***Scrieți în locul punctelor adjectivele potrivite din paranteză:***

• „Mult e ..... și .....
Limba ce-o vorbim
Altă limbă .....
Ca ea nu găsim."
(dulce, frumoasă, armonioasă)

(George Sion – *Limba românească*)

• Este o ființă .....
Țese pânza .....
Fără ițe, fără spată.
(ciudată, minunată)

(Ghicitoare)

Scanned with OKEN Scanner

3. *Din textul de mai jos scoateți adjectivele împreună cu substantivele pe care le însoțesc. Scrieți-le în coloane.*

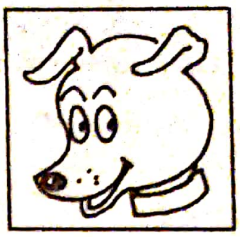

„Părea un tânăr voievod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.

Iar umbra feței străvezii
E albă ca de ceară
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară."

(Mihai Eminescu – *Luceafărul*)

Substantivul	*Adjectivul*
• **voievod**	• **tânăr**
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------

4. *Subliniați adjectivele și scoateți în coloana întâi pe cele care arată însușiri fizice, iar în cea de-a doua pe cele care arată însușiri sufletești:*

• „Cât sunt de frumoși copiii
Cei cuminți (…)
Dar copiii răi la suflet
Sunt urâți precum i-acel
Care m-a lovit pe mine."

(Elena Farago – *Cățelușul șchiop*)

• „Dascălul nostru era un holtei frumos, zdravăn și voinic."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

• Era blândă, duioasă și ascultătoare. Pe chipul său rotund se citea bunătate. Frații mai mari o iubeau mult.

Însușiri fizice	**Însușiri sufletești**
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------
• ----------	• ----------

Scanned with OKEN Scanner

5. ***Scrieți un text cu titlul „În livadă“ în care să aveți cel puțin zece adjective care exprimă însușiri fizice. Subliniați-le.***

---

6. ***Dați patru exemple de adjective care exprimă însușiri sufletești și alcătuiți cu ele propoziții.***

---

7. ***Găsiți pentru substantivele din coloana întâi adjectivele potrivite din coloana a doua și uniți-le prin săgeți, după model:***

I	II	I	II
soare	ploioasă	cer	duioasă
școală	semeți	bunică	aurii
vreme	mănoase	minge	minunată
munți	strălucitor	raze	roșie
câmpii	spațioasă	zi	înstelat

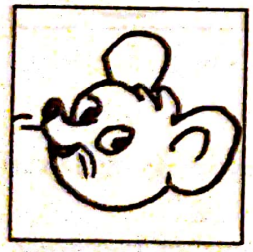

8. ***Scrieți adjective cu înțeles opus adjectivelor de mai jos:*** **nou, vesel, gras, înalt, bun, mare, lat, lung, subțire.**

- ---------- • ---------- • ----------
- ---------- • ---------- • ----------
- ---------- • ---------- • ----------

9. ***Scrieți adjective potrivite pentru următoarele substantive:***

peisaj ----------

operă ----------

cer ----------

soare ----------

copii ----------

Scanned with OKEN Scanner

10. ***Scoateți adjectivele din textul de mai jos și arătați numărul și genul lor:***

• „Lăzi de lemn scump (…), și-n ele se grămădeau bani de aur, pietre nestemate, licărind cu o mie de focuri albastre, verzi și roșii (…).“

(Victor Eftimiu – *Fluierul ciobănașului*)

• ---

• ---

• ---

• ---

• ---

11. ***Folosind cât mai multe adjective scrieți propoziții pe tema dată.***

La ocrotirea naturii contribuie și copiii

⊙ **12. a.** ***Subliniați adjectivele din versurile următoare și arătați unde sunt așezate față de substantivele pe care le însoțesc, ordonându-le conform cerințelor din tabel:***

	Înaintea **substantivului**	După **substantiv**
• „Peste albele izvoare	• ----------	• ----------
Luna bate printre ramuri,	• ----------	• ----------
Împrejuru-ne s-adună	• ----------	• ----------
Ale Curții mândre neamuri:	• ----------	• ----------
Caii mării albi ca spuma,	• ----------	• ----------
Bouri nalți cu stema-n frunte,	• ----------	• ----------
Cerbi cu coarne rămuroase,	• ----------	• ----------
Ciute sprintene de munte.“	• ----------	• ----------

(Mihai Eminescu – *Povestea codrului*)

• „Un voinic cu ochi de vultur lungă vale o măsoară.
Șapte ani de când plecat-ai, zburător, cu negre plete
Ș-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!“

(Mihai Eminescu – *Călin – file din poveste*)

b. Scrieți o propoziție în care cuvântul **voinic** să fie adjectiv.

Scanned with OKEN Scanner

13. ***Faceți acordul adjectivelor din paranteză cu substantivele pe care le însoțesc:***

„Să vă fie casa-casă,
Să vă fie masa-masă!
Tot cu mesele ..... (întinsă)
Și cu fețele ..... (aprinsă)
Tot cu casele ..... (grijită)
Cu (bun) ..... oaspeți ..... (locuită)."

(Vasile Alecsandri – *Pluguşorul*)

14. ***Scrieți adjectivele din paranteză astfel încât să se acorde cu substantivele pe care le însoțesc, conform modelului:***

zile (minunat, plăcut, senin): minunate, plăcute, senine
operă (atractivi, interesant): ----------
decor (încântători, fermecătoare): ----------
vreme (senin, viforoase, blânzi): ----------

⊙ 15. a. ***Subliniați adjectivele și completați tabelul:***

• „În iarba înaltă înfloreşte acum ochiul-boului cu petale desfăcute şi albe, cu miezul rotund şi galben, ca un bănuț auriu, un fel de crizantemă sălbatică. Se ridică cutezător ciucurul roşu al trifoiului, se leagănă pâlcuri de sânziene galbene şi albe cu miros piperat şi ameţitor."

(Ion Agârbiceanu – *Adormirea Mariuței*)

Adjectivul	Substantivul pe care îl determină	Genul	Numărul	Ce rol are în propoziție

Scanned with OKEN Scanner

b. ***Scrieți un enunț în care cuvântul* cutezător *să fie altă parte de vorbire față de cea din text (în text – adverb).***

---

16. a. ***Subliniați adjectivele din textul de mai jos:***

• „Rareori numai, albastrul limpede al cerului adânc se pătează de câte un punct negru, dar trecător: e un vultur prădalnic care ochește poate din înălțimile văzduhului, vreo sprintenă veveriță, glasul vântului îți strânge inima (...)."

(Calistrat Hogaș – *Pe drumuri de munte*)

b. ***Scrieți câte o propoziție în care cuvântul* albastru *să fie parte de vorbire diferită de cea din text, cuvântul* trecător *să fie parte de vorbire diferită de cea din text, iar adjectivul* adânc *să fie tot epitet, ca în textul dat (să exprime o însușire neobișnuită a unui obiect).***

- ---
- ---
- ---

17. ***Scoateți adjectivele din textul de mai jos și analizați-le conform schemei și după modelul dat:***

„În inima bietei prepelițe era o luptă sfâșietoare. Ar fi vrut să se rupă în două: jumătatea să plece cu copiii sănătoși, care sufereau de frigul toamnei înaintate, iar jumătate să rămâie cu puiul schilod care se agăța de ea cu desperare."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

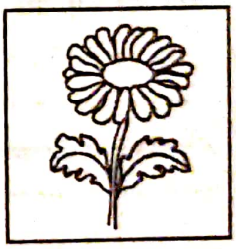

adjectiv → genul, numărul, ⊙ funcția în propoziție

sănătoși adj. → masculin, plural, atribut

--- → ---, ---, ---

--- → ---, ---, ---

--- → ---, ---, ---

--- → ---, ---, ---

⊙ **18.** ***Subliniați adjectivele din versurile de mai jos și arătați ce rol au în propoziție, notând pe scurt deasupra fiecăruia:***

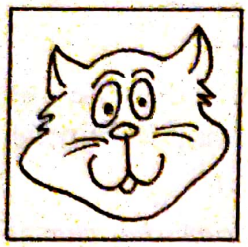

„Pe o câmpie
Mare, bogată
Urma odată
O bătălie
Aspră, cumplită, neasemănată,
Încât cadavre nenumărate
Zăceau grămadă neîngropate.“

(Grigore Alexandrescu – *Corbii și barza*)

⊙ **19.** ***Alcătuiți propoziții în care adjectivele:*** **strălucitoare, fericită, cutezători, captivant** ***să aibă rol de atribut.***

- _____
- _____
- _____
- _____

◈ ***Alcătuiți propoziții în care adjectivele:*** **bună, plăcut, aromat, semeață** ***să intre în alcătuirea predicatului.***

_____
_____
_____
_____

◈ **21.** ***Scrieți cinci propoziții despre anotimpul primăvara în care să folosiți și predicate exprimate prin verbul*** **a fi** ***și*** **adjective.**

_____
_____
_____
_____
_____

◈ **22.** ***Formați adjective din substantivele:*** **victorie, toamnă, aur** ***și alcătuiți cu ele propoziții în care să intre în alcătuirea predicatului.***

_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

◈ **23.** ***Arătați, notând pe scurt deasupra fiecăruia, ce rol au în propoziție adjectivele din textele următoare:***

• „Se gândea că o albină-i

Slabă, mică și puțină."

(Tudor Arghezi – *Tâlharul pedepsit*)

• „Tu erai mândră atunci, o, țară nemângâiată... dragostea moșiei întărea ca o za de oțel latele tale piepturi și brațele lor erau tari."

(Alecu Russo – *Cântarea României*)

• „– Ce roșie e apa!

– Roșie și necăjită, zise împărăteasa."

(Barbu Șt. Delavrancea – *Stăpânea odată*)

24. a. ***Subliniați adjectivele din textele următoare:***

• „Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad."

(George Coșbuc – *Noapte de vară*)

• „Bistrița, cuminte, îl ocolește făcând un cot larg în dreapta."

(Alexandru Vlahuță – *România pitorească*)

• „Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape."

(Mihai Eminescu – *Mai am un singur dor*)

◈ **b.** ***În textele următoare, observați cum unele cuvinte din cele subliniate mai sus își pierd valoarea adjectivală, determinând verbe și devenind adverbe.***

• „A doua zi, în ceasul cel dintâi a prins a ninge **domol**."

(Mihail Sadoveanu – *Frații Jderi*)

• „Petre Petrovici desfăcu **larg** brațele (...)."

(Șt. Bănulescu – *Iarna bărbaților*)

• „Umbrele cuprinseseră până la piept pădurea bătrână ce-și tremura **lin** smaraldul argintat de pe culmile luminate încă."

(Ion Agârbiceanu – *Costea pădurarul*)

Scanned with OKEN Scanner

◈ **c.** ***Alcătuiți trei propoziții în care cuvintele respective să determine verbe.***

◈ **25.** ***Scrieți propoziții în care adjectivele*** **luminoasă, înțelept, ageri** ***să aibă rol de atribut, apoi să intre în alcătuirea predicatului și să fie așezate înaintea substantivului sau a verbului*** **a fi.**

◈ **26.** ***Alcătuiți propoziții în care cuvintele:*** **greu, bucuros, minunat** ***să determine verbe (să fie adverbe).***

Exercițiu oral

27. Citiți textele și fiți atenți la scrierea adjectivelor subliniate:

- „Ulița avea și un felinar, pripășit printre **rarii** copaci."

(Ionel Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

- „Cu clinchete **zglobii** din dunga văii,
  Răsună zurgălăii **argintii**."

(Nicolae Labiș – *Versuri*)

NUMERALUL

1. Subliniați numeralele din textele următoare:

- Când doi se ceartă, al treilea câștigă.

(Proverb)

Scanned with OKEN Scanner

• „Plecat-am nouă din Vaslui
Și cu sergentul zece
Și nu-i era, zău, nimănui
În piept inima rece.“

(Vasile Alecsandri – *Peneș Curcanul*)

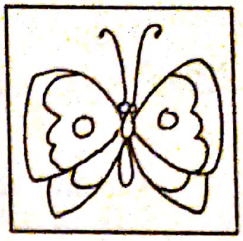

• „Eu am trecut în clasa a patra, iar Budulea Taichii s-a făcut student.“

(Ioan Slavici – *Budulea Taichii*)

• „Și au trecut așa, ani peste ani, în total șase, și a ajuns acum flăcău de șaptesprezece ani, frumos și așezat, dar sfios.“

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Niculăiță Minciună*)

• „– Îți dau ..... două.
– Două pungi ..... pentru un suflet?
– Îți dau ..... zece. (...)
– Îți dau ..... douăzeci.“

(Barbu Șt. Delavrancea – *Neghiniță*)

2. *Subliniați în versurile de mai jos numeralele:*

„Am un tunel
și două mingi
Și un flanel
cu trei flamingi
dau pe cinci bani
patru lei buni,
am șase ani
și șapte luni,
am opt culori
și nouă pești
versicolori;
le spun povești
cu un tunel
și două mingi,
și un flanel
cu trei flamingi.“

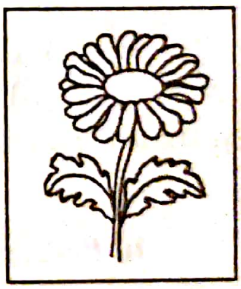

(Șerban Foarță – *De vorbă cu florile*)

3. *Cu ajutorul doamnei învățătoare, găsiți numeralele:*

• „Ochilă atunci se ie și el după Harap-Alb și pornesc tustrei înainte.“

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Ipate se îmbogăți însutit și înmiit de când a venit Chirică în slujbă la dânsul.“

(Ion Creangă – *Povestea lui Stan-Pățitul*)

• „Câte zece se sculau să spuie (...) cam pe unde trebuie să fie Pripășel.“

(Barbu Șt. Delavrancea – *Domnul Vucea*)

• „O dată, de două ori, de zece ori, de nenumărate ori, ridicai dealul cu cârdul de copii...

– Da' noi nu mai mergem acasă?...

– Ba da, dar să ne mai dăm o dată.“

(Mihail Sadoveanu – *Moș Crăciun*)

Exercițiu oral

4. *Găsiți numeralele din textele de mai jos:*

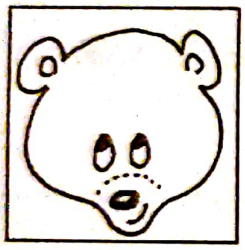

• Dar șapte turci pe el săriră,
Și șapte săbii-l loviră,
Și-al optulea, un turc bărbos,
Izbi turbat de sus în jos.“

(George Coșbuc – *Coloana de atac*)

• „(...) doi oameni cu doi boi, la vreme de iarnă, abia își puteau scoate mămăliga. (...) Cocioaba de pe malul stâng al Bistriței, (...) un țap și două capre slabe și râioase (...) era toată averea Irinucăi.“

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

b. *Precizați ce arată fiecare numeral găsit (numărul, ordinea).*

5. *Numărați în scris din zece în zece până la o sută, scriind cu litere.*

Exercițiu oral

6. *Găsiți numeralele din textele de mai jos și alcătuiți cu ele propoziții în care să arate ordinea:*

• „– Mă băiețaș, tu să ceri pe ele cincisprezece lei, să ai de unde lăsa. (...)
Cârciumarul de la bariera orașului l-a întrebat cât cere pe lemne:
– Unsprezece lei, a răspuns Niculăiță.“

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Niculăiță Minciună*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Copilul începu a număra banii tot luând câte unul din grămadă.
– Vezi că-s douăzeci? zise el triumfător.
– Mie mi-au ieşit numai optsprezece, zise jupânul. Hai să-i mai număr o dată.
Şi-i mai numărară sub supravegherea lui Ioniţă.
– Stai, că ai zis cincisprezece de două ori.
– Se poate să ai tu dreptate, că omul bătrân mai iute greşeşte. Şi zici că ştii număra şi după douăzeci?
– Ştiu până la o sută."

(Ion Agârbiceanu – *Întâiul drum*)

8. ***Prezentaţi un joc sportiv în maxim cinci propoziţii în care să folosiţi cel puţin cinci numerale.***

• ----------
• ----------
• ----------
• ----------
• ----------

9. ***Grupaţi numeralele:*** **doi, a doua, primul, unu, al treilea, şapte, unsprezece, al nouălea, prima, douăzeci şi cinci** ***după ceea ce exprimă:***

numărul	ordinea
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------

10. ***Completaţi spaţiile punctate cu numerale potrivite şi daţi un titlu:***

.....

Copiii ies în curte. Se numără. ..... copii vor juca volei. ..... copii se vor juca de-a v-aţi ascunselea. ..... copil este ales conducătorul jocului. Era mai bine să-l aleagă pe .....

11. ***Subliniaţi numeralele din textele de mai jos, apoi alcătuiţi cu ele câte o propoziţie legată de viaţa voastră de şcolari.***

• „Şi mă scol, ridic două degete; dar ce tare-mi bătea inima!"
• „– Banca a şaptea! ..... Cum a mers Mogâldea?"

(Alexandru Vlahuţă – *Mogâldea*)

• ----------
• ----------

Scanned with OKEN Scanner

12. ***Completați spațiile punctate cu numeralele potrivite scrise cu litere:***

Am ..... stejar cu ..... ramuri,
Pe fiecare ramură ..... cuiburi,
în fiecare cuib ..... ouă.
(Anul, lunile, săptămânile, zilele)

13. ***Încercuiți litera corespunzătoare scrierii corecte a numeralelor de mai jos:***

a. șaisprezece b. șasesprezece	a. unsprezece b. unșpe	a. șaptesprezece b. șaptisprezece
a. optisprezece b. optsprezece	a. al optulea b. al optălea	a. al nouălea b. al noolea
a. *clasa* întâi b. *clasa* întâia	a. două zeci b. douăzeci	a. paisprezece b. patrusprezece

⊙ **14.** ***Găsiți numeralele din textele următoare și arătați ce rol au în propoziție notând pe scurt deasupra fiecăruia:***

• Merge-ncet pe uliță
Cu trei mii de sulițe.
(Ghicitoare)

• Cine iese pe ușă
Cu cincizeci de capete?
(Ghicitoare)

• „Patru mâțe, după pește
Vor să-l prindă între dește
Și cu mâna, vrei, nu vrei,
Una fuge, cu un crap,
Să și-l facă la proțap,
Și-au rămas din patru, trei."

(Tudor Arghezi – *Zece mâțe*)

• „Cucoșul s-a apropiat, s-a uitat cu un ochi la cărăbuș și a trecut mândru înainte."

(Emil Gârleanu – *Sărăcuțul!...*)

⊙ **15.** ***Precizați ce rol au în propoziție numeralele din enunțurile:***

Doi au sosit de dimineață.
Doi oaspeți au sosit de dimineață.
Au plecat cinci, au venit doi.
Trei copii pictează.
Trei pictează, doi privesc.

Scanned with OKEN Scanner

◈ Numărul meu preferat este doisprezece.
Opinia celor doi e bună.
◈ Opinia e a celor doi.
Le-am trimis şi celor patru.
Le-am trimis şi celor patru colegi.

⊙ **16.** ***Scrieţi enunţuri în care numeralele:*** **douăzeci, primii, al optulea, zece** ***să fie atribute.***

---

17. ***Alcătuiţi propoziţii în care numeralele:*** **doi, cinci, al treilea, al şaptelea** ***să fie subiecte.***

◈ **18.** ***Formulaţi şi scrieţi propoziţii în care numeralul*** **nouă** ***să fie subiect, apoi să intre în alcătuirea predicatului.***

⊙ **19.** ***Construiţi propoziţii după schema:***

A	S	A	S	A	A	P	A	C
n	s	n	s	s	n	v	n	s

Exemplu: Doi băieţi şi trei fetiţe din clasa a treia au cumpărat cincisprezece flori.

◈ **20.** ***După modelul:***

S.
Al treilea ***s-a evidenţiat.***

Scanned with OKEN Scanner

A.

Concurentul* al treilea *a câștigat.

P.

***Succesul* este al celui de-al treilea.**

C.

***Îl felicită* pe al treilea.**

***Alcătuiți propoziții folosind numeralul* al șaptelea.**

- ---
- ---
- ---
- ---

PRONUMELE. PRONUMELE PERSONAL

1. *Subliniați pronumele personale din textele:*

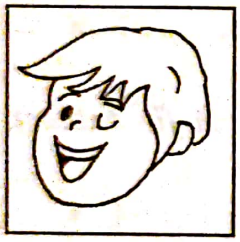

- „Eu sunt luceafărul de sus,
  Iar tu să-mi fii mireasă.
  .....
  Ea trebui de el în somn
  Aminte să-și aducă.“

(Mihai Eminescu – *Luceafărul*)

- „– Uite ce-i, nepoate. Noi pe-aici nu mai știm ce să credem. Toți mințesc, numa sufletul din noi nu. Voi, pe-acolo, trăbă s-aflați mai iute veștile (...).“

(Ion Agârbiceanu – *Darul lui moș Miron*)

Exercițiu oral

2. *Găsiți pronumele personale din textul de mai jos:*

„Liei i se făcu milă de ea, o luă frumușel și dând cu ochii de un mușuroi, scurmă puțin pământul din el, o puse în scurmătură și-o acoperi.

– Scurtă să-ți fie și netedă calea, căci mare bine mi-ai făcut – grăi râma – și să-ți aduci aminte de mine când te vei afla în mare strâmtoare.“

(Ioan Slavici – *Limir-împărat*)

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Descoperiți în careu pronumele personale „ascunse“ și puneți-le în dreptunghiuri:***

P	A	E	U	R	C	T	U
D	E	F	C	H	N	O	I
K	L	M	E	P	R	V	S
S	X	B	A	W	Y	O	M
P	E	J	K	D	M	I	C
S	I	C	E	L	E	R	D

4. ***Înlocuiți substantivele subliniate cu pronume personale:***

Elena îl întrece pe **Adrian**. ----------
Nicu și Ion sunt buni amici. ----------
Mamele îi ocrotesc pe **copii**. ----------
Ieri, m-au vizitat **Gina și Dana**. ----------
Băieților le place fotbalul. ----------

5. ***Scoateți pronumele personale din textele de mai jos și treceți-le în tabel, după numărul și persoana fiecăruia:***

• „– Ce spui, cumnată? Da' că l-aș ucide în bătaie, când aș afla că el a prins pupăza, s-o chinuiască. De-amu bine că mi-ai spus, las' pe mine, că ți-l ieu eu la depănat.“

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

• „– Povestea ciocârliei v-a spus-o dascălul vostru?
Ei clătinară din cap că nu.
– Dacă-i așa, nu v-a spus nici cântecul ei.
– Nu ni l-a spus.
– Să vi-l spun tot eu, și, dacă puteți, să-l învățați și voi. Vi-l spun de mai multe ori.“

(Ion Agârbiceanu – *Ciocârlia*)

• „– Da' nu te tot codi, că mămuca ne vede.
– Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?!“

(Ion Creangă – *Soacra cu trei nurori*)

Scanned with OKEN Scanner

Singular			Plural		
pers. I	pers. a II-a	pers. a III-a	pers. I	pers. a II-a	Pers. a III-a

⊙ **6.** ***Analizați, conform modelului, pronumele personale din textele următoare, arătând persoana, numărul, genul (dacă este cazul) și funcția în propoziție.***

• „Tu du-mă-n alte lumi senine,
Căci singura-ți chemare sfântă
E să mă-nveselești pe mine;
Tu ești poet – deci cântă."

(Alexandru Vlahuță – *Tu ești poet...*)

• „– Ei, Harap-Alb – îi zise atunci Ochilă – dacă nu eram eu și cu Păsărilă, ce făceați voi acum?...
Amar era să fie de voi,
De nu eram noi amândoi."

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

tu = pron. pers., pers. a II-a, nr. sing., funcția – S.

◈ **7. a.** ***Observați ce parte de vorbire este cuvântul*** **o** ***în enunțurile de mai jos:***

O mașină trece pe stradă. (articol)
O mașină vine, două se duc. (numeral)
Bunicul **o** pornește cu dibăcie. (pron. pers.)

Scanned with OKEN Scanner

b. ***Scrie trei enunțuri asemănătoare.***

---

8. ***Scrie trei enunțuri în care cuvântul* nouă *să fie, pe rând, adjectiv, numeral, pronume personal.***

◈ **9.** ***Încercuiește numărul de ordine corespunzător enunțului în care există pronume personal:***

1. Adesea mă privesc în oglindă.
2. Colegii mă privesc cu admirație.
3. Întotdeauna bunicul ne bate la șah.
4. Zilnic ne batem cu bulgări de zăpadă.
5. Vezi că te cheamă mama.
6. Cum te cheamă? (Cum te numești?)
7. Să vă puneți centurile!
8. Vă invităm la carnaval.
9. M-am dus.
10. M-ai dus.
11. Te-am întrebat.
12. Te-ai întrebat.
13. Ne-au încolonat.
14. Ne-am încolonat.
15. V-ați grăbit.
16. V-au grăbit.

10. ***Completați spațiile punctate cu pronumele personale din paranteză:***

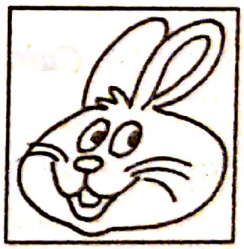

„– Dar ……., măi, întreabă jeleparul, cum ai intrat în sac și ce cauți în …….?

– N-am intrat, răspunse Păcală, ci ……. – au vârât alții în...

– Și de ce ……. – au vârât?

– Ca să ……. arunce în Dunăre.

Iacă, păcatele mele! răspunse Păcală, fiindcă vor să ……. facă vornic și ……. nu vreau să primesc.“

(Ioan Slavici – *Păcală în satul lui*)

(el, mă, tu, m, te-, el, eu, mă)

Exercițiu oral

11. ***Citiți cele două texte și spuneți care v-a plăcut mai mult. Motivați de ce.***

• Maricica este harnică și ascultătoare. Maricica își face zilnic temele. Maricica deseori o ajută pe mama în gospodărie. Maricica merge și după cumpărături.

Scanned with OKEN Scanner

• Maricica este harnică și ascultătoare. Ea își face zilnic temele. Deseori o ajută pe mama în gospodărie. Merge și după cumpărături.

12. ***Subliniați în textele următoare pronumele personale și observați cum sunt scrise:***

• „– Păi, ne-a fost vorba unsprezece lei, jupâne.

– Dar ce ești tu, turc? Dacă-ți place; dacă nu, încarcă-ți-le și pleacă."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Niculăiță Minciună*)

• „– Ana, nu ți-e teamă să-ți pui viața în primejdie? o întrebă Marin privind-o cu drag și recunoștință."

(Marin Lungu – *Drumul spre pace*)

13. ***Completați spațiile punctate cu pronumele personale:*** **i-, -i, mi-, -mi, -l.**

• „Dacă .....-am spus că nu-..... pot împlini porunca, ...-a răspuns că dacă nu voi face ce .....-a poruncit, nu-..... va sta capul unde-..... stă acum."

(Ioan Pop-Reteganul – *Povești ardelenești*)

• „Pitica scoase inelul ce-..... luase atunci de pe degetul fetei și-..... arătă împăratului și fetei, care-..... cunoscu, și-..... crezură că el e mântuitorul lor."

(Gheorghe Catană – *Povești poporale din Banat*)

14. ***Citiți textul următor și observați folosirea linioarei de unire:***

„– Mi-ar fi rușine de moarte să plătesc astfel credința cu care m-ai slujit. Lasă-l la pustia să-l aibă, și-ți ia unul dintre iști zdraveni și voinici.

– Ți-am spus că dintre iști armăsari nu pot să-mi iau. Dacă vrei să mi-l dai pe cel slab, dă-mi-l (...)."

(Petre Ispirescu – *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*)

⊙ **15.** ***Alcătuiți propoziții dezvoltate în care pronumele personale:*** **eu, tu, noi, voi, ei** ***să aibă rol de subiect.***

• ----------

• ----------

• ----------

• ----------

• ----------

Scanned with OKEN Scanner

16. ***În propozițiile de mai jos înlocuiți pronumele cu substantive corespunzătoare:***

..... se bucură când primesc vești.
Ei

..... ciripesc vesele sub cerul senin.
Ele

..... se joacă nestingheriți cu balonașe.
Ei și ele

..... muncesc cu hărnicie pământul moștenit de la strămoși.
Ei

⊙ **17.** ***Alcătuiți câte o propoziție în care pronumele personale:*** **el, noi, ei** ***să fie complemente.***

- ---
- ---
- ---

18. ***Alcătuiți cinci propoziții dezvoltate în care să folosiți pronumele personale:*** **eu, noi, el, ea, ei** ***și să prezentați o acțiune gospodărească desfășurată de clasa voastră.***

⊙ **19.** ***Redați în scris o scurtă convorbire cu o persoană în vârstă, în care să folosiți și pronume personale de politețe.***

---

20. ***Încercuiți litera corespunzătoare scrierii corecte a pronumelui personal:***

a. eu	a. iel	a. ea	a. iei	a. ele
b. ieu	b. el	b. ia	b. ei	b. iele

Scanned with OKEN Scanner

21. ***Scrieți propoziții după schema:***

S.	S.	C.	P.	C.	C.
p.	p.	p.	v.	p.	p.

Exemplu: Eu și el i-am invitat pe ei la noi.

---

22. ***Scrieți două propoziții dezvoltate în care cuvântul*** **noi** ***să fie părți de vorbire diferite.***

- ---
- ---

Exercițiu oral

23. ***Găsiți pronumele personale din textele de mai jos și explicați scrierea lor:***

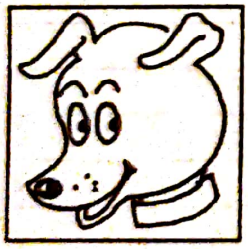

- „De vrei tu să-mi faci pe dor
  Ține inelușul meu
  Și du-l unde voiesc eu,
  .....
  Și mă giur că de-oi scăpa,
  Pe tine te-oi adăpa."

(Vasile Alecsandri – *Novac și corbul*)

- „– Ce spui, cumnată? Da' că l-aș ucide în bătaie, când aș afla că el a prins pupăza, s-o chinuiască. De-amu bine că mi-ai spus, las' pe mine, că ți-l ieu eu la depănat."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

- „– Dar, voi, câinilor, dragilor, de ce șchiopătați fiecare de câte toate patru picioarele? îi întrebă ea acuma pe duli."

(Ioan Slavici – *Limir-împărat*)

Scanned with OKEN Scanner

VERBUL

1. *Subliniați verbele din textele de mai jos:*

• „Și deodată, dintre dealuri
Se desprinde larg un zvon
Depărtat și monoton,
Ca un murmur lung de ape

Revărsate peste maluri…
Crește-n luncă, mai aproape,
Umple văile vecine
De răsunet mare...
Vine!...

Parcă zboară,
Parcă-noată,
Scuipă foc, înghite drum,
Și-ntr-un val vârtej de fum
Taie-n lung pădurea toată."

(George Topârceanu – *Acceleratul*)

• „Racul înapoi se da
Broasca tot în sus sălta,
Știuca foarte se izbea
Și nimic nu isprăvea."

(Al. Donici – *Racul, broasca și știuca*)

• „Aleodor o ascultă și o dete în apă. Atunci știuca îi mai zise:
– Ține acest solzișor, și eu voi fi la tine când te vei gândi la mine."

(Petre Ispirescu – *Aleodor împărat*)

2. *Completați în locul punctelor cu verbele omise, aflate în paranteză:*

Lăcomia ..... omenia.
Vremea ..... adevărul.
Cine ..... o dată.
Și- ..... credința toată.
Urciorul ..... de multe ori la apă, ori ....., ori .....
Lauda de sine ..... bine.
După ce ..... soarele, ... ziua.

(Proverbe)

(strică, descoperă, a mințit, a mâncat, nu merge, se sparge, crapă, nu miroase, apune, laudă)

3. *Înlocuiți spațiile punctate cu verbe potrivite:*

Frunzele ..... de pe ramuri.
Cerul ..... cu nori grei.
Insectele ..... pe tulpinile plantelor.
..... o ploaie deasă.
Șuvoaiele ..... la vale.

Scanned with OKEN Scanner

4. *Grupează verbele din textele următoare pe două coloane, după număr:*

• „Și tunuri sute bubuiau
Se clătina pământul.
Și mii de bombe vâjâiau
Trecând în zbor ca vântul.“

(Vasile Alecsandri – *Peneș Curcanul*)

• „Printre ierburi, lunecoasă,
Trece ca un șarpe-o coasă.
Fraga tremură la soare:
– Unde sunt copiii oare?!“

(Grigore Vieru – *Fraga*)

• „Cei trei se priviră prosteşte şi, nu ştiu cum, urechile lor pleoştite păreau că se micşorează din ce în ce.“

(Mircea Sântimbreanu– *Întrecerea*)

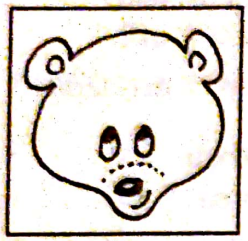

• „Femeile şi copiii au sărit din colibele din gheaţă şi zăpadă, rotunde cu întăriri strâmte. Se bucurau toţi de vânat. De o săptămână se hrăniseră numai cu peşte uscat.“

(Cezar Petrescu – *Fram, ursul polar*)

• Leneşul mai mult aleargă, scumpul mai mult păgubeşte.

(Proverb)

singular	plural
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------
----------	----------

Exerciţiu oral

5. *Găsiţi verbele din textele de mai jos şi spuneţi la ce număr sunt:*

• „L-au prins cu arcanul, l-au doborât, l-au legat, l-au trimis la oraş.“

(Zaharia Stancu – *Desculț*)

• „Biata fată a unchiaşului torcea, ţesea, făcea pâine, mătura şi scutura. (...) Dară baba pâra la unchiaş pe fiica lui şi o tot ocăra.“

(Petre Ispirescu – *Fata moşului cea cuminte*)

Scanned with OKEN Scanner

6. *Subliniați verbele din textele de mai jos și scrieți-le în tabel, conform cerințelor.*

• Cerul cerne fulgi mari și albi de zăpadă. Privim cu plăcere dansul lor ameţitor. Parcă sunt nişte fluturaşi argintii.

• „Într-o zi de vară, Iancu Corvin i-a biruit pe turci în bătălia de pe râul Ialomița. La sfârșitul luptei, el a cercetat prizonierii turci. Erau mulți, iar unii tare furioși.“

(Dumitru Almaș – *Prizonierii din castelul de la Hunedoara*)

• „Dacă vei merge cu mine – îi zise calul – (...) nu-ți trebuie (să alegi) pe nimeni. Te voi sluji, cum am slujit și pe tatăl tău.“

(Petre Ispirescu – *Ileana-Simziana*)

Verbul	Prezent	Trecut	Viitor
cerne	x		

7. *Scrieți pe liniile punctate verbele care lipsesc, pentru a reface versurile:*

„Aburii ușori ai nopții ca fantasme .....
Și plutind deasupra luncii, printre ramuri .....
Râul luciu ..... sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineții ..... solzii lui de aur.“

(Vasile Alecsandri – *Malul Siretului*)

(se ridică, se despică, se-ncovoaie, mișcă)

Scanned with OKEN Scanner

8. ***Găsiți câte un substantiv și câte un verb înrudite cu adjectivele:*** **înalt, mândru, îndrăzneț, bucuros,** ***după modelul:***

- înalt – înălțime – a (se) înălța.
- ---
- ---
- ---

9. ***Scrieți după modelul dat, mai multe forme ale verbelor:*** **a desena, a spune, a tăcea, a privi** ***la timpul trecut, persoana a III-a, numărul singular.***

a citi ⟶ citea, citi, a citit, citise;

---

10. ***Scrieți un scurt text despre toamnă în care verbele folosite să fie numai la timpul trecut. Subliniați-le.***

Exerciţiu oral

11. ***Subliniați verbele din textele următoare și arătați la ce persoană, număr, timp se află fiecare:***

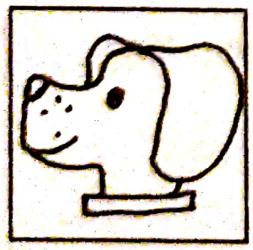

- „Urc dealul, străbat câmpul, ajung la pădure și pătrund în întunecimea ei jilavă și răcoroasă. Culeg bureți (...). Adun ramuri subțiri, aproape putrede, din inima pădurii. Fluieră mierlele.“

(Zaharia Stancu – *Desculț*)

- „Eu simt că voi muri-n curând,
  Că nu-mi mai sunt în fire...“

(George Coșbuc – *Mama*)

Scanned with OKEN Scanner

12. ***Scrieți propoziții dezvoltate în care să folosiți verbele înrudite cu substantivele:*** **grabă, plecare, sosire, plimbare.**

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

13. ***Puneți verbele din textul de mai jos la timpul prezent:***

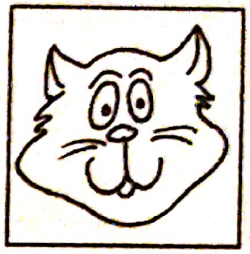

„Cum Florița și Boanța stăteau (.....) așa uimite, deodată, ca din pușcă, sări (.....) o căprioară dintr-un tufar, și cum sări, (.....) cum trecu (.....) pe lângă Florița, cum privi, (.....) la ea, așa privi, (.....) încât ochii amândoi, și cel de-a dreapta, și cel de-a stânga îi săriră (.....) din cap și căzură (.....) la Florița în poală."

(Ioan Slavici – *Florița din codru*)

14. ***Treceți la timpul viitor verbele din textul de mai jos:***

„Se întoarseră (.....) dar iar în sat, căutară (.....) cea mai lungă dintre toate prăjinile și numai apoi îl duseră (.....) pe Păcală la Dunăre, – prăjina în frunte, sacul cu Păcală, piatra de moară, fruntea satului și apoi satul întreg, cu mic, cu mare, cum erau (.....)."

(Ioan Slavici – *Păcală în satul lui*)

15. ***Găsiți verbe cu sens contrar verbelor:*** **a aduna, a (se) bucura, a veni, a încurca, a urca, a sta.**

- ---------- • ---------- • ----------
- ---------- • ---------- • ----------

⊙ **16.** ***Analizați verbele din textele următoare, după schema dată, conform modelului:***

- „Porni și Costan în urma frăține-său
  Porni, ajunse, o păți și se reîntornă."

(Ioan Slavici – *Zâna zorilor*)

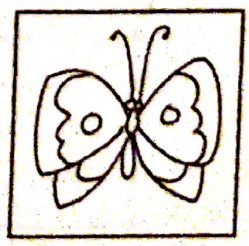

- „– Ei, copii, e grea tema?
  Copiii se privesc și râd veseli."

(Mircea Sântimbreanu – *O temă grea*)

Scanned with OKEN Scanner

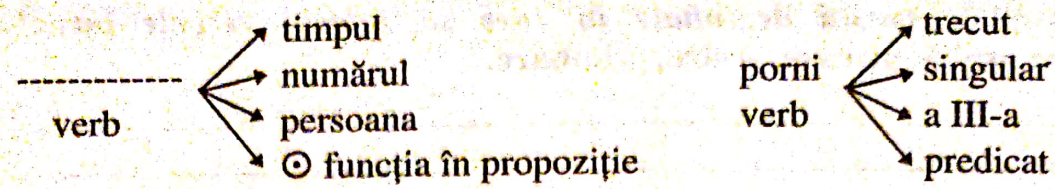

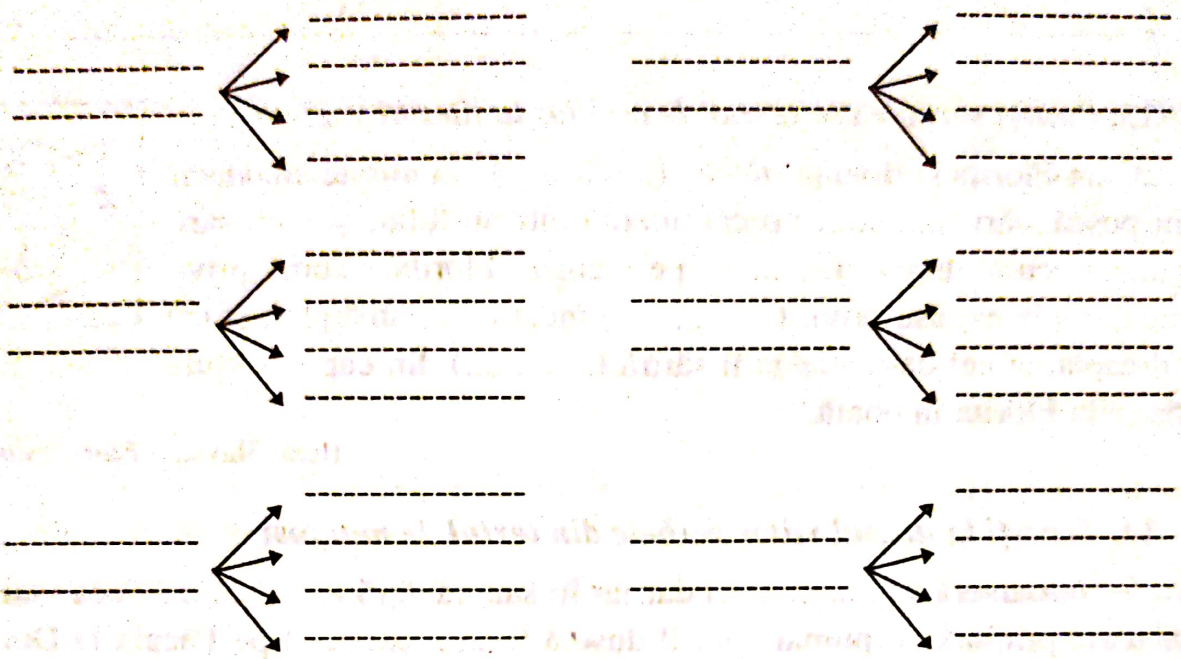

17. ***Folosind verbele:*** **a (se) urca, a (se) opri, a ocupa, a oferi, a respecta** ***scrieți un scurt text privind comportarea civilizată în mijloacele de transport în comun.***

---

18. ***Folosind cinci verbe la timpul prezent, persoana I, numărul singular, scrieți tot atâtea propoziții prin care să arătați cum vă petreceți timpul liber.***

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

Exercițiu oral

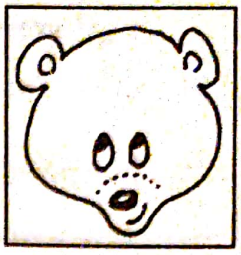

19. ***Citiți textele și eplicați oral ortografierea grupurilor verbe – pronume.***

• „Când văzu Băiet Sărac că-i slăbesc puterile (...), el strigă tare:

– Strânge-l și-l umflă, că nu mai pot!“

(Ioan Slavici – *Băiet sărac*)

• „– Duce-mă-voi și mă voi tot duce – grăi Lia – și voi răzbi și-mi voi aduna toate puterile, dacă e vorba să scap un suflet.“

(Ioan Slavici – *Limir-împărat*)

• „Bade Ioane, m-aș gândi să-ți fac
Un cântec nou, de ți-ar mai fi pe plac.“

(Tudor Arghezi – *Bade Ioane*)

• „Atunci Greuceanu mai prinse la suflet, și, împuternicindu-se, unde ridică, nene, o dată pe zmeu, și trântindu-mi-l îl băgă în pământ până în gât și-i puse piciorul pe cap, ținându-l așa.“

(Greuceanu)

20. ***Scrieți după dictare textul de mai jos urmărind scrierea corectă a cuvintelor care se rostesc împreună:***

„Se codea zmeul, îngâna verzi și uscate, dară Greuceanu îi mai zise:
– Spune-mi-vei ori nu, eu tot le voi găsi, și încă și capul reteza-ți-l-voi.
Atunci zmeul, tot mai nădăjduindu-se a scăpa cu viață dacă îi va spune, zise:
– În Codrul Verde este o culă. Acolo înăuntru sunt închise.“

(Greuceanu)

21. ***Scoateți din textele de mai jos verbul*** **a fi** ***și arătați rolul lui în propoziție, scriindu-l în coloane:***

• „Bate vântul dintr-o parte
Iarna-i ici, vara-i departe.“

(Mihai Eminescu – *Ce te legeni*)

• „Iar cerul este tatăl meu
Și mumă-mea e marea.“

(Mihai-Eminescu – *Luceafărul*)

Scanned with OKEN Scanner

• „E vreme rea, cerul e înnourat și piloții văd ca prin ciur."

(Marin Lungu – *Drumul spre pace*)

Formează predicatul

◈ Intră în alcătuirea predicatului

Exercițiu oral

22. ***Citiți textele și observați cum au fost scrise verbele subliniate:***

•„(...) **ieșii** în curte, unde **găsii** pe Castor zăcând prăpădit lângă fereastră."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Moartea lui Castor*)

• „Mă **gândii** ce mă **gândii**,
Coasa la pământ **trântii**,
Cu haiducii **mă-nfrății**."

(Poezie populară)

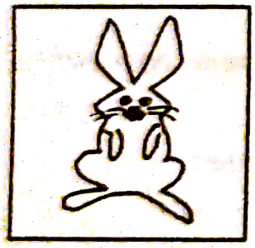

23. ***Arătați ce părți de propoziție și ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate:***

„S-așază bruma peste **vii**
De ce **nu**-mi **vii**, de ce **nu**-mi **vii**?"

(Mihai Eminescu – *De ce nu-mi vii*)

24. ***Subliniați verbul* a fi *în textele de mai jos și scrieți deasupra lui ce rol are în propoziție:***

◈ • „– Ce faci la curte? l-a întrebat.

– Cioban sunt, sărut mâna și argat."

(Tudor Arghezi – *Flautul fermecat*)

• „Era odată un moșneag ș-o babă, și moșneagul avea o fată și baba iar o fată."

(Ion Creangă – *Fata babei și fata moșului*)

• „La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătase."

(Octavian Goga – *Noi*)

Scanned with OKEN Scanner

◈ • „Și boii aceștia erau totdeauna cei mai frumoși.“

(Ion Agârbiceanu – *Schițe și povestiri*)

25. ***Scrieți două propoziții în care cuvântul* pui *să fie părți de vorbire diferite.***

• ----------

• ----------

26. ***Folosind cuvintele de mai jos scrieți câte două propoziții în care ele să aibă valoare gramaticală diferită (verb, apoi substantiv).***

poartă ----------

----

sare ----------

----

cer ----------

----

port ----------

----

vin ----------

Scanned with OKEN Scanner

PROBE DE EVALUARE

⊙ SUBSTANTIVUL

Subiectele evaluării

1. ***Subliniați substantivele din fragmentul:***

„Gura ta a tăcut așa de curând și farmecul vorbelor dulci, ce le poate spune o mamă, au sunat așa de puțin în auzul meu.“

(Dimitrie Anghel – *Mama*)

2. ***Gândiți-vă la un substantiv, nume de acțiune, și alcătuiți patru propoziții în care să aibă funcții diferite.***

---

3. ***Scrieți o propoziție simplă în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv ce exprimă o stare sufletească. Transformați-o în propoziție dezvoltată adăugând numai două substantive.***

---

4. ***Prezentați o activitate sportivă folosind trei substantive proprii și trei substantive comune cu rol de subiect, cu care să alcătuiți propoziții dezvoltate.***

Punctaj: **Total puncte: .....**

1 – 25 puncte (câte 5 pentru recunoașterea fiecărui substantiv);
2 – 20 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție corect alcătuită);
3 – 15 puncte (câte 5 pentru fiecare substantiv; 5 pentru propoziția simplă);
4 – 30 puncte (câte 5 pentru utilizarea corectă a fiecărui substantiv).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

Scanned with OKEN Scanner

După stabilirea punctajului, învățătorii pot recurge la convertirea lui în calificative. De exemplu: 90–100 puncte – F.B.
70–89 puncte – B.
50–69 puncte – S.

⊙ ADJECTIVUL

Subiectele evaluării

1. a. ***Subliniați adjectivele din versurile:***

„Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele coloane unui templu maiestos.“

(Vasile Alecsandri – *Miezul iernei*)

b. ***Analizați adjectivele găsite.***

---

2. ***Găsiți patru substantive potrivite adjectivului*** **semețe** ***și alcătuiți cu ele propoziții.***

---

3. ***Scrieți o propoziție simplă. Transformați-o în propoziție dezvoltată, adăugând numai două adjective.***

---

4. ***Scrieți o propoziție în care să se afle 3 atribute exprimate prin adjective la numărul singular, genul feminin.***

Total puncte: .....

Scanned with OKEN Scanner

Punctaj:

J1 – 40 puncte (câte 5 pentru recunoașterea fiecărui adjectiv; 20 – analiza);
J2 – 20 puncte (câte 5 pentru fiecare pereche substantiv – adjectiv);
J3 – 15 puncte (5 pentru propoziția simplă; 5 pentru fiecare adjectiv);
J4 – 15 puncte (câte 5 pentru fiecare atribut).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ NUMERALUL

Subiectele evaluării

1. ***Citiți textele și subliniați numeralele:***

a. „Clasa a patra are înscrişi cincizeci şi şapte, au frecventat paisprezece, dintre care trei repetenți.“

(Marin Preda – *Morometii*)

b. „Aradul era pe timpul acela de vreo treizeci de mii de locuitori, dintre care români vreo opt mii şi sârbi vreo cinci mii.“

(Ioan Slavici – *Amintiri*)

c. „A unsprezecea zi era o vineri.“

(Mihail Sadoveanu – *Nicoară Potcoavă*)

2. ***Găsiți și scrieți numerale în locul punctelor, apoi stabiliți cu ajutorul întrebărilor rolul lor în propoziție.***

- Pe teren erau ..... **(câți?)** copii.
- Pachetul cântărea aproape ..... **(câte?)** kilograme.
- Bunicul meu are ..... **(câți?)** ani.
- Eu am ocupat ..... **(al câtelea?)** loc.

3. ***Descrieți un joc de copii folosind numeralele:*** **doi, cinci, al treilea, zece, al doilea, șase** ***cu rol de subiect.***

Scanned with OKEN Scanner

Punctaj:

J1 – 40 puncte (pentru recunoașterea numeralelor);
J2 – 20 puncte (2,5 pentru fiecare completare; 10 puncte – precizarea rolului);
J3 – 30 puncte (5 pentru utilizarea corectă a fiecărui numeral).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ PRONUMELE

Subiectele evaluării

1. *Subliniați pronumele personale din propozițiile de mai jos și arătați ce rol au în propoziție:*

„– Eu n-am văzut niciodată orașul București, spuse băiatul. Ca să fim cinstiți, bunicule, continuă el, amărât, eu n-am văzut nici un oraș, n-ați vrut să mă duceți și-mi pare rău.“

(Fănuș Neagu – *Caii albi din orașul București*)

2. *Scrieți două propoziții cu subiectul exprimat prin pronume personal.*

---

3. *Scrieți două propoziții care să aibă câte un complement exprimat prin pronume personal.*

---

4. *Alcătuiți un text cu titlu „O excursie la munte“ folosind cât mai multe pronume personale învățate.*

Scanned with OKEN Scanner

5. *Alcătuiți patru propoziții simple cu pronume personale, persoana a treia, numărul singular și plural.*

Punctaj: **Total puncte: .....**

- *1 – 20 puncte (câte 4 pentru recunoașterea fiecărui pronume);*
- *2 – 10 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție);*
- *3 – 10 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție);*
- *4 – 30 puncte;*
- *5 – 20 puncte (câte 5 pentru fiecare pronume personal).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

VERBUL

Subiectele evaluării

1. *Subliniați verbele din fragmentul:*

„Se rostogolește de câteva ori prin aer, simte fierbințeala glontelui, ca un cărbune ce-i arde carnea, își încordează puterile, caută să mai plutească sus, dar dedesubtul lui munții parcă se prăbușesc.“

(Emil Gârleanu – *Vulturul*)

2. *Alcătuiți enunțuri cu câte două verbe la fiecare timp învățat.*

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Folosind cinci verbe la timpul prezent, persoana întâi, numărul singular, scrieți cinci propoziții în care să arătați cum vă petreceți timpul liber.***

Punctaj: **Total puncte: .....**

- *1 – 35 puncte (câte 5 pentru recunoașterea fiecărui verb);*
- *2 – 30 puncte (câte 5 pentru utilizarea corectă a fiecărui verb);*
- *3 – 25 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție corectă).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

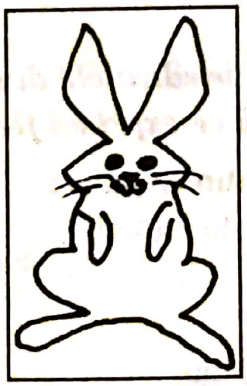

Scanned with OKEN Scanner

PĂRȚILE PRINCIPALE DE PROPOZIȚIE

⊙ PREDICATUL

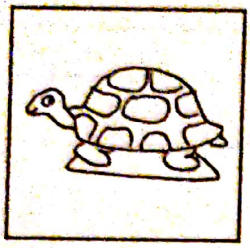

1. ***Subliniați în textul de mai jos predicatele.***

• „Oștile păgâne pasă la hotare.
Mihai-vodă șade la o masă mare.
Căpitanii-n juru-i beau, se veselesc,
Când deodată-n sală intră-un sol turcesc.“

(George Topârceanu – *Mihai Viteazul și turcii*)

• „Se frământa în lungul și-n latul odăii, necontenit. Se oprea în treacăt la ușă, asculta, iar pornea; se oprea la fereastră, privea, și iar își începea colinda, în lung și lat.“

(Ionel Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

2. ***Subliniați predicatele din textele de mai jos și scrieți-le pe coloana care arată ce exprimă fiecare.***

• Bate-n loc din aripioare
Și cântă peste ogoare!

(Ghicitoare)

• Toți stăteau încremeniți. Tăceau.

• „Erau patru vechi prieteni. Vechi de când băiețelul trecuse pentru prima dată pragul casei pe picioarele lui. De atunci se întâlneau la portiță în fiecare zi. Acolo era țara lor.“

(Mircea Sântimbreanu – *Mărul*)

Acțiunea	Starea	Existența

Scanned with OKEN Scanner

Exerciţiu oral

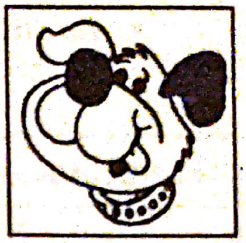

3. *Puneţi întrebările, aflaţi predicatele şi arătaţi prin ce sunt exprimate, după model:*

„El se opri (P) chiar în faţa împăratului vrăjmaş şi duse fluierul la gură. Suflă, suflă, îl suci, îl răsuci (V), degeaba. Mai mult decât bâzâitul acela ca de viespe nu ieşea din el alt glas.“

(Victor Eftimiu – *Omuleţ*)

4. *Completaţi spaţiile punctate cu predivatele omise, aflate în paranteză:*

• „Ziua .....; iarna ....., ...pe crivăţ călare!
Vântul ..... prin hornuri răspândind înfiorare.
Boii ....., caii ....., câinii ..... la un loc,
Omul, trist, ... pe gânduri şi ..... de foc.“

(Vasile Alecsandri – *Sfârşit de toamnă*)

(scade, vine, vine, şuieră, rag, rânchează, latră, cade, s-apropie)

• ..... pe mâine
Ce ..... face azi.

(*Proverb*)

(nu lăsa, poţi)

• „Două pitulici
..... furnici
Şi două răţuşte
..... găluşte.“

(Otilia Cazimir – *Un cămin de păsărele*)

(adună, răsucesc)

5. *Găsiţi predicatele din textele următoare şi completaţi tabelul:*

• „Băiatul încalecă pe un genunchi. Fata râde. Bunicul îi joacă. Copiii bat din palme.“

(Barbu Şt. Delavrancea – *Bunicul*)

• „Fata coborî în văi şi la apa Bistriţei pe care curgeau sloiuri de gheaţă cu vuiet de tunet.“

(Mihail Sadoveanu – *Mărţişor*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Eu simt că voi muri-n curând (...).“

(George Coșbuc – *Mama*)

Predicatul	Exprimat prin:	Persoană	Număr	Timp

◈ **6.** ***Scrieți pe linia punctată predicatele corespunzătoare întrebărilor din paranteze:***

Cucul și privighetoarea ..... (ce sunt?) care trăiesc în pădure. Cucul ..... (ce face?) cu insecte și omizi. Privighetoarea ..... (cum este?) și ..... (cum este?). Aceste păsări ..... (cum sunt?).

Exercițiu oral

◈ **7.** ***Spuneți prin ce sunt exprimate predicatele subliniate în textele următoare:***

•„Neghiniță **era frumos** ca o piatră scumpă; și **era mic** cât o neghină.“

(Barbu Șt.-Delavrancea – *Neghiniță*)

• „La curte vine-un ciobănaș (...)
Și mult **e hoț** și **e poznaș;**
Că **e copil** din munți și pace!
Sunt rupte bietele opinci,
Căciula lui în fund **e spartă,**
Dar el c-un pumn doboară cinci.“

(St. O. Iosif – *Ciobănașul*)

Scanned with OKEN Scanner

8. ***Găsiți pentru subiectele:*** **România, munții, apele, Dunărea** ***predicate potrivite (cel puțin câte trei) și alcătuiți cu ele propoziții. Scrieți patru dintre ele.***

- ---
- ---
- ---
- ---

9. ***După modelul:***

P.
- Raluca și Radu **sunt** în livadă. (sunt)
v.

P.
- Ei **sunt școlari.** (sunt școlari)
v. + s.

P.
- Raluca și Radu **sunt harnici.** (sunt harnici)
v. + a.

construiți alte trei propoziții și subliniați predicatele.

- ---
- ---
- ---

Exercițiu oral

10. ***Formulați propoziții în care verbul*** **a fi** ***formează singur predicatul.***

Exemplu: Cartea este pe masă.

◈ **11.** ***Folosind substantivele:*** **munca, elev, răsplata** ***care să intre în alcătuirea predicatului, scrieți trei propoziții legate prin înțeles.***

- ---
- ---
- ---

◈ **12. a.** ***Subliniați predicatele din textul următor:***

Țara mea este o înfloritoare grădină. Apele sale înspumate sar din piatră în piatră. Cu creste cărunte, munții ei sunt o podoabă de preț. Adâncurile ascund bogății fără seamăn. Noi suntem mândri de frumusețile patriei și o iubim mult.

Scanned with OKEN Scanner

b. ***Scrieți-le în tabel având în vedere prin ce sunt exprimate.***

Exprimat prin verb	◈ Exprimat prin verbul *„a fi“* și alte cuvinte

◈ **13.** ***Găsiți predicatele din versurile de mai jos, puneți întrebarea și arătați prin ce sunt exprimate:***

- „Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
  Strălucește și dismiardă oceanul de ninsoare.“

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

- „Era o fată cu ochii mari, umbriți; era mai subțirică, mai gingașă decât toate tovarășele ei.“

(Mihail Sadoveanu – *Cenușăreasa*)

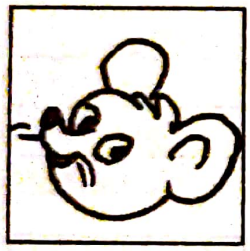

- „Sare parcă pe jăratec
  Și-i și lung și e și lat
  Capu-i pare retezat
  Și al naibii, e simpatic.“

(Tudor Arghezi – *Pui de greier*)

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

◈ **14.** ***Alcătuiți propoziții în care predicatul să fie exprimat prin verbul*** **a fi** ***și:***

substantivul **școlari**;

---

adjectivul **minunate**;

Scanned with OKEN Scanner

numeralul **cinci**;

---

numeralul **al doilea**;

---

pronumele personal **voi**;

◈ **15.** ***Scrieți câte trei propoziții, în care predicatul să fie exprimat prin verbul* a fi *și alte cuvinte: a) substantive la numărul singular; b) substantive la numărul plural; c) adjective.***

a) 1. ---
2. ---
3. ---

b) 1. ---
2. ---
3. ---

c) 1. ---
2. ---
3. ---

16. ***Prezentați o acțiune gospodărească folosind șase predicate exprimate prin verbul* a fi *și alte cuvinte.***

◈ **17.** ***Scrieți trei propoziții al căror predicat să aibă forma asemănătoare celui din model .***

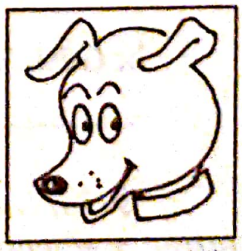

• „**Flori** ale pământului **erau** țăranii.“

(Zaharia Stancu – *Desculț*)

Scanned with OKEN Scanner

◈ **18. a.** ***Observați ce formă au predicatele subliniate în propozițiile de mai jos:***

Inițiativa **este a Roxanei.** ----------
Hainele **sunt ale celor trei.** ----------
Florile **sunt pentru mama.** ----------
Darul **este de la bunica.** ----------
Pălăria **este de paie.** ----------

b. ***Alcătuiți și voi cinci propoziții cu astfel de predicate, scriind pe liniile punctate.***

◈ **19. a.** ***Predicatul poate fi exprimat prin verbul* a fi *și alte părți de vorbire. Observați predicatele subliniate.***

Apa **este de aici.** (apa de aici)
Pâinea **este de ieri.** (.....)
Sarcina noastră **este de a cânta.** (.....)
Porumbul **este de cules.** (.....)

b. ***Eliminați verbul* a fi *(după model) și constatați că părțile de vorbire din alcătuirea predicatului devin atribute pe lângă cuvintele cu rol de subiect (apa, pâinea, sarcina, porumbul).***

c. ***Alcătuiți propoziții asemănătoare, cu predicatul format din verbul* a fi *și cuvintele:* de acolo, de alaltăieri, de a învăța, de mâncat.**

◈ **20. a.** ***Observați că în unele propoziții predicatul este neexprimat:***

• – Unde ai fost ieri?
– La mama. (predicatul = am fost)
• Căutai. Nimic. (predicatul subînțeles = nu găsii)

b. ***Găsiți o situație asemănătoare cu primul exemplu.***

◈ **21.** ***În afară de verbul* a fi *sunt și alte verbe care au același rol în alcătuirea predicatului. Observați exemplele următoare și precizările din paranteze.***

Ghiță **a rămas repetent.** (a rămâne)
Aceasta **înseamnă biruință.** (a însemna)
Radu **a devenit medic.** (a deveni)

Scanned with OKEN Scanner

Cosmin **a ajuns profesor.** (a ajunge)
Emilia **a ieșit învățătoare.** (a ieși)
Georgiana **s-a făcut frumoasă.** (a se face)
Un trandafir în văi **părea.** (a părea)

⊙ SUBIECTUL

1. ***Subliniați subiectele din următoarele proverbe:***

- Sănătatea e cea mai bună avuție.
- Vorbele plăcute înmulțesc învățătura.
- În oala acoperită nu cad gunoaie.
- Meșteșugul e brățară de aur.
- Când doi se ceartă, al treilea câștigă.

(Proverbe și zicători românești)

⊡ **2.** ***Scrieți în casetele alăturate prin câte cuvinte sunt exprimate subiectele din propozițiile de mai jos:***

- „Privirea și vorba lui dau sufletelor încredere și brațelor tărie.“ ☐

(Alexandru Vlahuță – *Giurgiu–Călugăreni*)

- „Emoția și poezia se strecoară în toată viețuirea.“ ☐

(Tudor Arghezi – *Cu bastonul prin București*)

- „Mama și două surori erau cu el.“ ☐

(Mihail Sadoveanu – *Păcat boieresc*)

- „Un fir de iarbă verde, o rază-ncălzitoare,
  Un gândăcel, un fluture, un clopoțel în floare,
  După o iarnă lungă și-un dor nemărginit
  Aprind un soare dulce în sufletul uimit.“ ☐

(Vasile Alecsandri – *Sfârșitul iernei*)

- „Trandafirul cel înfocat, crinii de argint, lăcrămioarele sure ca mărgăritarul, mironosițele viorele și florile toate s-adunară, vorbind toate în mirosul ei (...).“ ☐

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Alcătuiți patru propoziții dezvoltate în care subiectele să fie exprimate prin mai multe cuvinte.***

- ---
- ---
- ---
- ---

4. a. ***Subliniați în textul următor subiectele:***

„Și băiețelul se așează lângă roaba piticului cu cartea deschisă pe genunchi. Greoi, ca un moșneag, se apropie și câinele. Pomul își aplecă și el crengile și, în aceeași clipă, fără pic de vânt, în roaba piticului, chiar lângă carte, se rostogoli încetișor mărul cel roșu cu dungi aurii; îi căzură apoi, lin, ultimele frunze."

(Mircea Sântimbreanu – *Mărul*)

b. ***Scrieți subiectele subliniate în tabel, însemnând cu*** **x** ***locul lor în propoziție, după model.***

Subiectul	la început	în interior	la sfârșit
băiețelul	x		

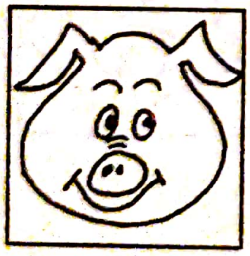

5. ***Răspundeți la întrebări, scriind pe linia punctată subiecte potrivite:***

În fiecare zi ..... (cine?) face o faptă bună. Ieri ..... (cine?) și-a ajutat colegul la lecții. ..... (cine?) l-a lăudat în fața clasei. Ce mândri sunt ..... (cine?) de el !

6. ***Găsiți pentru predicatele:*** **biruie, amenajează, petrec, încurajează** ***subiecte potrivite și alcătuiți cu ele scurte comunicări.***

- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

7. ***Scrieți pe liniile punctate subiecte potrivite și observați locul lor în propoziție.***

A sosit .... se ascunde printre nori. Pe câmp, ... adună recolta. În livezi, ... își așteaptă culegătorii. ..... îi ajută pe săteni.

8. ***Folosind cuvintele:*** **noi, strămoși, de, la, țara, moștenim** ***alcătuiți două propoziții în care subiectul să ocupe loc diferit.***

⊡ 9. ***Găsiți pentru predicatele:*** **învață, examinează, zboară, adună** ***subiecte potrivite formate din mai multe cuvinte și alcătuiți cu ele scurte comunicări.***

---

10. a. ***Subliniați subiectele din textele următoare:***

• „Codrul cântăreții-și culcă
Doarme trestia bolnavă,
Dorm doi pui de nevăstuică
Sub o brazdă de otavă.“

(Octavian Goga – *Toamna*)

• „Niciodată el nu zicea ba când ea zicea da, dar nici ea nu ieșea din voile lui (...).“

(Ioan Slavici – *Spaima zmeilor*)

b. ***Arătați prin ce sunt exprimate subiectele, după modelul dat.***

Subiectul	**Prin ce este exprimat?**
codrul	*substantiv*

Scanned with OKEN Scanner

11. ***Folosind substantivele:*** **școala, elevii, cărțile, învățătorii** ***cu rol de subiect, alcătuiți propoziții care au subiectul la început, apoi la mijloc.***

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

12. ***Subliniați substantivele cu rol de subiect din textele de mai jos:***

• „În locul zilelor mari și frumoase au venit zile mici și posomorâte, a început să cadă bruma și să se rărească frunza lăstarului."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

⊡ • „Stelele păliră; pădurea, copacii, tufele își dezbrăcară deodată umbra. Iar iepurașul împietri de groază..."

(Emil Gârleanu – *Fricosul*)

• „Ogarul îl arătă pe iepure. Iepurele văzând ciomagul, începu să tremure de frică."

(Călin Gruia – *Ciuboțelele ogarului*)

13. ***Scrieți între paranteze ce rol au în propoziție cuvintele subliniate și întrebarea la care răspund, după modelul:***

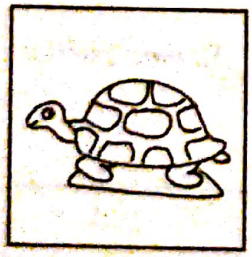

„Dar **ninsoarea** încetează **norii** fug, doritul **soare**
(S., ce?) (.....) (.....)
Strălucește și dismiardă oceanul de ninsoare.
În văzduh voios răsună **clinchete** de zurgălăi."
(.....)

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

14. ***Scrieți patru propoziții dezvoltate în care să folosiți substantive la numărul singular cu rol de subiect așezat la sfârșitul propoziției.***

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

Scanned with OKEN Scanner

15. ***Transformați propozițiile astfel încât subiectele să fie exprimate prin substantive la numărul plural:***

- Furnica își adună provizii pentru iarnă.
- ---
- Clasa noastră strălucește de curățenie.
- ---
- Pe cerul senin, apare o stea strălucitoare.
- ---

16. ***Subliniați subiectele din textele de mai jos:***

- „Merg și eu, și tu să vii,
  Mergem împreună...
  Și de va putea veni
  Vântul, și el va doini,
  Că e dus departe.“

(George Coșbuc – *Concertul primăverii*)

- „Ei au căzut cu fața la dușmani...“

(Eugen Jebeleanu – *Pe lespedea eroilor*)

17. ***Alcătuiți patru propoziții în care subiectele să fie exprimate prin pronume personale.***

- ---
- ---
- ---
- ---

18. ***În propozițiile care urmează, subiectul este neexprimat. Precizați care este, scriindu-l în paranteză.***

Vom transmite felicitări câștigătorilor. (.....)
Auzind clinchetul clopoțelului, ieșiră în liniște. (.....)
Cu siguranță veți reuși. (.....)
Peste două zile, voi pleca la munte. (.....)

19. ***Alegeți trei substantive la numărul singular și alcătuiți cu ele trei propoziții în care să aibă funcția de subiect și să fie așezate la sfârșitul propoziției.***

Scanned with OKEN Scanner

20. ***Transformați propozițiile de mai jos astfel încât subiectele lor să fie exprimate prin substantive la numărul plural, schimbând la nevoie și forma altor cuvinte.***

Albina zboară din floare în floare.

Spectatorul privește cu interes.

Rândunica se înalță în văzduh.

Norul cel negru amenință cu ploaia sa.

---

21. ***Alcătuiți propoziții în care subiectul să fie exprimat prin:***
– pronume personal;

– adjectiv cu valoare de substantiv;

Exemplu: Roșu e culoarea mea preferată.

⊡ ***două substantive;***

⊡ ***trei pronume;***

⊡ ***două părți de vorbire diferite;***

Exemplu: Raluca și ei merg în excursie.

---

22. ***Faceți o scurtă descriere a clasei în care învățați, utilizând subiecte exprimate prin mai multe părți de vorbire.***

◈ **23.** ***Propozițiile:*** **Ninge. Plouă. E bine.** ***nu au subiecte. Găsiți și voi astfel de propoziții.***

Scanned with OKEN Scanner

◈ 24. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele* **cinci, al doilea, tustrei** *să fie pe rând subiecte.*

◈ 25. *În propoziția:* **„Toate fetele sunt frumoase“**, *cuvântul* **toate** *însoțește subiectul* **fetele**, *iar în propoziția* **„Toate sunt frumoase“** *cuvântul* **toate** *are funcție de subiect. Alcătuiți și voi două propoziții asemănătoare folosind cuvântul* **toți.**

◈ 26. *După modelul:*

S.

A învăța este o datorie de onoare.

Scrieți și voi propoziții folosind cuvintele **a desena** *și* **a munci** *cu rol de subiect.*

◈ 27. *După modelul:*

S. S.

Caietul meu este ordonat. Al meu este ordonat.

Alcătuiți propoziții în care cuvintele **al nostru, ai voștri, al tău** *să aibă rol de subiect.*

◈ 28. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele* **altul, unii, oricine, fiecare** *să fie pe rând subiecte.*

Scanned with OKEN Scanner

⊙ ACORDUL PREDICATULUI CU SUBIECTUL

Exerciţiu oral

1. ***Găsiţi pentru subiectele din prima coloană predicatele potrivite din a doua coloană şi alcătuiţi propoziţii:***

soarele	încălzesc
nopţile	s-a micşorat
razele	încălzeşte
noaptea	s-au micşorat
râul	curg
ziua	trece
râurile	curge

2. ***Completaţi liniile punctate din versurile de mai jos, punând verbele din paranteze la forma cerută de subiect, la timpul prezent.***

„ ..... cucul de pe coastă **(a striga)**
Mierlei sure din zăvoi:
– Soră dragă, primăvara

..... iarăşi pe la noi. **(a veni)**
De sub albe învelişuri

Ghioceii capu-şi ....., **(a scoate)**
Melcii leneşi către soare

..... coarnele de-un cot.“ **(întinde)**

(I.U. Soricu – *Primăvara*)

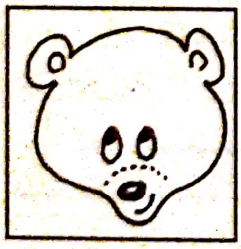

3. ***Alcătuiţi propoziţii folosind cuvintele:*** **surâde, surâd, priveşte, privesc, sosește, sosesc, împodobeşte, împodobesc,** ***după model:***

- Pruncul din leagăn **surâde** soarelui blând.
- Prietenii **surâd** fericiţi.

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

4. *Schimbați forma verbelor din paranteză pentru a face acordul predicatului cu subiectul:*

Radu ..... după-amiază la școală.
(a reveni)

Aici ..... cu prietenul său, Iulian. Împreună ..... în sala de
(a se întâlni) (a se duce)

sport. Acolo ..... domnul profesor de educație fizică. Radu ..... o
(a fi) (a lua)

minge, apoi ..... către terenul de sport din spatele școlii. Până seara
(a se îndrepta)

..... handbal.
(a juca)

5. *Completați spațiile punctate cu verbe din paranteză la timpul prezent:*

„Delta, după câte ..... eu, ... cu lacul cel cenușiu, unde pelicanul bătrân ..... toată ziua grav, ... un fotograf. Ca să-i ..... poza bine, nici nu ..... din loc. Și ..... și-un pește-n cioc."

(a ști, a semăna, a sta, a aștepta, a ieși, a se mișca, a ține)

(Marin Sorescu – *De-a Delta Dunării*)

6. *Completați spațiile punctate cu predicate potrivite:*

Radu ..... cu bicicleta.
Ioana ..... cu mama la cumpărături.
Gutuile ..... toamna târziu.
În livezi ..... fructele aromate.

7. *Scrieți în locul punctelor subiecte potrivite, pentru a realiza acordul predicatului cu subiectul.*

..... strică treaba.
..... păzește via.
Unde nu intră ..... pe fereastră, intră ..... pe ușă.
..... cu clopoței nu prinde șoareci.
..... își schimbă părul, dar năravul ba.

Scanned with OKEN Scanner

◈ **8. *Construiți propoziții cu următoarele predicate:***
sunt îndrăzneți, cercetează, desenează, este iscusit, sunt marinari.

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

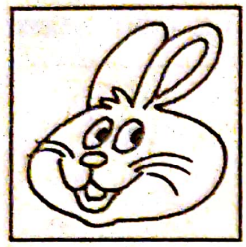

9. *Cu ajutorul întrebărilor faceți acordul predicatelor din paranteză cu subiectele din propoziții:*

„Flăcăul ..... (a lua – *ce a făcut?*) pana cea de aur și ..... (a face – *ce a făcut?*) așa cum i-..... (a zice – *ce a făcut?*); .....(a se da – *ce a făcut?*) de trei ori peste cap și îndată ..... (a se preface – *ce a făcut?*) într-o pană pe care pajura .....-o (a lua – *ce a făcut*) și ..... (a zbura – *ce a făcut?*) o dată spre înaltul cerului, apoi ..... (a se coborî – *ce a făcut?*) în poiană unde ..... (a fi – *ce făcea?*) Duduca."

(Nicolae Cojocaru –*Crăiasa Pădurii*)

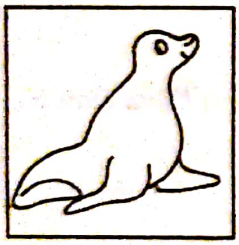

10. *Scrieți câte o propoziție în care cuvintele:* scriitor, capitală, școală, copil *să fie subiecte, având grijă să faceți acordul predicatului cu subiectul.*

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

11. *Scrieți forma corespunzătoare a predicatelor din paranteză, ajutându-vă și de întrebări:*

„Adesea la scăldat ..... (a merge – *ce făceam?*)
În ochiul de pădure,
La balta mare ..... (a ajunge – *ce făceam?*)
Și l-al ei mijloc ..... (a înota – *ce făceam?*)
La insula cea verde."

(Mihai Eminescu – *Copii eram noi amândoi*)

Scanned with OKEN Scanner

PĂRȚILE SECUNDARE DE PROPOZIȚIE

⊙ ATRIBUTUL

1. *Subliniați stributele din textele următoare:*

• „Covoare verzi cu chenare violete și albastre pardosesc, cu petice dreptunghiulare, mijlocul grădinii."

(Tudor Arghezi – *Cișmigiu*)

• „Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc."

(Grigore Alexandrescu – *Umbra lui Mircea la Cozia*)

• „Dar în acea insulă străină (...) pe zăpadă se citeau urme necunoscute: vântul aducea un miros neliniștitor."

(Cezar Petrescu – *Fram - ursul polar*)

2. *Scrieți în tabel atributele din textele următoare având în vedere partea de vorbire prin care sunt exprimate:*

• „În cutia cu pălării vechi sta un urs de catifea."

(Tudor Arghezi – *Hoțul*)

• „Și-n ochii lui de vultur, adânci, vioi și mari
Treceau lucioase umbre de eroi legendari."

(Vasile Alecsandri – *Sergentul*)

Atribut exprimat prin	
substantiv	**adjectiv**

Scanned with OKEN Scanner

3. *Subliniați în textul de mai jos atributele și substantivele pe care le determină. Scrieți-le în tabel.*

„Gerul aspru și sălbatic strânge-n brațe-i cu jălire
Neagra luncă de pe vale care zace-n amorțire;
El ca pe-o mireasă moartă o-ncunună despre zori
C-un val alb de promoroacă și cu țurțuri lucitori."

(Vasile Alecsandri – *Gerul*)

Atributul	Substantivul

4. *Găsiți atributele din textele următoare și completați tabelul:*

• „Pământul doarme încă în lumina umedă și nehotărâtă a dimineții. Deodată o suliță de foc străpunge perdeaua de arbori."

(Alexandru Vlahuță – *Răsărit de soare*)

• „În nopțile reci de toamnă, văzduhul parcă freamătă. O lume ciudată pare că prinde viață sub stele (...)."

(Emil Gârleanu – *Nedespărțite*)

Atributul	Prin ce este exprimat	Cuvântul determinat

Scanned with OKEN Scanner

5. ***Găsiți atribute potrivite (cel puțin câte trei) pentru substantivele:*** **muncă, prietenie, atmosferă, gândire.**

- ---
- ---
- ---
- ---

6. ***Completați spațiile punctate cu atributele cerute de substantivele pe care le determină:***

Veverița este un animal ..... . Ea are blănița ..... și coada ..... . Are niște ochi ..... și ..... . E un animal ..... și ..... . Toată ziua se dă huța pe crengile ..... .

7. ***Găsiți pentru substantivul*** **freamăt** ***trei substantive potrivite cu rol de atribut și alcătuiți cu fiecare pereche câte o propoziție.***

- ---
- ---
- ---

8. ***Scoateți atributele din versurile următoare, împreună cu substantivele pe care le determină, după model:***

„Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina.
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.
Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul.“

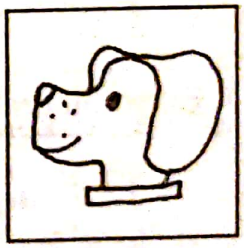

(Octavian Goga – *Toamna*)

Atributul	*Substantivul*
de brumă	văl
argintie	brumă

Scanned with OKEN Scanner

9. ***Construiți propoziții în care următoarele cuvinte:*** **munca, al doilea, șapte, purpuriu, carte** ***să fie atribute.***

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

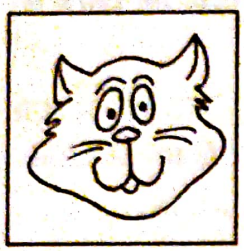

10. ***Subliniați cu o linie atributele exprimate prin substantive și cu două linii pe cele exprimate prin adjective:***

„Zăpada jucăușă s-a așternut pe țară.
Și-adună Baba-Iarna troienile în căi.
În seri cu lună rece trec sănii, parcă zboară,
Cu scârțâit de șine și zvon de zurgălăi."

(Nicolae Labiș – *Țara*)

11. ***Construiți propoziții în care să aveți câte două atribute pe lângă substantivele:*** **țară, tineret, carte, mare, glie.**

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

Exercițiu oral

12. ***Puneți întrebarea și aflați atributele exprimate prin adjective din următorul text:***

„Tot într-o vizită la Muzeul de istorie, Oana, Andrei și Dorina au văzut o statuie de marmură albă. Reprezenta un bărbat înalt cu barba scurtă, cu fața aspră, brăzdată de multe zbârcituri, cu umerii lați, cu brațe vânjoase, cu pantalonii strânși pe picior, cu centura lată."

(Dumitru Almaș – *Decebal, eroul dacilor*)

- „Vesela verde câmpie acu-i tristă, veștejită;
  Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
  Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se deslipesc
  Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc."

(Vasile Alecsandri – *Sfârșit de toamnă*)

Scanned with OKEN Scanner

13. ***Descrieți pe scurt anotimpul iarna prin cinci propoziții în care cuvintele:*** **strălucitoare, nea, argintii, natură, pufoasă** ***să aibă rol de atribut.***

- ---
- ---
- ---
- ---

14. ***Găsiți pentru substantivul livadă trei atribute care răspund la întrebarea „ce fel de?“ și trei atribute care răspund la întrebarea „(al, a, ai, ale) cui?“. Alcătuiți propoziții cu fiecare grupare.***

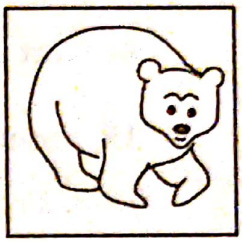

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

15. ***Scrieți patru propoziții legate prin înțeles în care substantivele:*** **urmaș, popor, eroii, sânge** ***să aibă rol de atribut.***

- ---
- ---
- ---
- ---

Exercițiu oral

16. ***Citiți textul scoțând din el toate atributele folosite. Cum vi se pare noul text? Motivați de ce.***

A sosit primăvara. Ghioceii gingaşi îşi sună clopoţeii de argint. Razele călduțe ale soarelui încălzesc pământul reavăn. Natura înverzită se trezește la o viață nouă. Păsărelele călătoare se întorc la cuiburile părăsite. Oamenii harnici şi pricepuți își continuă munca roditoare. Freamătul muncii răsună peste tot.

17. a. ***Adăugați în text cuvintele din paranteză, acolo unde se potrivesc.***

„Este o zi ..... . Soarele ..... şi ..... ne caută cu razele lui ..... . Câmpiile își poartă cu mândrie haina ..... .

Scanned with OKEN Scanner

Pretutindeni au apărut flori ..... . Albinele, ce caută în zumzăit ..... aurul ..... pentru stupul lor, zboară din floare în floare. Fluturaşii ..... zboară scăldându-se în roua ..... . Şcolarii ..... sădesc flori, plantează pomi.

(harnici, de mătase, minunată, mângâietor, blând, multicolore, binefăcătoare, vesel, străvezii, dimineţii, dulceag).

b. ***Cum este noul text? Motivaţi de ce.***

18. ***Alcătuiţi câte o propoziţie în care să aveţi:***

• două atribute adjectivale pe lângă substantivul cu rol de subiect;

• două atribute substantivale pe lângă substantivul cu rol de subiect;

• un atribut adjectival şi unul substantival pe lângă substantivul cu rol de subiect;

• două atribute aşezate înaintea substantivului;

• două atribute exprimate prin adjective cu înţeles opus;

• două atribute exprimate prin numerale cu valoare adjectivală.

---

19. ***Scrieţi patru propoziţii legate prin înţeles în care cuvintele:*** **tomnatic, ruginiu, copaci, soare** ***să aibă rol de atribut.***

---

20. ***Alcătuiţi propoziţii după schema:***

S.	A.	A.	P.	A.	A.
s.	a.	s.	(v. + s.)	a.	a.

Exemplu: Soarele auriu de vară este un astru blând şi mângâietor.

Scanned with OKEN Scanner

21. a. ***Observați prin ce sunt exprimate atributele subliniate în propozițiile de mai jos:***

- Curtea **lui** e foarte îngrijită.
- Copii **ca noi** nu veți mai întâlni.
- „Și de crunta-**mi** vijelie tu te aperi c-un toiag?“

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

- Toți manifestau dorința **de a pleca.**
- Tema **de rezolvat** era dificilă.
- Am consumat pâine **de ieri.**
- Vecinii **de sus** ne deranjează.

b. ***Alcătuiți și voi propoziții în care atributele să fie asemănătoare celor din exemplele de mai sus.***

⊙ COMPLEMENTUL

Exercițiu oral

1. ***Puneți întrebările și găsiți complementele:***

„Apoi mai scoase dintr-un gherghir niște straie vechi, un arc, niște săgeți, un paloș și un buzdugan.“

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

2. ***Subliniați complementele din versurile de mai jos:***

- „Din câmp, de-acasă, de la plug
  Plecat-am astă-vară.“

(Vasile Alecsandri – *Peneș Curcanul*)

- „Eu? îmi apăr sărăcia și nevoile, și neamul.“

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

Scanned with OKEN Scanner

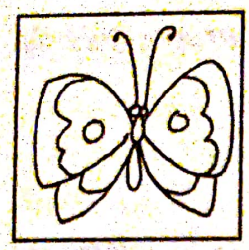

3. ***Subliniați complementele din versurile de mai jos și scrieți în paranteză întrebările la care răspund:***

„Hai să ardem tot ce-i urât (.....)
Sărăcie, războaie, ura, (.....)
Păcii să-i închinăm înalte imnuri, (.....)
Omului să-i slăvim făptura.“ (.....)

(Zaharia Stancu – *Văzut din lună*)

4. ***Scrieți în tabel cuvintele subliniate conform cerințelor.***

- Înțeleptul face **iarna car** și **vara sanie**.
- **Toamna** se numără bobocii.

La pomul lăudat să nu te duci **cu sacul.**
Învață oul **pe găină.**
Râde ciob **de oală** spartă.
Când gâștele păzesc **stratul,** puțin rămâne **grădinarului.**

Cuvântul	Ce este ca parte de propoziție?	Întrebarea

5. ***Completați spațiile punctate cu complemente potrivite verbului pe care-l determină, ajutându-vă de întrebări:***

Porumbul este o cereală care se cultivă ..... (unde?) noastră. Rădăcina fixează ..... (cum?) ..... (ce?) ..... (unde?). Tulpina este înaltă și plină ..... (cu ce?). Frunzele seamănă ..... (cu ce?). Ele se prind ..... (unde?). Porumbul se seamănă ..... (când?). El se recoltează ..... (când?).

Scanned with OKEN Scanner

6. *Subliniați cu o linie complementele și cu două linii verbele pe care le determină:*

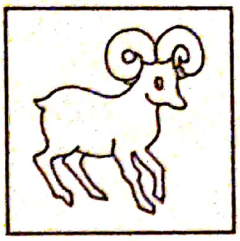

„Jarul mocnește în cenușă și-n odaia caldă s-a lăsat de mult întunericul. Doar pe foile albe se mai zăresc tocurile ca niște arme părăsite. Băieții tac. Din uliță difuzorul răspândește un cântec vesel."

(Mircea Sântimbreanu – *O temă grea*)

7. *Găsiți pentru verbele:* realizează, obțin, clădesc, se apropie, cântă *cuvinte care să aibă rol de complement și alcătuiți propoziții.*

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

8. *Subliniați complementele și scrieți deasupra lor întrebarea la care răspund.*

„Însă paza-n stupi e bună,
Că târziu, după apus,
Colo jos, sub stupi, la lună,
Ei zăceau cu burta-n sus."

(Tudor Arghezi – *Paza bună*)

9. *Puneți întrebările potrivite și găsiți complementele. Subliniați-le și scrieți întrebarea între paranteze.*

„Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțâind; (.....)
Turmele s-aud mugind (.....)
Și flăcăii vin pe luncă (.....)
Hăulind." (.....)

(George Coșbuc – *Noapte de vară*)

10. a. *Subliniați complementele din textele următoare:*

- „Din zarzării livezii curgea înspre prisacă un râu de murmure. Asupra zărilor trandafirii și violete, asfințitul pogora tremurător."

(Ionel Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Lumina e mai caldă și-n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde,
Pâraiele umflate curg iute șopotind
Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind."

(Vasile Alecsandri – *Sfârșitul iernei*)

b. ***Alcătuiți câte o propoziție în care cuvintele*** **tremurător, de soare, iute,** ***aflate în texte, să aibă funcția de atribut.***

---

11. ***Subliniați cu o linie complementele și cu două linii cuvintele pe care le determină:***

• „Zburau lebedele în stol, din ținuturile înghețate, spre țările calde. Zburau peste mare (...). Pe cer se afla luna și lebedele vedeau apa albăstruie licărind jos, departe (...)."

(Lev Tolstoi – *Lebedele*)

• Înalt cât casa,
Verde ca mătasea.

(Ghicitoare)

12. ***Faceți corespondența între complementele din coloana a II-a și cuvântul determinat din prima coloană:***

I	II
Se mândresc	cu duioșie.
Privesc	pe câștigători.
Se îndreaptă	cât un munte.
Felicită	ca focul.
E înalt	mâine.
Era roșu	cu reușita.
Pleacă	spre noi.
A apărut	cireșe.
Adună	ca varul.
Era alb	pe neașteptate.

13. ***Scrieți cel puțin patru complemente potrivite pentru a completa propozițiile începute.***

Desenează ----------
Așteaptă ----------
Era plin ----------
E făcut ----------

Scanned with OKEN Scanner

14. ***Găsiți pentru verbele date complemente potrivite, cerute de întrebările date:***

Verbul	Complementul	Întrebarea
muncesc		cum?
priveau		încotro?
cumpăram		ce?
se duc		unde?
vine		cu ce?
dansează		cu cine?
pictează		când?

15. ***Transformați propozițiile simple de mai jos în propoziții dezvoltate adăugând la fiecare numai câte două complemente:***

Căprioara fugea. ----------

Duduiau tractoarele. ----------

Razele strălucesc. ----------

16. ***Alcătuiți cinci propoziții în care complementele să fie așezate înaintea verbului pe care-l determină.***

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

Exercițiu oral

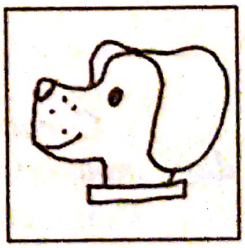

17. ***Alcătuiți câte o propoziție în care complementul să răspundă la fiecare din întrebările: ce? când? unde? cum? pe cine? cu ce? cui?***

18. ***Stabiliți ce rol au în propoziție cuvintele subliniate. Notați pe scurt deasupra fiecăruia.***

Mie îmi place **cartea.**

Am cumpărat și eu **cartea** aceea.

Scanned with OKEN Scanner

Iarna este cel mai frumos anotimp.
Iarna ne dăm cu săniuțele.
În ghiveci e **o floare** minunată.
Rodica are în ghiveci **o floare** minunată.
Note mari doresc toți copiii.
Note mari se adună zilnic în catalog.

19. ***Alcătuiți un text privind munca pe ogoare în anotimpul toamna. Subliniați complementele.***

---

20. ***Alcătuiți un text cu titlu, în care să aveți cel puțin cinci complemente exprimate prin substantive. Subliniați-le.***

⊙ PROPOZIȚIA DEZVOLTATĂ

1. ***Construiți propoziții dezvoltate pornind de la o propoziție simplă, după modelul:***

Copiii cântă.
Copiii cântă în cor.
Copiii cântă cu însuflețire și cu talent.

- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

2. *Transformați propozițiile simple de mai jos în propoziții dezvoltate, adăugând la fiecare câte două cuvinte cu rol de complement.*

- Școlarul scrie.
- ---
- Cocorii pleacă.
- ---
- Medicul consultă.
- ---

◈ 3. *Subliniați propozițiile dezvoltate din textele de mai jos. Notați cu S și P subiectele și predicatele.*

- „Valea era îngustă și mlăștinoasă. La intrare era un pod lung de lemn peste băltoacele Neajlovului."

(Al. Vlahuță – *Giurgiu-Călugăreni*)

- „Lumea se sfârșea (...)
  Nu mai erau cuvinte.
  Casa se legăna cu ușa deschisă și cu ferestrele sparte.
  Ograda se umpluse de nuci verzi și de frunze."

(Călin Gruia – *Măriuca*)

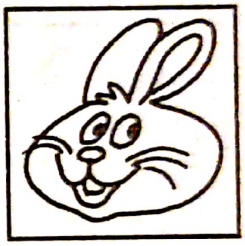

4. *Scrieți propoziții dezvoltate folosind cuvintele:* popor, glie, noi, cinci *cu rol de atribut.*

- ---
- ---
- ---
- ---

5. *Alcătuiți patru propoziții dezvoltate despre anotimpul iarna.*

- ---
- ---
- ---
- ---

6. *Cu ajutorul numeralelor:* cinci, al doilea, nouă, al treilea *alcătuiți propoziții dezvoltate. Notați prescurtat părțile de propoziție.*

- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

◈ **7.** ***Scrieți patru propoziții dezvoltate în care substantivul*** **viteaz** ***să aibă funcții diferite.***

- ---
- ---
- ---
- ---

◈ **8.** ***Găsiți subiectele și predicatele din propozițiile următoare și scrieți în paranteze ce fel de propoziții sunt:***

- În România sunt brazi înalți. (.....)
- Podoaba munților sunt brazii înalți. (.....)
- Brazii sunt înalți. (.....)
- La munte sunt păduri de brazi. (.....)

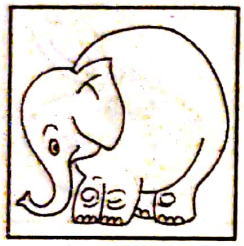

9. a. ***Completați textul de mai jos cu cuvintele care lipsesc:***

A sosit ..... . Fulgii ..... plutesc în văzduh. Copiii ..... pe derdeluș. Își iau și săniuțele. Geta și Angela fac ..... de zăpadă. ..... se dă cu sania. Toți se bucură.

b. ***Precizați oral ce rol au în propoziție cuvintele adăugate.***

10. ***Scrieți patru propoziții dezvoltate legate prin înțeles, în care cuvintele:*** **aurii, primăvăratic, îmbujorate, harnici** ***să aibă rol de atribut.***

---

11. ***Folosind cuvintele:*** **generația, noi, solemnă, eu, secole** ***alcătuiți propoziții dezvoltate legate prin înțeles.***

Scanned with OKEN Scanner

12. ***Notați pe scurt părțile de vorbire și de propoziție și faceți schema propozițiilor de mai jos, conform modelului.***

La poalele munților sunt păduri de foioase. $\frac{\text{C. A. P. S. A.}}{\text{s. s. v. s. s.}}$

Dana și Corina sunt cele mai harnice școlărițe. ----------

În curtea școlii, Raluca și Răducu se jucau cu o minge roșie. ----------

Am transmis felicitări și lui Dănuț. ----------

Notele bune ale lui Dănuț au impresionat pe bunici. ----------

◈ **13.** ***Scrieți două propoziții în care adjectivul*** **viteaz** ***să aibă rol diferit.***

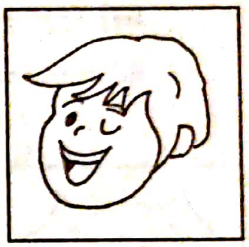

- ----------
- ----------

◈ **14.** ***Alcătuiți patru propoziții în care substantivul*** **fii** ***să fie S, C, A și să intre în alcătuirea predicatului.***

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

◈ **15.** ***Formulați propoziții după schemele:***

a) $\frac{\text{S. P.}}{\text{s. v.}}$; b) $\frac{\text{P. S.}}{\text{v. s.}}$; c) $\frac{\text{S. P.}}{\text{s. (v.+s.)}}$; d) $\frac{\text{S. P.}}{\text{s. (v.+a.)}}$

e) $\frac{\text{S. A. P.}}{\text{s. a. v.}}$; f) $\frac{\text{S. P. C.}}{\text{s. v. s.}}$; g) $\frac{\text{P. C. S. A.}}{\text{v. s. s. a.}}$; h) $\frac{\text{S. S. P. C. A.}}{\text{s. s. v. s. a.}}$;

i) $\frac{\text{C. A. P. S. A.}}{\text{s. a. v. s. a.}}$; j) $\frac{\text{S. S. S. P. A.}}{\text{s. s. s. (v.+s.) a.}}$; k) $\frac{\text{S. S. P.}}{\text{p. p. (v.+a.+a.)}}$;

l) $\frac{\text{C. P. S. A.}}{\text{s. v. s. a.}}$; m) $\frac{\text{A. S. P. C. A.}}{\text{a. s. v. s. a.}}$; n) $\frac{\text{S. A. P. C. A.}}{\text{s. s. v. s. s.}}$;

a) ----------

b) ----------

c) ----------

Scanned with OKEN Scanner

d) ----------

e) ----------

f) ----------

g) ----------

h) ----------

i) ----------

j) ----------

k) ----------

l) ----------

m) ----------

n) ----------

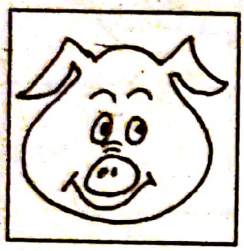

◈ **16.** ***Scrieți în dreptul fiecărei propoziții felul ei și motivați conform modelului:***

P
Aștept. (Propoziție simplă)

C. P.
Te aștept. (propoziție dezvoltată)

Privesc. (.....)

Ne privesc. (.....)

Visam. (.....)

O visam. (.....)

Scriam. (.....)

Îi scriam. (.....)

◈ **17.** ***Scrieți propoziții dezvoltate care să aibă ca predicate:*** **era foarte fericit; a fost cel mai isteț; va fi fericit; fusese isteț; să fii bun; să fii curajos; i-va slăvit.**

- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------
- ----------

Scanned with OKEN Scanner

◈ **18. a.** ***Construiți patru propoziții simple pentru modelul:***

Harnic, înțelept și priceput este bunicul.

- ---
- ---
- ---
- ---

b) ***Transformați-le apoi în propoziții dezvoltate.***

- ---
- ---
- ---
- ---

19. ***Dezvoltați propozițiile simple din textul de mai jos urmărind îmbogățirea înțelesului și frumusețea exprimării.***

A sosit vacanța. Copiii se bucură. Taberele așteaptă. Se vor întrece. Vor admira. Vor cânta. Se vor înapoia. Vor povesti.

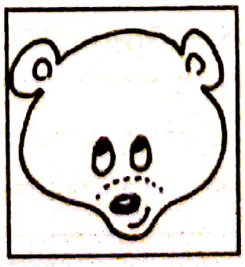

Scanned with OKEN Scanner

PROBE DE EVALUARE

⊙ PREDICATUL

Subiectele evaluării

1. ***Găsiți predicatele din textele:***

a. „Ea tăcu, apoi zâmbi. Urmă un răstimp de tăcere. Un cucoș trâmbiță înăbușit, afară. Întunericul din ferestruică slăbea. O căldură ciudată mă învăluise.“

(Mihail Sadoveanu – *Păcat boieresc*)

◈ **b)** „Pe când eram și eu tânăr, am cunoscut o fată. Eram la un moș al meu la țară.“

(Mihail Sadoveanu – *Cenușăreasa*)

2. ***Construiți trei propoziții în care predicatul să fie exprimat prin:***

a) ***verbul*** **a fi;**

◈ **b)** ***verbul*** **a fi** ***și un substantiv.***

◈ **c)** ***verbul*** **a fi** ***și un adjectiv.***

a) ----------

b) ----------

c) ----------

3. ***Folosind ca predicate:*** **se apropie, suntem, vom petrece, propune, vom merge, vom urca** ***scrieți un scurt text cu titlul: „Se apropie vacanța“.***

Total puncte: .....

Scanned with OKEN Scanner

Punctaj:

- *1 – 45 puncte (5 pentru predicatul fiecărei propoziții);*
- *2 – 15 puncte (5 pentru fiecare propoziție corectă);*
- *3 – 30 puncte (5 pentru integrarea corectă a fiecărui predicat).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ SUBIECTUL

Subiectele evaluării

1. ***Subliniați subiectele din textele:***

a) „Departe, în nori de sânge, soarele apune. Munții parcă-s aprinși, cerul arde.“

(Emil Gârleanu – *Vulturul*)

⊡ **b)** „Aici stejarii, brazii și fragii trufași înalță capul lor spre cer; alături te afunzi într-o mare de grâu și porumb, din care nu se mai văd calul și călărețul.“

(Nicolae Bălcescu – *Românii supt Mihai-Vodă Viteazul*)

⊡ **2.** ***Scrieți două propoziții care să aibă subiectul exprimat prin mai multe substantive.***

---

3. ***Alcătuiți două propoziții cu subiectul exprimat prin pronume și două cu subiectul exprimat prin numeral.***

⊡ **4.** ***Folosind substantivele:*** **munții, excursie, școlarii, bucuria, cântecul și veselia, podoabă** ***cu rol de subiect, alcătuiți un mic text.***

Total puncte: .....

Scanned with OKEN Scanner

Punctaj:

- *J1 – 30 puncte (5 pentru recunoașterea subiectului din fiecare propoziție);*
- *J2 – 10 puncte (5 pentru fiecare propoziție corectă);*
- *J3 – 20 puncte (5 pentru fiecare propoziție);*
- *J4 – 30 puncte (5 pentru integrarea corectă a fiecărui cuvânt ori grup).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ ATRIBUTUL

Subiectul evaluării

1. ***Subliniați atributele din propoziția:***

„Calu-i alb, un bun tovarăș,
Înșeuat așteaptă-afară,
.....
Cerul stelele-și arată,
Solii dulci ai lungii liniști.“

(Mihai Eminescu – *Povestea teiului*)

2. ***Găsiți pentru substantivul*** **soarele** ***trei atribute potrivite și alcătuiți cu ele propoziții.***

---

3. ***Scrieți două propoziții în care atributele să fie exprimate prin adjective la genul feminin, numărul plural.***

---

4. ***Scrieți două propoziții în care atributele să fie exprimate prin substantive așezate înaintea substantivului pe care-l determină.***

Scanned with OKEN Scanner

5. ***Alcătuiți patru propoziții legate prin înțeles în care cuvintele:*** **de nea, pufos, albe, natura** ***să aibă rol de atribut.***

Punctaj: **Total puncte: .....**

J1 – 20 puncte (câte 5 pentru recunoașterea fiecărui atribut);
J2 – 20 puncte (câte 5 pentru găsirea fiecărui atribut; 5 pentru formularea propozițiilor);
J3 – 15 puncte (câte 7,5 pentru folosirea corectă a fiecărui atribut);
J4 – 15 puncte (câte 7,5 pentru fiecare atribut);
J5 – 20 puncte (câte 5 pentru integrarea corectă a fiecărui atribut).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ COMPLEMENTUL

Subiectele evaluării

1. ***Subliniați complementele din versurile:***

„Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna cea întunecată.“

(George Topârceanu – *Balada unui greier mic*)

2. ***Găsiți pentru verbul*** **strălucesc** ***trei complemente potrivite și alcătuiți cu ele propoziții.***

---

3. ***Scrieți două propoziții în care complementul să fie așezat înaintea verbului pe care-l determină.***

Scanned with OKEN Scanner

4. ***Scrieți două propoziții în care complementul să fie exprimat prin substantiv propriu.***

---

5. ***Alcătuiți patru propoziții privind eroismul românilor în lupta pentru dreptate și libertate folosind cuvintele:*** **dușmani, arma, sânge, pământ** ***cu rol de complement.***

Punctaj: **Total puncte: .....**

- *1 – 20 puncte (câte 5 pentru recunoașterea fiecărui complement);*
- *2 – 20 puncte (câte 5 pentru fiecare complement; 5 pentru formularea propozițiilor);*
- *3 – 15 puncte (câte 5 pentru fiecare complement; 5 pentru așezarea în propoziție);*
- *4 – 15 puncte (câte 5 pentru fiecare complement; 5 pentru formularea propozițiilor);*
- *5 – 20 puncte (câte 5 pentru integrarea corectă a fiecărui substantiv).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

⊙ RECAPITULAREA PĂRȚILOR DE PROPOZIȚIE ȘI DE VORBIRE

Subiectele evaluării

1. ***Arătați ce părți de propoziție sunt cuvintele din propoziția de mai jos și prin ce părți de vorbire sunt exprimate:***

Un zăvoi mare de plopi și de anini umbrește malurile frumosului râu.

2. ***Alcătuiți patru propoziții în care substantivul*** **țara** ***să fie părți de propoziție diferite.***

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Alcătuiți două propoziții în care adjectivul* harnic *să fie părți de propoziție diferite.***

---

4. ***Construiți o propoziție după schema:*** $\frac{\text{A.S.P.C.}}{\text{a. s. v. s.}}$

Punctaj

J1 – 40 puncte (câte 5 pentru fiecare cuvânt analizat corect);
J2 – 20 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție corectă);
J3 – 10 puncte (câte 5 pentru fiecare propoziție corectă);
J4 – 20 puncte (câte 2,5 pentru fiecare parte de vorbire sau de propoziție).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

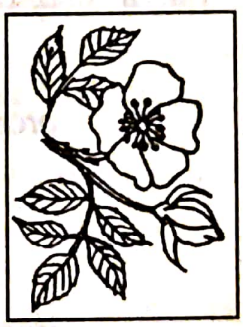

Scanned with OKEN Scanner

TEXTE ANALIZATE

1. *„S-a oprit trudita moară...“*

(Octavian Goga – *Sara)*

S-a oprit
verb
- timpul trecut
- pers. a III-a
- nr. singular
- P

trudita
adjectiv
- gen fem.
- nr. singular
- A

moară
substantiv
- comun
- gen fem.
- nr. singular
- S

2. *„El o duse împăratului...“*

(Mihai Eminescu – *Proză literară*)

el
pronume
- pers.
- pers. a III-a
- gen masc.
- nr. sing.
- S

o
pronume
- pers.
- pers. a III-a
- gen fem.
- nr. sing.
- C

duse
verb
- timp trecut
- pers. a III-a
- nr. sing.
- P

împăratului
substantiv
- comun
- gen masc.
- nr. sing.
- C

3. *„În păduri trăsnesc stejarii!...“*

(Vasile Alecsandri – *Miezul iernei*)

în păduri
substantiv
- comun
- gen fem.
- nr. pl.
- C

trăsnesc
verb
- timpul prezent
- pers. a III-a
- nr. pl.
- P

Scanned with OKEN Scanner

stejarii
substantiv
- comun
- gen masc.
- nr. pl.
- S

4. „*După noi, venea băiatul zbârlit.*“

(Mihail Sadoveanu – *Mergând spre Hârlău*)

după noi
pronume
- pers.
- pers. I
- nr. pl.
- C

venea
verb
- timpul trecut
- pers. a III-a
- nr. sing.
- P

băiatul
substantiv
- comun
- gen masc.
- nr. sing.
- S

zbârlit
adjectiv
- nr. sing.
- gen masc.
- A

5. „*Valea era îngustă și mlăștinoasă.*“

(Al. Vlahuță – *Giurgiu-Călugărenii*)

valea – subst. comun, gen fem., nr. sing., funcția – S;
era – verb, timp trecut, pers. a III-a, nr. sing., intră în alcătuirea P;
îngustă – adj., gen fem., nr. sing., intră în alcătuirea P;
mlăștinoasă – adj., gen fem., nr. sing., intră în alcătuirea P.

6. „*Ograda se umpluse de nuci și de frunze.*“

(Călin Gruia – *Măriuca*)

ograda – subst. comun, gen fem., nr. sing., funcția – S;
se umpluse – verb, timp trecut, nr. sing., pers. a III-a, funcția – P;
(de) nuci – subst. comun, gen fem., nr. pl., funcția – C;
verzi – adj., nr. pl., gen fem., funcția – A;
(de) frunze – subst. com., gen fem., nr. pl., funcția – C.

7. „*Privirile ei licăreau de bucurie.*“

(Marin Preda – *Prima lecție*)

privirile – subst. com., gen fem., nr. pl., funcția – S;
ei – pron. pers., pers. a III-a, nr. sing., gen fem., funcția – A;
licăreau – verb, timp trecut, nr. pl., pers. a III-a, funcția – P;
(de) bucurie – subst. com., gen fem., nr. sing., funcția – C.

Scanned with OKEN Scanner

8. *„Un ciripit străin o mură."*

(Emil Gârleanu – *Frunza*)

un ciripit – subst. com., gen neutru, nr. sing., funcția – S;
străin – adj., nr. sing., gen neutru, funcția – A;
o – pron. pers., pers. a III-a, gen fem., nr. sing., funcția – C;
mură – verb, timp prezent, nr. sing., pers. a III-a, funcția – P.

9. *„Luna plină lumina grădinile adormite și căsuțele pitite în livezi."*

(Mihail Sadoveanu – *Într-un sat, odată*)

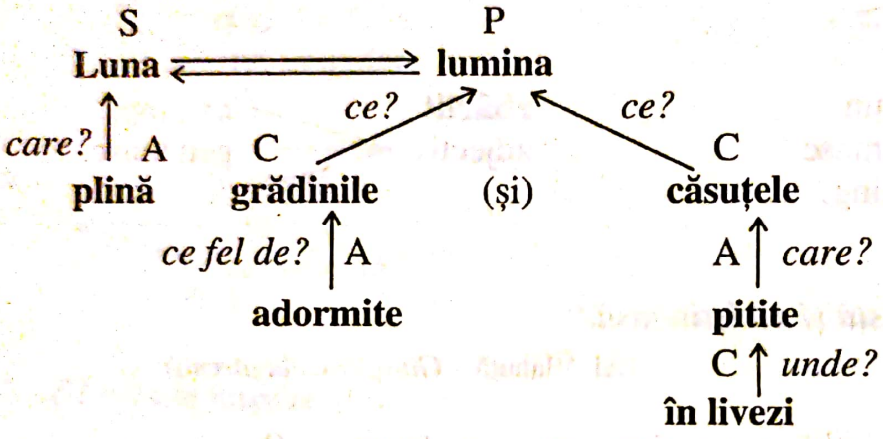

10. *„Capete mirate de copii ieșeau prin spărturile gardului."*

(Mihail Sadoveanu – *Într-un sat, odată*)

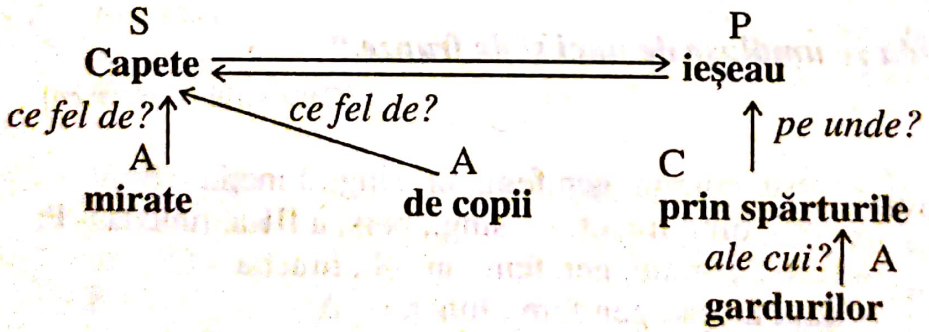

⊡ 11. *„S-au dus zilele Babei și nopțile vegherii."*

(Vasile Alecsandri – *Sfârșitul iernei*)

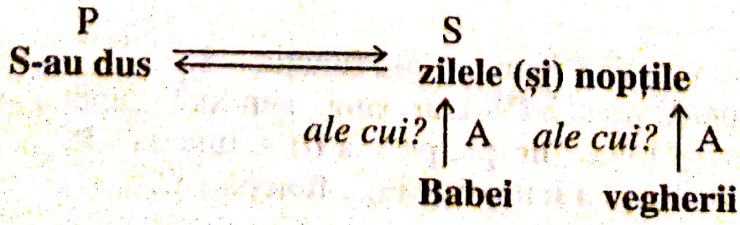

Scanned with OKEN Scanner

◈ 12. *„Bătălia de la Vaslui a fost o strălucită biruință românească.“*

(Dumitru Almaș – *Povestiri istorice*)

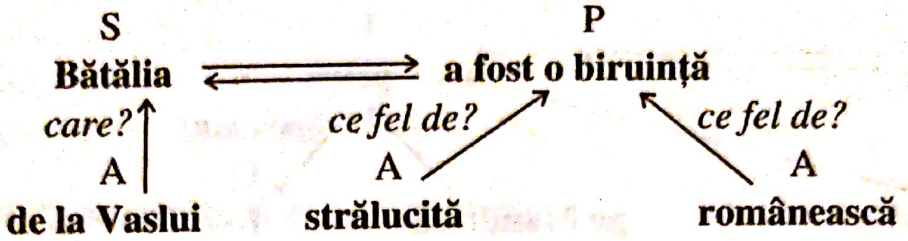

⊡ 13. *„S-auzeau muzici și glasuri vesele de petrecere.“*

(Eusebiu Camilar – *Stejarul din Borzești*)

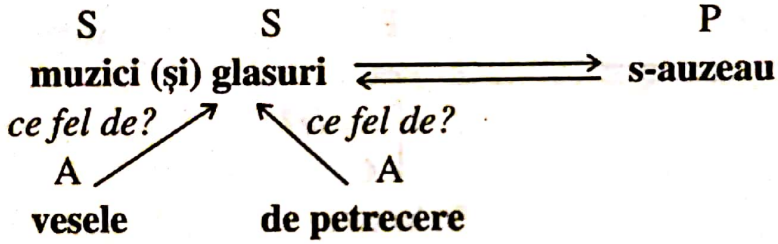

14. *„Soarele rotund și palid se prevede printre nori...“*

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

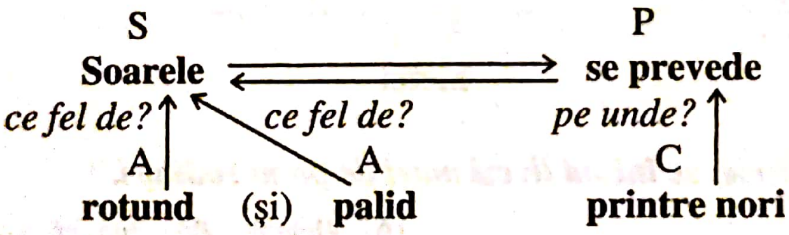

15. *„Muncitorii în straie albe se arătau la marginea satului.“*

(Mihail Sadoveanu – *Ciocârlia*)

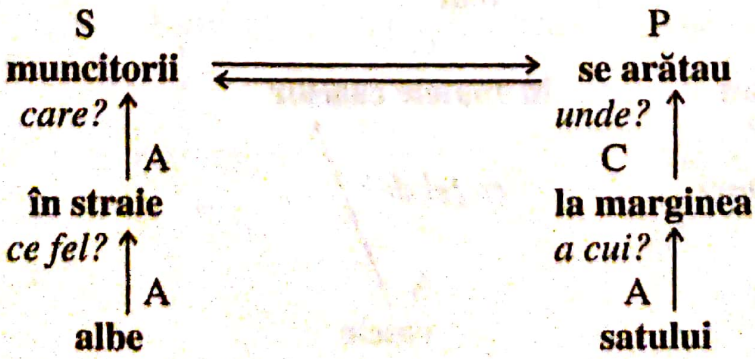

Scanned with OKEN Scanner

16. „Într-o zi, pe Mândricel l-au prins turcii...“

(P.D. Popescu – *Mândricel)*

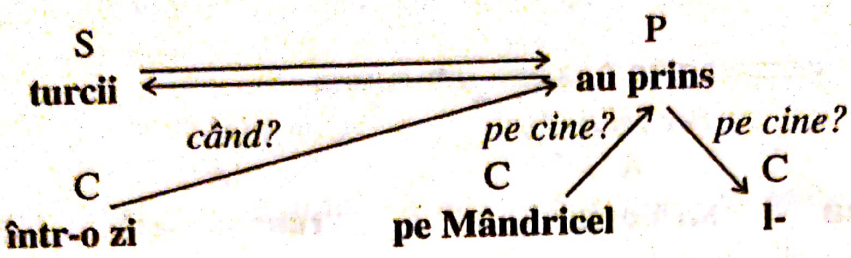

17. „În inima bietei prepelițe era o luptă sfâșietoare.“

(I.Al. Brătescu-Voinești – *Puiul)*

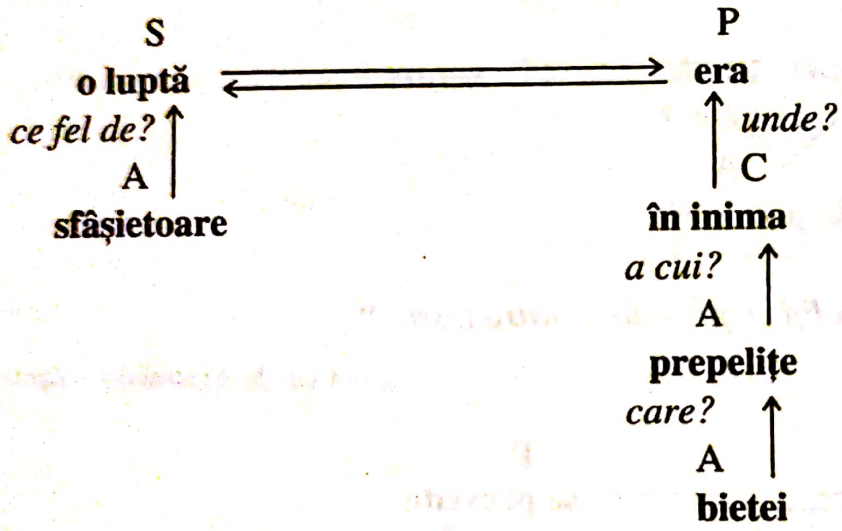

18. „În spatele caselor vesele, se întind livezi mari de pomi roditori.“

(Al. Vlahuță – *România pitorească)*

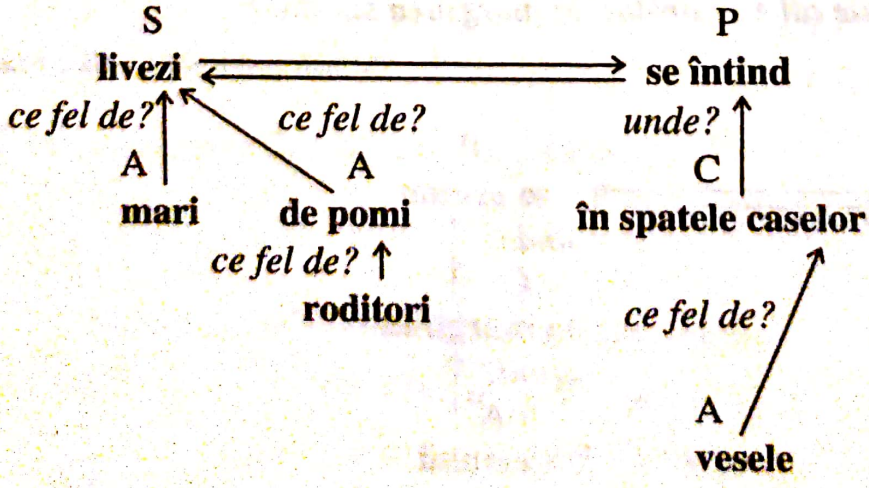

Scanned with OKEN Scanner

◈ **19.** ***Frumos, isteț și curajos este fratele cel mic al Alinei.***

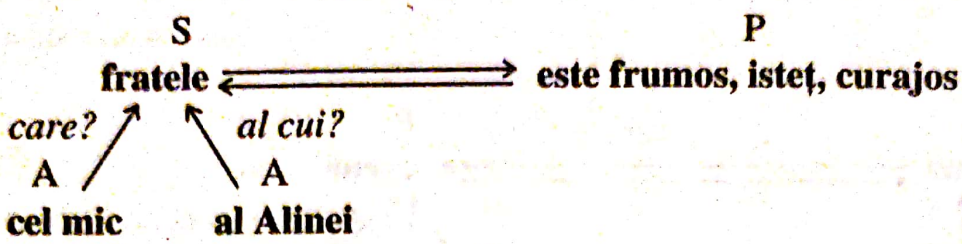

20. ***În curtea școlii e mare animație...***

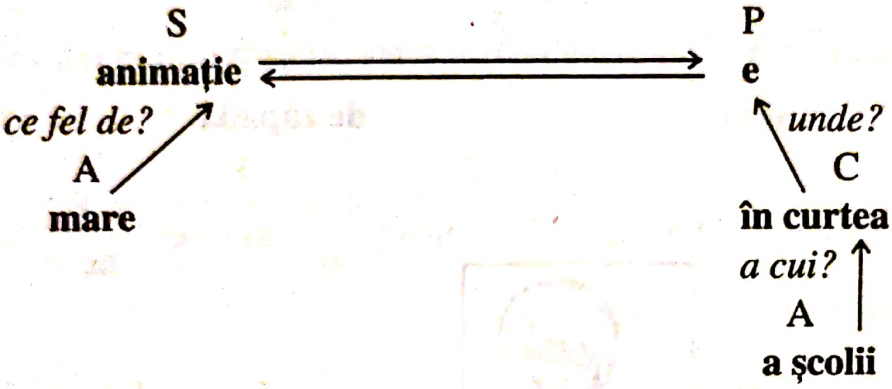

21. ***„Și ea ți-a dat și vrere și speranță.“***

(Mihai Beniuc – *Patria)*

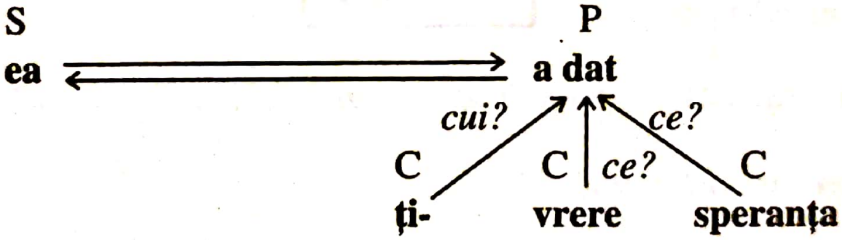

22. ***„Peste-a nopții feerie***
Se ridică mândra lună.“

(Mihai Eminescu – *Somnoroase păsărele)*

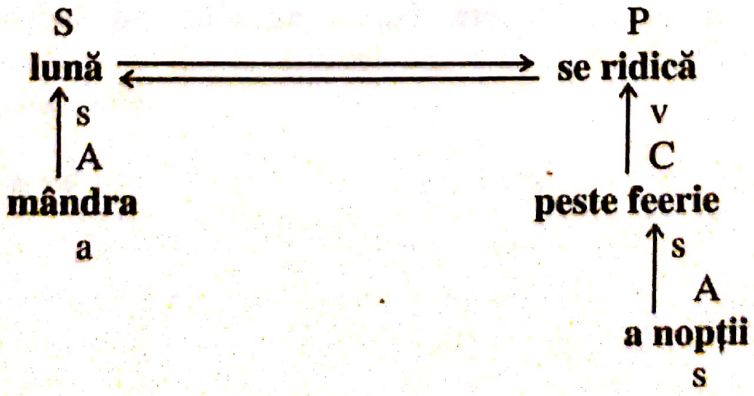

Scanned with OKEN Scanner

23. „*Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă.*“

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

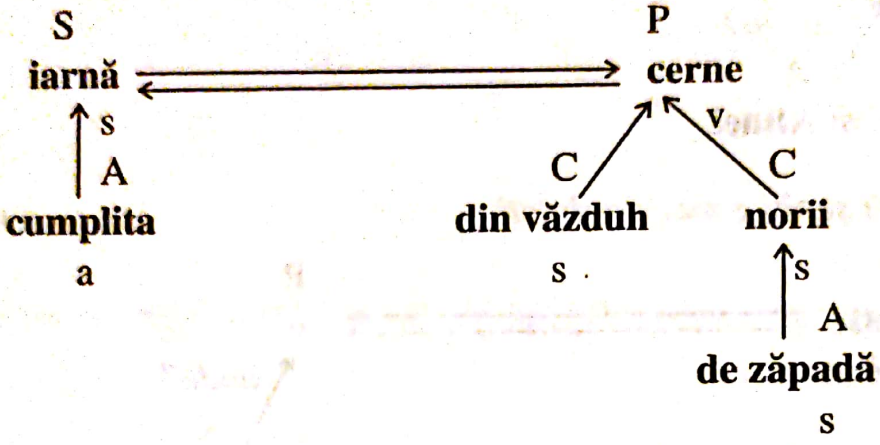

Scanned with OKEN Scanner

s-a / sa

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

◆ „– (...) Pe ce să mă culc eu? **s-a / sa** întrebat ursul mormăind. **S-a / Sa** sucit și **sa / s-a** învârtit el prin peșteră, dar n-a găsit nici un colțișor moale în care să se culce."

(Ilie Crăciun – *Moș Martin nu poate dormi*)

◆ „**S-a / sa** jucat ce **s-a / sa** jucat cu ele și deodată **s-a / sa** plictisit."

(Victor Sivetidis – *Cel mai bun prieten*)

2. ***Completează în locul punctelor cu* sa *ori* s-a:**

◆ „Seara, când leul ..... culcat, cățelușa ..... întins lângă dânsul, punându-și capul pe laba lui."

(Lev Tolstoi – *Leul și cățelușa*)

◆ „De îndată ce ..... invit discul roșu al soarelui, lumea ..... însuflețit."

(Cezar Petrescu – *Vara cea luminoasă*)

◆ „– Auzi tu, soră, grăi Ana către sora ..... mijlocie, dacă m-ar lua pe mine, i-aș frământa o pâine, (...)."

(Ioan Slavici – *Doi feți cu stea în frunte*)

3. ***Grupează pe coloane, după model, cuvintele:*** **s-a jucat, s-a juca, soră-sa, fiică-sa, s-a uitat, mătușă-sa, s-a uita, fină-sa, s-a dus, s-a întors, s-a întoarce, s-a duce.**

s-a jucat	**s-a juca**	**soră-sa**
----------	----------	----------
----------	----------	----------
----------	----------	----------

Scanned with OKEN Scanner

4. ***Scrie enunțuri după modelul:***

Ancuța **s-a întâlnit** cu colega **sa.**

---

s-au / sau

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

▣ „~~S-au~~ / **Sau** oprit în mijlocul drumului și ~~**s-au**~~ / **sau** sfătuit ce să facă: să spună părinților o minciună ~~**s-au**~~ / **sau** adevărul?“

(V. Oseeva – *Ce e mai ușor?)*

▣ „Sub faldurile lor ~~**s-au**~~ / **sau** făcut războiul Independenței și marea noastră Unire.“

(Andrei Ciurunga – *Legenda tricolorului)*

▣ „Toate li ~~**s-au**~~ / **sau** supus. Stâncile ~~**sau**~~ / **s-au** dat la o parte și le-au făcut loc, apele ~~**s-au**~~ / **sau** plecat speriate de umbra și zgomotul celor dintâi poduri ce le-au încălecat.“

(Alexandru Vlahuță – *Pe Dunăre)*

▣ „O! (...) Ce ~~**s-au**~~ / **sau** mai speriat cu toate (...).“

(Alexandru Mitru – *Pățaniile lui Ulise)*

▣ „(...) uneori, zeul, mâniat pe muritori, le refuza celor în viață (cele necesare) trimițând inundații, secetă **sau** molime.“

(Hadrian Daicoviciu – *Dacii)*

Scanned with OKEN Scanner

2. *Completează în locul punctelor cu* sau *ori* s-au:

▣ „A venit toamna, frunzele pădurii ..... îngălbenit şi ..... uscat; vântul le smulgea şi le împrăştia."

(Hans Christian Andersen – *Rățușca cea urâtă*)

▣ „Când are toane, vântul îl bate dintr-o parte ..... dintr-alta, îl răsuceşte, îl învârteşte."

(Alexandru Mitru – *Cocoşelul cu pene de aur*)

▣ „– Vino, zmeule viteaz, în săbii să ne tăiem, ... în luptă să ne luptăm."

(Petre Ispirescu – *Greuceanu*)

3. *Scrie enunțuri după modelul:*

Încă nu **s-au hotărât** dacă vor merge la munte **sau** la mare.

---

i-a / ia

1. *Taie forma scrisă greşit:*

● „A doua zi, **ia** / **i – a** Iliuță bucatele în traistă."

(Alexandru Mitru – *Banul muncit*)

● „**Ia** / **I - a**! Mă duc la bine, hai şi tu cu mine!"

(Ion Istrati – *Oul năzdrăvan*)

● „Tiresias **i – a** / **ia** povestit câte avea să mai îndure... Apoi **ia** / **i – a** mai rostit că soața mult credincioasă Penelopa, este silită să-şi aleagă, în locul lui, un alt bărbat, pentru că toți îl socot mort."

(Alexandru Mitru – *Pățaniile lui Ulise*)

Scanned with OKEN Scanner

2. *Completează în locul punctelor cu* ia *ori* i-a:

● „Când stăpânul ..... aruncat în cușcă porția de carne, leul a rupt o bucățică și ..... dat cățelușei."

(Lev Tolstoi – *Leul și cățelușa*)

● „..... te uită, stârpitura
M-a trezit din somn cu gura!"

(Otilia Cazimir – *Țânțarul și avionul*)

● „Părea că fața pustiului se ..... după urmele lui și zbura ca un gând (...)".

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

● „Un țânțar, nervos și foarte
Slab de constituție,
În zadar vrea să ..... parte
Și el la discuție."

(George Topârceanu – *Rapsodii de toamnă*)

● „Aceasta s-a încălțat în minunații pantofi albaștri, a făcut câțiva pași pe alei, după care ..... scos din picioare și ..... aruncat într-un colț."

(Victor Sandu – *Prințesa mofturoasă*)

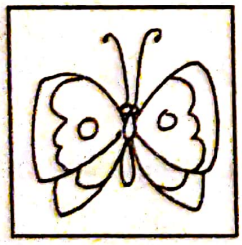

● „Căciulița când și-o .....,
Cade jos de pe nuia."

(Ghicitoare – *Ghinda*)

3. *Scrie enunțuri după modelul:*

● Mama **i-a spus** lui Radu că, dacă **ia** premiu la concursul sportiv, îi **ia** bicicletă și îl **ia** la mare.

Scanned with OKEN Scanner

i-au / iau

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

◆ „La miezul nopții iaca și hoții cu fata de împărat, $\frac{\textbf{iau}}{\textbf{i – au}}$ pus capul pe prag și hârști! Și cum or fi dat ei, că $\frac{\textbf{iau}}{\textbf{i – au}}$ tăiat și-un deget."

(Alexandru Vlahuță – *Din alte vremi*)

◆ „Ei descălecară amândoi,
Și se $\frac{\textbf{iau}}{\textbf{i – au}}$ la luptă ca doi juni eroi,
....."

(Dimitrie Bolintineanu – *Preda Buzescu*)

◆ „Auzindu-l vorbind așa de răspicat, ofițerii din gardă $\frac{\textbf{iau}}{\textbf{i – au}}$ îngăduit să intre în sala cea mare (...)."

(Dumitru Almaș – *Cuza Vodă și Sultanul*)

◆ „Mă $\frac{\textbf{iau}}{\textbf{i – au}}$ după fir și ce să văz?"

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Privighetoarea*)

◆ „Cu acorduri lungi de liră
$\frac{\textbf{Iau}}{\textbf{I – au}}$ răspuns fânețele."

(George Topârceanu – *Rapsodii de toamnă*)

2. ***Completează în locul punctelor cu*** **iau** ***ori*** **i-au:**

◆ „– Vezi, Patrocle, dacă nu le dai pace, ele te mușcă. Stai cuminte, să ți le ..... de pe bot și să le dau drumul în iarbă."

(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

◆ „Oamenii ..... împlinit voia lăsându-l să plece."

(Dumitru Almaș – *Toți românii cântă Hora Unirii*)

Scanned with OKEN Scanner

◆ „Vin copii pe-ogorul lung
și îl ..... cu ei;“

(Nicolae Labiș – *Vara*)

◆ „Avea și dânsul trei feciori,
Și ..... plecat toți trei deodată
La tabără, sărmanul tată.“

(George Coșbuc – *Trei Doamne, și toți trei*)

◆ „– Ce ziceți? Frumoasă stofă, nu? l-au întrebat cei doi pehlivani și ..... arătat și ..... spus cum și ce fel era stofa care nu se vedea nicăieri.“

(Hans Christian Andersen – *Hainele cele noi ale împăratului*)

◆ „– Ei, hai, dacă până într-un ceas ești în stare să-mi alegi din cenușă două străchini cu linte, să știi că te ..... și pe tine!“

(Frații Grimm – *Cenușăreasa*)

◆ „Ce-or fi făcând ei acum în pădure? Vai, Doamne, poate că ..... și mâncat lupii!“

(Charles Perrault – *Degețel*)

3. ***Scrie enunțuri după modelul:***

Părinții **i-au promis** că-l **iau** la munte.

---

l-a / la

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

● „– Fie-ți milă (...) a răcnit Mitruț, când hanul a întins arcul, dar n-a mai apucat să spună nimic, căci o săgeată $\frac{\text{l – a}}{\text{la}}$ nimerit drept în inimă și $\frac{\text{l – a}}{\text{la}}$ omorât.“

(Eusebiu Camilar – *Stejarul din Borzești*)

Scanned with OKEN Scanner

● „Păunul s-a apropiat, **la / l – a** răsturnat cu ciocul pe spate, apoi iar **l – a / la** întors cum îl găsise și lăsându-l, își văzu de drum.“

(Emil Gârleanu – *Sărăcuțul!...*)

● „Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc **la / l – a** neajunsurile vieții, **la / l – a** ce poate să le aducă ziua de mâne, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire.“

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

● „Așa-l trezi și adormi Petru de trei ori una după alta, adecă de trei ori **la / l – a** trezit și de trei ori **l – a / la** adormit...“

(Ioan Slavici – *Zâna-Zorilor*)

2. *Completează în locul punctelor cu* la *ori* l-a:

● „Purta cingătoare ..... mijloc și căciulă pe cap.“

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

● „Roiul cum de ..... zărit.
C-a intrat ..... copleșit.“

(Tudor Arghezi – *Tâlharul pedepsit*)

● „Știa să imite șuierul șerpilor și să-i cheme astfel ..... el, când ne rătăceam împreună prin fânețele înflorite din lunca de ..... Mircești.“

(Vasile Alecsandri – *Porojan*)

● „Și altă dată, așa se deșira și se lungea de grozav, de ajungea cu mâna ..... lună, ... stele, ... soare și cât voia de sus.“

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Scrie enunțuri după modelul:***

Radu **l-a întâlnit** pe Ovidiu **la** librărie.

---

ne-a / nea

1. ***Explică oral scrierea cuvintelor subliniate:***

◉ „– Sculați, fraților, le zise el, că iată **ne-a luat** ziua de pe urmă."

(Petre Ispirescu – *Țugulea, fiul unchiașului și al mătușei*)

◉ „Și tot așa **ne-a uns** de câte două-ori pe zi cu noapte, până ce în Vinerea-Sacă ne-am trezit vindecați taftă."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

2. ***Taie forma scrisă greșit:***

◉ „Pe el, copoi! Luați-l: el are să-mplinească

Ce $\frac{\textbf{nea}}{\textbf{ne – a}}$ zis proorocul din porunca cerească!"

(Grigore Alexandrescu – *Dreptatea leului*)

◉ „De cum a căzut întâia zăpadă, iepurele năpârlește și, în loc de brun cenușiu, devine alb, ca un bulgăre de $\frac{\textbf{nea}}{\textbf{ne – a}}$."

(Ghenadi Sneghiriov – *Iepurele zăpezilor*)

3. ***Completează în locul punctelor cu*** **nea** ***ori*** **ne-a:**

◉ „– Ce stai dumneata de vorbești? zise alt sfetnic; cu otravă se răsplătește cel ce a făcut atâtea slujbe și ..... scăpat de nevoia ce era pe capul nostru?"

(Petre Ispirescu – *Țugulea, fiul unchiașului și al mătușei*)

Scanned with OKEN Scanner

◉ „– Și? întrebă soldatul Stan Vasile, foarte îngrijorat.
– L-am rupt, ... Vasile.“

(Dumitru Almaș – *Boabă, copilul munților*)

4. *Scrie enunțuri după modelul:*

Nea Grigore **ne-a explicat** cum se formează fulgii de **nea.**

---

ne-am / neam

1. *Taie forma scrisă greșit:*

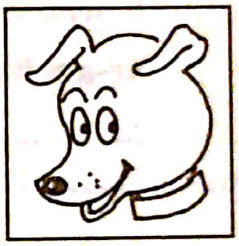

◈ „Și-acum ar vrea un **neam / ne – am** călău
S-arunce jug în gâtul tău:
E rău destul că **neam / ne – am** născut,
Mai vrem și-al doilea rău?“

(Alexandru Davila – *Decebal către popor*)

◈ „Într-un coborâș, la o poiană străjuită de mesteceni cu crengi subțiri, **neam / ne – am** oprit brusc.“

(Mihail Sadoveanu – *Raiul*)

◈ „Știi din ce **neam / ne – am** mă trag și că strămoșii mei
Sunt fii de dumnezei?“

(Grigore Alexandrescu – *Pisica sălbatică și tigrul*)

2. *Completează în locul punctelor cu* neam *ori* ne-am:

◈ „Și noi ..... dus cu Dumnezeu,
..... dus cu voie bună.“

(Vasile Alecsandri – *Sergentul*)

Scanned with OKEN Scanner

◈ „A doua zi dimineața, când îl zăriră rațele sălbatice, (...), îl întrebară:
– De ce ..... ești?“

(Hans Christian Andersen – *Puiul de rață cel urât*)

◈ „Corbuleții în mirare
Răspund iute, râzând tare:
– Noi de voie ..... supus.“

(Grigore Alexandrescu – *Lebăda și puii corbului*)

◈ „Îmi spunea că în altarul
Patriei, nu-i alt odor
Mai de preț, decât drapelul
Unui ..... biruitor.“

(George Coșbuc – *Oșteanul și drapelul*)

3. ***Scrie enunțuri după modelul:***

Ne-am bucurat când am aflat că suntem urmașii unui **neam** viteaz.

într-o / într-un; dintr-o / dintr-un

1. ***Explică oral scrierea cuvintelor subliniate:***

„**Într-o** bună zi, regele și regina s-au dus la unul din castelele lor, lăsând-o pe fată acasă. Ea, bucuroasă, a început să alerge **dintr-o** încăpere în alta, ajungând în cele din urmă **într-un** turn al castelului, unde o bătrână torcea lână **dintr-un** caier.“

(Charles Perrault – *Frumoasa din pădurea adormită*)

2. ***Completează în locul punctelor cu*** **într-o, într-un, dintr-o, dintr-un,** ***după caz:***

• „..... zi, copilul care ședea de la prânz pe uliță văzu pe moșnegel venind ca de obicei.“

(Ionel Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

Scanned with OKEN Scanner

• „Luminată de razele lunei, ea părea muiată ..... aer de aur. Degetele ei ca din ceară albă torceau ..... furcă de aur și ..... fuior de o lână ca argintul (....)."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

• „Și cum era o lună ca ziua și mirosea liliacul... am petrecut o seară (...). Mai ales una, chiar în grădină la mine, ... salcie pletoasă, cânta, Doamne, Dumnezeule!... De câte ori începea, făcea ..... fel nou."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Privighetoarea*)

• „Ea, cum plecase Făt-Frumos, s-a închis ..... grădină cu nalte ziduri de fier, și acolo, culcându-se pe pietre reci, cu capul pe un bolovan de cremene, plânse ..... scaldă de aur, așezată lângă ea, lacrimi curate ca diamantul."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

• „Sub coastă era împrăștiat satul, ... ușoară pâclă. (...) Cireada venea pe maluri ..... murmur somnoros de talăngi."

(Mihail Sadoveanu – *Într-un sat, odată*)

• „Tot ..... timp, iacătă conductorul intră să vază cine s-a suit de la stația din urmă."

(Ion Luca Caragiale – *D-l Goe...*)

• „Creștea ..... lună cât alții ..... an."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

• „Și mai face doi pași, strângându-și la piept paltonul lung și larg făcut ..... scurteică veche a mă-si (...)."

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Nicușor*)

3. ***Scrie un enunț după modelul:***

Într-o zi de vară, aflându-mă **într-un** copac, am văzut că **dintr-o** scorbură a țâșnit o veveriță, iar **dintr-un** tufiș a sărit un iepuraș.

Scanned with OKEN Scanner

v-a / va

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

● „Spuneți-i dar aceluia ce $\frac{\textbf{va}}{\textbf{v-a}}$ trimis la noi că liberi suntem și liberi vom trăi (...)."

(Alexandru Mitru – *Viteazul Dapix și fiica lui, Gebila*)

● „În zarea cea de veci albastră
Nu $\frac{\textbf{va}}{\textbf{v-a}}$ prins dragostea sihastră
De ce-ați lăsat? Nu $\frac{\textbf{va}}{\textbf{v-a}}$ fost dor
De țara voastră?"

(George Coșbuc – *Vestitorii primăverii*)

● „Și fiecare nume frumos ca o minune,
Cântat $\frac{\textbf{va}}{\textbf{v-a}}$ fi de vânturi... cât vântul $\frac{\textbf{va}}{\textbf{v-a}}$ trăi!"

(Zaharia Bârsan – *Noi n-avem morți de plâns*)

2. ***Completează în locul punctelor cu*** **va** ***ori*** **v-a:**

● „De-ți ..... da Domnul Dumnezeu putere și tărie, să nu cruți, să n-aibi milă, căci nici de tine nimeni nu ..... avea milă, când te vor vedea înfrânt și ticăit (...)."

(Alexandru Odobescu – *Mihnea-Vodă cel Rău*)

● „– Parcă..... ieșit un sfânt din gură, luminate împărate, zise atunci Flămânzilă, că ne ghiorăiesc mațele de foame."

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

n-ai / nai

1. ***Taie forma scrisă greșit:***

● „Dulce va doini din $\frac{\textbf{n-ai}}{\textbf{nai}}$
Multe doine, mierla."

(George Coșbuc – *Concertul primăverii*)

Scanned with OKEN Scanner

● „– Iaca, **n-ai** / **nai**, **n-ai** / **nai**, **n-ai** / **nai**, eşti sărac lipit!“

(Barbu Şt. Delavrancea – *Hagi-Tudose*)

2. *Completează în locul punctelor cu* n-ai *ori* nai:

● „..... văzut o adunare!
Nu recitiţi o poezie!
..... citit măcar o carte,
Habar ..... de geografie!“

(George Zarafu – *Sfârşit de an şcolar*)

● „– Atunci ..... voie să ai o părere când vorbesc alţii mai înţelepţi decât tine.“

(Hans Christian Andersen – *Răţuşca cea urâtă*)

ce-l / cel

1. *Taie forma scrisă greşit:*

◈ „– Tată, eu n-oi putè merge, că, după cum vezi, am tare multe trebi pe capul meu şi numai cu un argăţel **ce-l** / **cel** am de-abia le pot dovedi.“

(Ion Creangă – *Povestea lui Stan Păţitul*)

◈ „– Ei, acuma şi tu! zi că nu ştie; parcă el o să fie **ce-l** / **cel** dintâi şi **ce-l** / **cel** de pe urmă care să treacă fără să ştie (...).“

(Ion Luca Caragiale – *Lanţul slăbiciunilor*)

◈ „Dar când **ce-l** / **cel** de-al şaptelea se apropie de pătucul său, dete cu ochii de Albă-ca-Zăpada care dormea în el adâncită în somn.“

(Fraţii Grimm – *Albă-ca-Zăpada*)

2. *Completează în locul punctelor cu* cel *ori* ce-l:

◈ „Feciorul ..... de împărat merse la fraţii săi, le spuse cum şi ce, şi, acum de-a treia oară, porni feciorul de împărat, ... mai tânăr fecior de împărat.“

(Ioan Slavici – *Ileana cea şireată*)

Scanned with OKEN Scanner

◈ „Numai atâta că moşneagul a rămas pleşuv şi spetit, de mult ..... netezise baba pe cap şi de cercat în spatele lui cu cociorva, dacă-i copt mălaiul."

(Ion Creangă – *Fata babei şi fata moşneagului*)

◈ „Şi cu toate acestea, ... de-al treilea prieten îl iubea şi îi era credincios şi devotat."

(Poveste populară – *Cei trei prieteni*)

◈ „..... mai mare luă moara, ... mijlociu măgarul, iar ..... mic nu luă decât motanul."

(Charles Perrault – *Jupân Motan sau Motanul-Încălţat*)

◈ „– De răpit nu mă poţi răpi până ce nu-i avè un cal asemene cu acela ..... are tatăl meu pentru c-acela are două inimi (...)."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

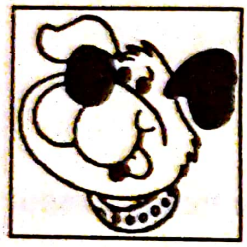

3. Scrie enunţuri după modelul:

Gândul **ce-l** frământă este **cel** mai bun.

---

nu-l / n-o / nu-i / n-am / n-are / n-aţi / n-au etc.

Cuvântul **nu** se leagă, în scris, prin cratimă, pierzând uneori vocala *u*, când se rosteşte în aceeaşi silabă cu alte cuvinte (de multe ori forme ale pronumelui personal) sau când se rosteşte în aceeaşi silabă cu începutul unor cuvinte.

Analizează exemplele care urmează.

✱ „Eu simt că voi muri-n curând,
Că **nu-mi mai sunt** în fire
..... "

(George Coşbuc – *Mama*)

✱ „– Bine, bine – zise acelaşi glas – văz eu că **nu-ţi trebuie** copii."

(Barbu Şt. Delavrancea – *Neghiniţă*)

Scanned with OKEN Scanner

✱ „Dară norocul **nu-i sluji** nici de astă dată.“

(Petre Ispirescu – *Cei trei fraţi împăraţi*)

✱ „Se vede cât colo că-i o femeie de treabă – gândi fata – aşa că **n-am** de ce **să n-o las** înăuntru! Că doar n-o fi foc!“

(Fraţii Grimm – *Albă-ca-Zăpada*)

✱ „– Nu mai pot să îndur asta, zise el. Dacă o să le vin de hac, **n-o să** ne mai **înhaţe** nici un câine.“

(Jack London – *Colţ Alb*)

✱ „Stai că **n-o să-ţi fac** nimic,
Nu vezi că şi eu sunt mic?“

(Grigore Vieru – *Hulubaşul*)

✱ „Totuşi, pe învăţătorul meu cu zâmbetul acela bun şi vesel **nu-l mai am**, şi parcă şcoala nu mai e frumoasă ca înainte.“

(Edmondo de Amicis – *Cuore*)

✱ „Străinilor voi nu le-aţi spus
Că doine ca a noastre **nu-s**?“

(George Coşbuc – *Vestitorii primăverii*)

✱ „– **N-am** nici un cerb de dat! răspunse moşul.“

(Victor Eftimiu – *Cerbul fermecat*)

✱ „**N-am văzut** băiat vreodată
Cu mărgele ca la fată.“

(Grigore Vieru – *Curcanul*)

✱ „– Ehei, de mult **n-am mai dat** pe aici. Unde-i meşterul?
– **Nu-i** acasă.“

(Călin Gruia – *Izvorul fermecat*)

✱ „În Tatra **n-au murit** în zadar
părinţii noştri cei tineri, cereşti.“

(Nichita Stănescu – *N-au murit în zadar*)

Scanned with OKEN Scanner

✱ „Nimeni altul, în locul lui, **n-ar fi** avut asemenea tărie."

(Victor Eftimiu – *Păunașul-Codrilor*)

✱ „**N-ați plâns** văzând cum trece-n zbor
Spre miazănoapte nor de nor?"

(George Coșbuc – *Vestitorii primăverii*)

✱ „– (…) Și dacă mă vezi așa de jigărit, este că **n-are** cine să mă hrănească ca el."

(Petre Ispirescu – *Ileana Simziana*)

✱ „Când auzi dascălul de fuga copiilor, turbă de mânie; căci era un zăcaș (răutăcios, n.a.) de **n-avea** margini. Vru să-și facă seama singur, dar **n-avu** curaj."

(Petre Ispirescu – *Cei trei frați împărați*)

✱ „–Dar **n-apucă** să-nghită măcar o îmbucătură, că și căzu jos fără suflare."

(Frații Grimm – *Albă-ca-Zăpada*)

✱ „– Neghiniță, de ce-l bat pe ăla de răcnește ca din gură de șarpe?
– Fiindcă împăratul e surd și **n-aude,** răspunse Neghiniță."

(Barbu Șt. Delavrancea – *Neghiniță*)

✱ „Vulpea când **n-ajunge** la struguri, zice că-s acri."

(*Proverb*)

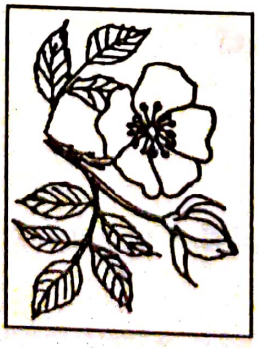

Scanned with OKEN Scanner

TESTE RECAPITULATIVE PENTRU DICTĂRI

❶ „Deodată, prima ceată de copii, în frunte cu Ştefăniţă, s-a ascuns la pândă într-o pădurice. Cealaltă, în frunte cu Mitruţ, s-a ascuns după un deal pe unde năvăleau de obicei tătarii cei adevăraţi. Apoi, s-a arătat Mitruţ, ca un han tătăresc ce se prefăcea că este, iscodind cu ochii împrejurimile stejarului. La un chiot al lui, copiii s-au aruncat în năvală umplând valea de veselia strigătelor."

(Eusebiu Camilar – *Stejarul din Borzeşti*)

❷ „Când s-au ivit pe mare zorii, s-a arătat şi Telemah, venind cu o corabie. Ulise i-a ieşit-nainte. L-a cunoscut numaidecât, căci era tocmai cum fusese Ulise-n vremea tinereţii.

După puţină cumpănire, Ulise i-a spus cine este. Tată şi fiu s-au strâns în braţe."

(Alexandru Mitru – *Păţaniile lui Ulise*)

❸ „A fost odată un negustor bogat, care avea trei fete. Într-un rând s-a pregătit el să plece după marfă şi a întrebat pe fete ce vor să le aducă. Cea mai mare l-a rugat să-i aducă mărgele, a doua a cerut un inel, iar cea mai mică a spus:

– Nu-mi trebuie nimica. De-ţi vei aduce aminte de mine, adu-mi şi mie o creangă de alun."

(Lev Tolstoi – *Creanga de alun*)

❹ „Mamă-sa s-a plecat asupra lui şi i-a văzut zâmbetul. Parcă i s-a luat o piatră de moară de pe inimă. Poate nu va fi ce-a spus doctorul? Poate se face mai iute sănătos! Iată-l că a adormit şi doarme liniştit!

Bată-l pustia să-l bată de străjer! Să-i sperie el copilul în miez de noapte! Şi cine l-a pus să se oprească aşa de aproape de casa lor!"

(Ion Agârbiceanu – *Străjerul*)

❺ „Un om avea doi fii. Şi a zis cel mai tânăr fratelui său:

– Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avuţie.

Şi tatăl le-a împărţit lor avuţia sa. Şi nu după multe zile, adunându-şi toate, fiul cel mai tânăr a plecat într-o ţară departe. Acolo şi-a cheltuit toată averea sa, trăind în desfătări.

Şi după ce el a cheltuit tot ce avea, s-a făcut foamete mare în ţara aceea şi el a început a duce lipsa. Atunci tânărul s-a lipit acolo de un locuitor cu stare, care l-a trimis să-i pască porcii. Şi el îşi sătura foamea din roşcovele şi din rădăcinile ce mâncau porcii."

(Poveste populară – *Istoria fiului risipitor*)

Scanned with OKEN Scanner

● „Ursul s-a întors la negustor și i-a spus:
– Dă-mi-o pe fata cea adevărată!
Din nou s-au pornit cu toții pe plâns. Au gătit fata, și-au luat rămas-bun de la ea și au dat-o ursului. Ursul a așezat-o în trăsură și au plecat. Au mers ei cât au mers, au ajuns într-o pădure mare și s-au oprit. Ursul s-a dat jos din trăsură și a spus:
– Aici e casa noastră, vino după mine!
Ursul a coborât într-o groapă, iar fata s-a dus după el."

(Lev Tolstoi – *Creanga de alun*)

● „Cum a sfârșit de zis aceste, deodată s-a stârnit un vânt năpraznic, și venind un vârtej înfricoșat, a ridicat pe ginerele împăratului în sus și s-a făcut nevăzut. Atunci podul cel minunat îndată s-a stricat și s-a mistuit, de nu știu ce s-a făcut. Iară palatul în care ședeau moșnegii și cu nora, cu toate bogățiile și podoabele din el, s-a schimbat iarăși în sărăcăciosul bordei de mai înainte."

(Ion Creangă – *Povestea porcului*)

● „Câinele se cățără până la farfurie, înfulecă mâncarea cu mare poftă, și după ce s-a lins pe bot a plecat frumușel la plimbare.
Așa azi, așa mâine, așa o săptămână. Începuse să se îngrașe. El era cel mai credincios mușteriu al birtului.
Dar cum urciorul nu merge de multe ori la apă, într-o zi pungașul a fost prins. Cea dintâi pornire a birtașului l-a îndemnat să apuce mătura de coadă și să-i dea vinovatului o lecție strașnică."

(Cezar Petrescu – *Câinele isteț*)

● „ – Cum te cheamă?
– Ce te privește? Ai ceva de împărțit cu mine?
– O să-ți arăt eu acuși ce am și ce n-am!
– N-ai decât să-mi arăți!
– Mai zi o dată și vezi tu ce pățești!
– Poftim că mai zic o dată!
– Te crezi mare deștept, ai? Dacă vreau, c-o mână te fac pilaf.
– Nu zău? Aș vrea să-o văd și p-asta. Numa'gura-i de tine.
– Ba vezi tu ce bătaie-ți trag, dacă mai faci mult pe nebunu'.
– Nu mai spune! Uite, mor de frică!"

(Mark Twain – *Aventurile lui Tom Sawyer*)

● „Bătrânelul se aplecă și puse mâna pe fruntea copilei.
– Fii liniștită, Lizuca, pentru că noi nu te lăsăm. Numai astă-primăvara a fost în primejdie dumbrava. Mulțămesc lui Dumnezeu c-am scăpat.
– Ce-a fost astă-primăvară? întrebă copila.

Scanned with OKEN Scanner

– Nu-ți aduci aminte? Tatăl tău a venit la bunic și-a cerut să vândă dumbrava, căci are nevoie de bani.

– Da, da, da! își aduse aminte Lizuca. Multă vreme l-a năcăjit și l-a îndemnat mămica să vândă dumbrava. Da' nici eu, nici Patrocle nu voim. Și nu vrea nici bunicul."

(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

● „– Mă loveau, mă luau în bătaie de joc, mi-am pierdut mințile... am aruncat...

– Așază-te în bancă! aspuse învățătorul. Să se ridice în picioare cei ce l-au provocat.

– S-au ridicat patru, cu capul plecat.

– Voi, spuse învățătorul, ați jignit pe un coleg de-al vostru, care nu v-a provocat cu nimic, ați râs pe seama unui copil nefericit, ați dat într-o ființă plăpândă care nu se apăra."

(Edmondo de Amicis – *Cuore*)

● „– Suntem doi feți gemeni; doi lăstari dintr-o tulpină ruptă în două, jumătate în pământ și jumătate în cap de masă; venim de unde-am pornit și suntem sosiți de unde venim; fost-am cale îndelungată și am grăit cu suflarea vânturilor și am vorbit în limba fiarelor și am cântat cu valurile de apă, iar acuma, în grai de om, voim să-ți cântăm un cântec pe care-l cunoști fără ca să-l știi!

De sub împărătească sări a doua pernă.

– Lasă-i să meargă cu prostiile lor! grăi ea către soțul său.

– Ba nu, lasă-i să cânte! răspunse împăratul. Tu ai dorit să-i vezi, iar eu doresc să-i ascult. Cântați, băieți!"

(Ioan Slavici – *Doi feți cu stea în frunte*)

● „Pierdut în păduri, Genarul își aude calul nechezând.

– Ce e? îl întrebă.

– Făt-Frumos îți fură fata, răspunse calul năzdrăvan.

– Puté-l-om ajunge? întrebă Genarul, mirat, pentru că știa că-l omorâse pe Făt-Frumos.

– Nu zău, răspunse calul, pentru c-a încălecat pe un frate al meu, care are șapte inimi, pe când eu n-am decât două.

Genarul își înfipse pintenii adânc în coastele calului, care fugea scuturându-se... ca o vijelie. Când îl văzu pe Făt-Frumos în pustiu, zise calului său:

– Spune frățâne-tău să-și arunce stăpânul în nori și să vină la mine, că l-oi hrăni cu miez de nucă și l-oi adăpa cu lapte dulce."

(Mihai Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

Scanned with OKEN Scanner

„În tăcerea aceasta, un greieruș începu să țârâie melancolic, aproape. Lizuca îl ascultă atentă.

– Cântă frumușel, șopti ea.

– Da, dar nu prea mă lasă să dorm, mormăi Patrocle.

– Nu știu de ce, dar mie nu mi-i somn deloc. Așa-i de frumos și de bine... Eu n-am cunoscut niciodată dumbrava asta. Acuma văd că-i o pădure ca-n poveștile pe care mi le spunea mama... Nu mai sună greierul. A tăcut."

(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

„Cum au ajuns sub stejarul din Borzești, hanul năvălitorilor l-a zărit între ramuri pe Mitruț, aproape mort de spaimă.

– Ce-i facem copilului din stejar? a întrebat un otoman. Tragem cu săgețile în el?

– Nu! a răspuns hanul. Dacă trage careva în el vreo săgeată îl ucid...

– De ce? s-au mirat tătarii.

– Pentru că pe acest pui de moldovean vreau să-l ucid eu! Fac rămășag că-l nimeresc drept în inimă, cu prima săgeată...

– Să vedem... au spus celelalte căpetenii și cetele s-au așternut pe vale, în priveală.

– Fie-ți milă... a răcnit Mitruț, când hanul a întins arcul, dar n-a mai apucat să spună nimic, căci o săgeată l-a nimerit drept în inimă și l-a omorât."

(Eusebiu Camilar – *Stejarul din Borzești*)

„Cum îl văzu pe ștrengar, o vrabie începu să-l ia în zeflemea:

– Cip, Cirip! Uite-l pe Năpârstoc!

Gâștele și găinile strigau:

– Cât, cât, cât! Așa îi trebuie. Ne-a tras de creastă.

– Cine a făcut minunea asta? se întrebau gâștele.

Băiatul înțelegea tot ce vorbeau păsările.

Sosi și pisica.

– Dragă mâțișoară, tu cunoști toate ungherele. Spune-mi unde l-aș putea găsi pe Spiriduș?

Dar pisica nu îi răspunse nimic."

(Selma Lagerlöf – *Ștrengarul*)

Scanned with OKEN Scanner

REBUSURI

Dezlegând rebusurile propuse, vei afla ce-ți trebuie pentru a participa la concursul de limba și literatura română, urmărind coloana A–B.

A.

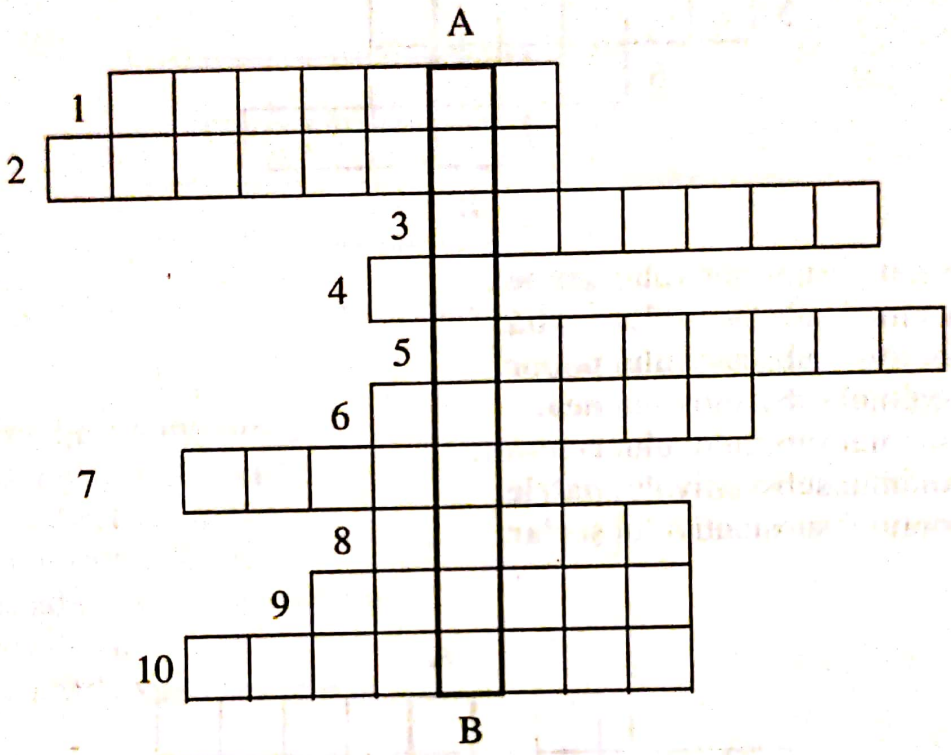

1. Parte principală de propoziție.
2. Altă parte principală de propoziție.
3. Parte de vorbire care ține locul unui substantiv.
4. În loc de **ei** (a ei), **lui** (a lui).
5. Se pronunță cu ajutorul altor sunete.
6. Propoziție formată numai din subiect și predicat.
7. Din ele sunt formate silabele.
8. S și P sunt ..... principale de propoziție.
9. Semnul sunetului.
10. Propoziția are un singur .....

Scanned with OKEN Scanner

B.

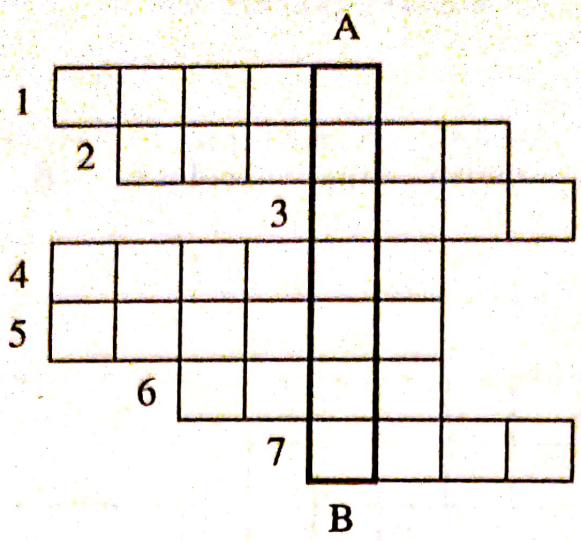

1. Sinonimul substantivului **drapel.**
2. Sinonimul substantivului **vorbă.**
3. Sinonimul substantivului **popor.**
4. Sinonimul substantivului **nea.**
5. Sinonimul substantivului **renume.**
6. Sinonimul substantivului **patrie.**
7. Sinonimul substantivului **școlar.**

C.

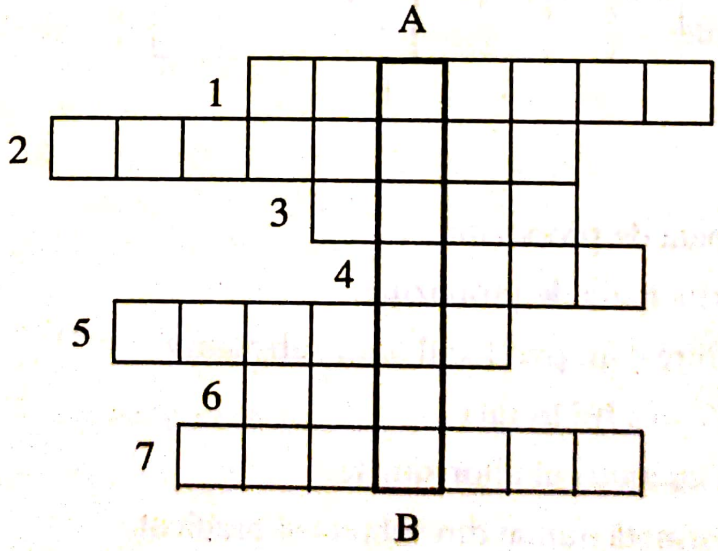

1. Liniuță de unire.
2. Partea de vorbire care exprimă însușiri.
3. Partea de vorbire care exprimă acțiuni.
4. Substantivul exprimă..... de ființe, lucruri etc.
5. Oameni, animale, plante – .....

Scanned with OKEN Scanner

6. În loc de „sau“.
7. Partea de vorbire care exprimă un număr.

D.

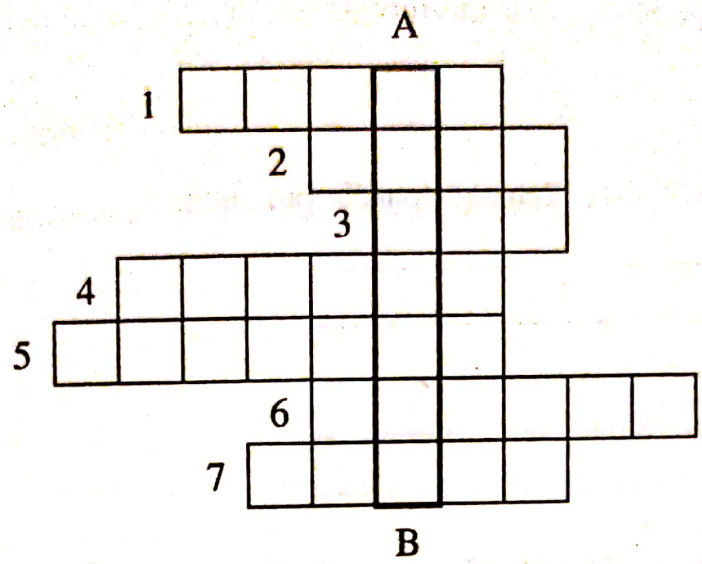

1. Opus adjectivului **lung.**
2. Opus adjectivului **mic.**
3. Opus adjectivului **rău.**
4. Opus adjectivului **încet.**
5. Opus adjectivului **dezordonat.**
6. Opus adjectivului **urât.**
7. Opus adjectivului **neatent.**

E.

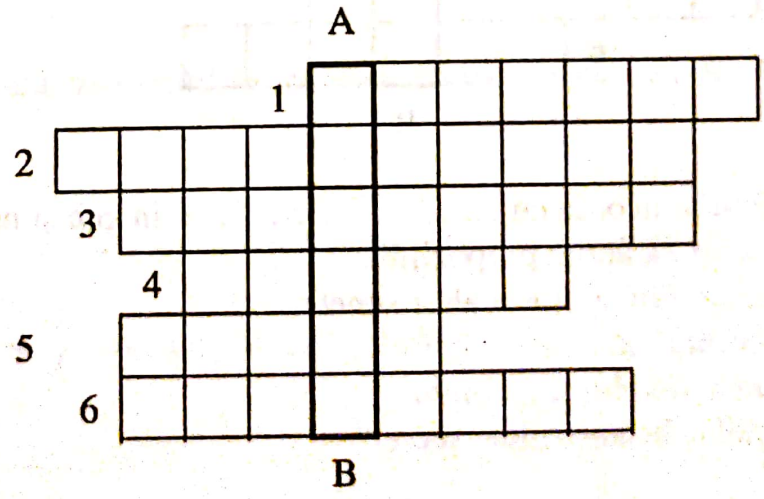

1. Între subiect și predicat nu se pune ..... .
2. Mai multe ..... legate prin înțeles formează un text.

Scanned with OKEN Scanner

3. Predicatul se acordă cu ..... .
4. Substantivul are trei ..... .
5. Atributul şi complementul sunt ..... secundare de propoziţie.
6. Sau, ori, de, pe la etc. sunt cuvinte de ..... .

*
* *

Dacă ai descoperit, completează spaţiile punctate:

A. ----------
B. ----------
C. ----------
D. ----------
E. ----------

Numai cu aceste calităţi veţi găsi drumul către... (A – B).

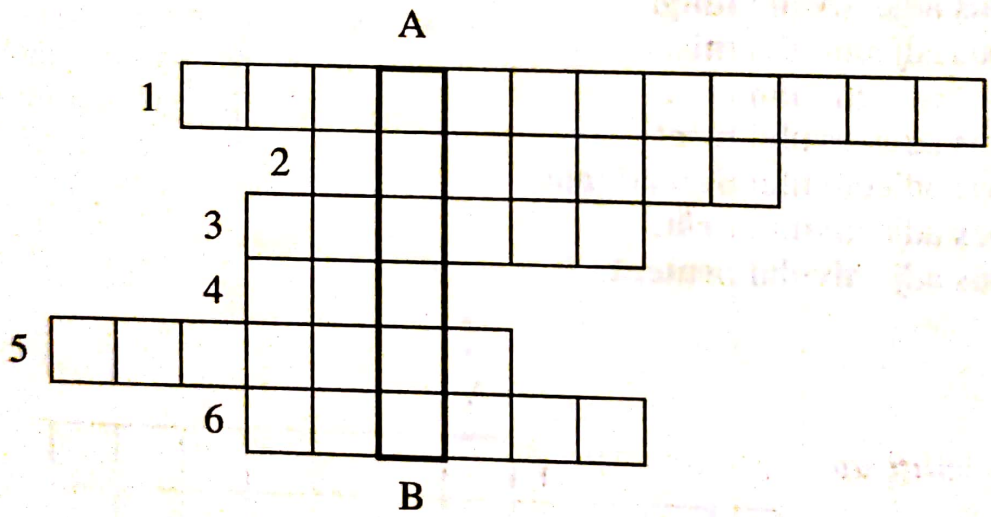

1. Adjectivul se acordă cu ..... în gen şi număr.
2. Din ele sunt alcătuite propoziţiile.
3. Se pronunţă fără ajutorul altor sunete.
4. Opus verbului „cobor".
5. Totalitatea literelor unei limbi.
6. Sinonimul substantivului „secret".

Scanned with OKEN Scanner

TESTE SUMATIVE DE AUTOEVALUARE

T_1

Subiectele evaluării

1. *Alcătuiți rezumatul unei lecturi studiate în clasă.*

2. *Alcătuiți două propoziții în care cuvântul* **bătrân** *să fie părți de vorbire diferite.*

3. *Scrieți patru propoziții în care substantivul* **Dunărea** *să aibă funcții diferite.*

Scanned with OKEN Scanner

4. ***Scrieți patru propoziții în care cuvântul* car *să aibă înțelesuri diferite.***

Total puncte: .....

Punctaj:

- *1 – 40 puncte, din care:*
  - *– respectarea planului de idei, expresivitatea – 20 puncte*
  - *– logica exprimării – 5 puncte*
  - *– respectarea alineatelor – 5 puncte*
  - *– ortografie, punctuație – 5 puncte*
  - *– estetica scrierii – 5 puncte*
- *2 – 10 puncte (5 pentru fiecare propoziție corect formulată);*
- *3 – 20 puncte (pentru fiecare funcție: S; intră în alcătuirea predicatului; C; A);*
- *4 – 20 puncte (5 pentru cunoașterea unui singur sens).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_2

Subiectele evaluării

1. ***Scrieți o compunere cu următorul început:***

Era iarnă.

Radu și Ciprian se întorceau de la școală. Discutau aprins despre ultima întrecere sportivă. În fața lor înainta cu greu o bătrână.

Deodată ---

Scanned with OKEN Scanner

---

2. ***Analizați propoziția arătând părțile de propoziție și de vorbire:***

În bătălia de la Mărășești, Ecaterina Teodoroiu a săvârșit fapte de vitejie.

3. ***Alcătuiți patru propoziții legate prin înțeles în care cuvintele:*** **gingaș, soare, peisaj, râu** ***să aibă funcția de atribut.***

Total puncte: .....

Punctaj:

- *1 – 40 puncte, din care:*
  - *– bogăție de idei, expresivitate – 20 puncte*
  - *– logica exprimării – 5 puncte*
  - *– respectarea alineatelor – 5 puncte*
  - *– ortografie, punctuație – 5 puncte*
  - *– estetică – 5 puncte*
- *2 – 30 puncte (5 pentru recunoașterea fiecărei părți de propoziție și de vorbire);*
- *3 – 20 puncte (pentru integrarea corectă a fiecărui cuvânt dat)*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_3

Subiectele evaluării

1. ***Caracterizați un personaj (copil, care reprezintă un model demn de urmat) din lecturile studiate în clasă.***

Scanned with OKEN Scanner

---

2. *Gândiți-vă la un substantiv comun, genul masculin, numărul singular și alcătuiți patru propoziții, în care să aibă rol diferit.*

---

3. *Scrieți două propoziții în care substantivul* țară *însoțit de cuvântul* de *să aibă funcții diferite.*

---

4. *Găsiți un cuvânt cu cel puțin patru înțelesuri și alcătuiți propoziții.*

Total puncte: .....

Punctaj:

1 – 40 puncte, din care:

- *respectarea planului caracterizării, expresivitate – 20 puncte*
- *logica exprimării – 5 puncte*
- *respectarea alineatelor – 5 puncte*

Scanned with OKEN Scanner

– *ortografie, punctuație* – *5 puncte*
– *estetică* – *5 puncte*

J2 – 20 puncte (5 pentru fiecare situație);
J3 – 10 puncte (5 pentru fiecare propoziție)
J4 – 20 puncte (5 pentru fiecare propoziție)

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_4

Subiectele evaluării

1. ***Scrieți o scrisoare unui prieten de corespondență, în care încercați să-l convingeți să viziteze România.***

---

2. ***Scrieți propoziții în care două substantive sinonime să aibă rol de subiect și să intre în alcătuirea predicatului.***

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Precizați ce rol au în propoziție cuvintele subliniate.***

a) Lui Gigel îi plăcu nespus acel răspuns. (.....)

b) Tristețea de pe chipul **lui Gigel** se risipi îndată. (.....)

4. ***Scrieți două propoziții în care cuvântul* râs *să aibă înțelesuri diferite.***

Total puncte: .....

Punctaj:

- *1 – 40 puncte, din care:*
  - *– respectarea cerințelor scrisorii, expresivitate – 20 puncte*
  - *– logica exprimării – 5 puncte*
  - *– respectarea alineatelor – 5 puncte*
  - *– ortografie, punctuație – 5 puncte*
  - *– estetică – 5 puncte*
- *2 – 30 puncte, din care:*
  - *– alegerea substantivelor – 10 puncte*
  - *– pentru propozițiile în care substantivele au funcția de subiect – 10 puncte*
  - *– pentru propozițiile în care substantivele au funcția de nume predicativ – 10 puncte*
- *3 – 10 puncte (5 pentru fiecare cuvânt subliniat, corect recunoscut);*
- *4 – 10 puncte (5 pentru fiecare propoziție corect alcătuită).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_5

Subiectele evaluării

1. ***Descrieți un colț din natură preferat.***

Scanned with OKEN Scanner

---

2. *Precizați părțile de propoziție din propoziția de mai jos și arătați prin ce sunt exprimate.*

Cumplită a fost bătălia de la Călugăreni.

3. *Scrieți trei propoziții în care cuvântul* nouă *să fie părți de vorbire diferite.*

---

4. *Gândiți-vă la trei substantive, nume de acțiuni și alcătuiți cu ele trei propoziții dezvoltate legate prin înțeles.*

Total puncte: .....

Punctaj:

J1 – 40 puncte(idem T_3)

J2 – 20 puncte (5 pentru recunoașterea fiecărei părți de vorbire și de propoziție);

J3 – 15 puncte (5 pentru fiecare situație);

J4 – 15 puncte (5 pentru fiecare propoziție).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

Scanned with OKEN Scanner

T_6

Subiectele evaluării

1. ***Scrieți o compunere care să aibă următorul sfârșit:*** „Și domnia lui a fost, într-adevăr, ca o zi de lumină strălucitoare în istoria țării noastre.“

---

2. ***Analizați propoziția precizând părțile de propoziție și prin ce părți de vorbire sunt exprimate:*** Livezile înmiresmate te îmbată cu parfumul lor.

3. ***Scrieți patru propoziții în care verbul*** **a trece** ***să aibă înțelesuri diferite.***

Total puncte: .....

Punctaj:

J1 – 40 puncte (idem T_2)
J2 – 30 puncte (5 pentru recunoașterea fiecărui cuvânt);
J3 – 20 puncte (5 pentru cunoașterea fiecărui înțeles).

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

Scanned with OKEN Scanner

T_7

Subiectele evaluării

1. ***Prezentați o acțiune de îngrijire și de înfrumusețare a localității natale.***

---

2. ***Analizați propoziția precizând părțile de propoziție și părțile de vorbire prin care sunt exprimate:***

Frumoasa pictură este a copilului blond.

3. ***Alcătuiți o propoziție după schema:.***

S. S.	P	A. C.
s. s.	(v+s)	a. s.

---

4. ***Găsiți câte un cuvânt cu înțeles opus cuvintelor:*** **tristețe, întunecat** ***și alcătuiți cu ele propoziții dezvoltate.***

Total puncte: .....

Scanned with OKEN Scanner

Punctaj:

- *1 – 40 puncte(idem T_2)*
- *2 – 20 (4 pentru recunoașterea fiecărei părți de propoziție și de vorbire);*
- *3 – 20 puncte;*
- *4 – 10 (5 pentru fiecare propoziție corect alcătuită).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_8

Subiectele evaluării

1. ***Scrieți o compunere care să aibă următorul sfârșit:***

„Vă rog să n-o uitați pentru că este o poveste adevărată din măreața noastră istorie.“

2. ***Precizați ce rol are cuvântul*** **frumos** ***în următoarele propoziții:***

- Eu am un scris frumos. (.....)
- Scrisul meu este frumos. (.....)
- Eu scriu frumos. (.....)
- – Frumos ești, Ionele! (.....)

Scanned with OKEN Scanner

3. ***Scrieți patru propoziții legate prin înțeles în care să folosiți cuvintele:*** **ai, a-i, ce-i, cei.**

---

4. ***Scrieți două propoziții în care cuvântul*** **fii** ***să fie părți de vorbire diferite.***

Total puncte: .....

Punctaj:

- *1 – 40 puncte (idem T_2)*
- *2 – 20 puncte (5 pentru fiecare precizare);*
- *3 – 20 puncte (5 pentru fiecare propoziție);*
- *4 – 10 puncte (5 pentru fiecare parte de vorbire).*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

T_9

Se dă textul:

„În ziua următoare se făcură nunțile și apoi trei zile și trei nopți întreaga împărăție răsună de veselia oaspeților…

Peste alte trei zile și trei nopți merse vestea în țară că Ana și-a făcut pânea: a cules bobi, a măcinat, cernut, frământat și a copt pânea precum a fost zis la culesul de căpșune.

Încă de trei ori câte trei zile și de trei ori câte trei nopți trecură și o nouă veste merse în țară, că Stana și-a făcut cămașa: a cules fire de in, le-a copt și melițat, a periat fuiorul, a tors firele, a țesut pânza și a cusut cămașa pe trupul soțului ei, precum a fost zis la culesul de căpșune.

Numai a Lăptiței vorbă nu s-a împlinit încă.“

(Ioan Slavici – *Doi feți cu stea în frunte*)

Scanned with OKEN Scanner

Subiectele evaluării

1. ***Scoateți din text:***

- cinci substantive la numărul singular

- cinci verbe ---
- două numerale ---

2. ***Cuvântul*** **nouă** ***este în text:***

a) ***numeral***
b) ***pronume personal***
c) ***adjectiv***

Încercuiți varianta corectă.

3. ***Precizați funcția sintactică a substantivelor proprii din text.***

---

4. ***Găsiți în text două atribute și două complemente exprimate prin substantive.***

---

5. ***Treceți substantivul*** **bobi (boabe)** ***din text la numărul singular și scrieți cu el trei propoziții în care să aibă înțelesuri diferite de cel din text.***

---

6. ***Precizați sensul din text al verbului*** **nu s-a împlinit.**

Total puncte: .....

Punctaj:

J1 – 30 puncte
J2 – 5 puncte
J3 – 10 puncte
J4 – 20 puncte
J5 – 15 puncte
J6 – 10 puncte

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

Scanned with OKEN Scanner

T_{10}

Se dă textul:

„Și deodată clipiră candele verzi **de licurici** în două șiraguri, și văzu pajiștea **de flori** deschisă către un părete de stâncă, între doi mesteceni bătrâni. În lumina verzie, fără zgomot, o ușă de cremene se mișca și se dădu la o parte, și din întuneric de peșteră apăru minunata arătare. Erau niște omușori mititei, numai de două palme de la pământ. **Le luceau fețele și ochii de zâmbet.**

Fetița voi să-i numere.

– Nu se cade să ne numeri! se auzi o voce subțirică. Să știi că suntem șapte."

(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

Subiectele evaluării

1. ***Scoateți din text patru adjective la numărul singular:***

---

2. ***Cuvântul*** **o** ***din construcția*** **o ușă este** ***în text:***

a) ***numeral***
b) ***pronume personal***
c) ***articol***

Încercuiți varianta corectă.

3. ***Cuvântul*** **voi** ***este în text:*** **a)** ***pronume personal***
b) ***verb predicativ***
c) ***ajută la formarea timpului viitor***

Încercuiți varianta corectă.

4. ***Precizați funcția sintactică a numeralelor aflate în text.***

---

5. ***Analizați cuvintele subliniate*** **(de licurici, de flori).**

Scanned with OKEN Scanner

6. *Faceți schema suprapusă a propoziției subliniate.*

Total puncte: .....

Punctaj:

- *1 – 20 puncte*
- *2 – 5 puncte*
- *3 – 5 puncte*
- *4 – 20 puncte*
- *5 – 20 puncte*
- *6 – 20 puncte*

Notă: *Se acordă 10 puncte din oficiu.*

Scanned with OKEN Scanner

INDICAȚII ȘI REZOLVĂRI LA TESTELE DE AUTOEVALUARE

T1.2. Un **bătrân** pescar stătea pe malul apei. (adjectiv)
Un **bătrân** stătea pe mal. (substantiv)

3. S : **Dunărea** se varsă în Marea Neagră.
NP: Acest fluviu este **Dunărea**.
A : Valurile **Dunării** sunt înspumate.
C : **Pe Dunăre** circulă multe vapoare.

4. Pe drum trece un **car** cu boi.
Mașina de scris are un **car** nou.
Eu **car** apa cu găleata.
Această insectă, numită **car**, se hrănește cu lemn.

T2.2. C. A. S. P. C. A.
s. s. s. v. s. s.

3. Razele blânde ale soarelui învăluie pădurea. Un ghiocel gingaș își sună clopoțelul argintiu. Clipocitul râului din apropiere ne încântă auzul. Splendoarea peisajului ne fascinează.

T3.2. S : **Românul** este frate cu codrul.
NP: Mihai este **românul** învingător.
A : Ospitalitatea **românului** impresionează.
C : Petreci bine cu **românul**.

3. A : Dorul **de țară** mă copleșește.
NP: Pâinea este **de țară**.
C : Campionul este iubit **de țară**.

4. Minerii coboară în **mine**.
Unele creioane au **mine** ascuțite.
Mă așteptau pe **mine**.
Cele două **mine** au explodat la comandă.
Spectatorii aveau **mine** fericite.
Vechile monede grecești, numite **mine**, erau din aur sau argint.

T4.2. răsplată-recompensă
S : **Răsplata** muncii ne bucură. **Recompensa** e binevenită.
NP: Felicitările sunt **răsplata** faptelor mele. Aceasta este **recompensa** oferită.

3. a) complement; b) atribut

Scanned with OKEN Scanner

4. După un timp, ne-am oprit din **râs**.
De după grilaj, ne privea un **râs** fioros.

T5.2.

P.	S.	A.
(a+v)	s.	s.

3. Numărul **nouă** este mai mare decât numărul opt. (numeral)
Nouă ne plac crizantemele. (pronume personal)
Prietena mea are rochiță **nouă**. (adjectiv)

4. Ador **mersul** pe bicicletă. Îmi place nespus de mult și **înotul**. Nici **alergarea** nu-mi displace.

T6.2.

S.	A.	C. P.	C.	A.
s.	a.	p. v.	s.	p.

3. O mașină roșie **trece** pe strada noastră.
Ieri, mătușa **a trecut** pe la noi.
Călmățuiul **trece** pe lângă curtea noastră.
Bogdan **trece** de partea noastră.
Răzvan **a trecut** ușor obstacolul.
Să trecem la fapte!
Trece-i pe listă!
Radu **a trecut** în clasa a X-a.

T7.2.

A.	S.	P.	A.
a.	s.	(v.+s.)	a.

3. Zambilele și lalelele sunt flori frumoase de primăvară.

4. bucurie; luminat.
La finele concursului, bucuria inundă sufletele câștigătorilor.
Parcul din localitatea noastră este luminat de becuri multicolore.

T8.2. A.; N.P.; C.; N.P.

3. Nicu și Vlad sunt **cei** mai buni colegi. Înainte de **a-i** cunoaște mai bine aveam altă impresie. Ei îți explică tot **ce-i** întrebi. E bine să **ai** așa amici.

4. O familie avea doi fii. (substantiv)
Fii mai îngăduitor cu cei mici! (verb)

T9.1. veste, țară, veselia, culesul, fuiorul; merse, a copt, a cules, trecură, a tors; trei, de trei ori, câte trei.

2. adjectiv.

Scanned with OKEN Scanner

3. Ana – subiect; Stana – subiect; (a) Lăptiței – atribut.

4. A-oaspeților, de căpșune, soțului; C-pânea, în țară.

5. Firul de bob avea păstăi fragede. Ne-am deplasat cu bobul pe zăpada îndesată. Ne trebuie un bob pentru ridicarea materialelor.

6. nu s-a îndeplinit; nu s-a realizat.

T10.1. deschisă, verzie, minunata, subțirică;

2. articol;

3. verb predicativ;

4. două-A; doi-A; două-A; șapte-N.P.;

5. de licurici – atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, nearticulat, genul masculin, numărul plural;

de flori – atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, nearticulat, genul feminin, numărul plural;

6. $\frac{\text{C. P. S. S. C.}}{\text{p. v. s. s. s.}}$

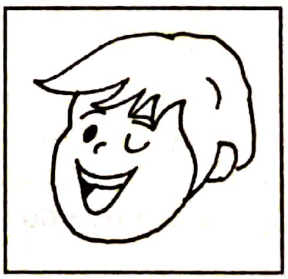

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Cuvânt înainte – prof. Vasile Molan 3

Cuvântul autorului 5

Lista de abrevieri 6

Părţile de vorbire 7
- Substantivul 7
- Adjectivul 17
- Numeralul 26
- Pronumele. Pronumele personal 32
- Verbul 39
- Probe de evaluare 48

Părţile principale de propoziţie 54
- Predicatul 54
- Subiectul 61
- Acordul predicatului cu subiectul 68

Părţile secundare de propoziţie 71
- Atributul 71
- Complementul 77
- Propoziţia dezvoltată 82
- Probe de evaluare 88

Analiză gramaticală 94
- Texte analizate 94

Ortografie. Utilizarea ortogramelor 101

Teste recapitulative pentru dictări 117

Rebusuri 121

Teste sumative de autoevaluare 125

Indicaţii şi rezolvări la testele de autoevaluare 139

Scanned with OKEN Scanner

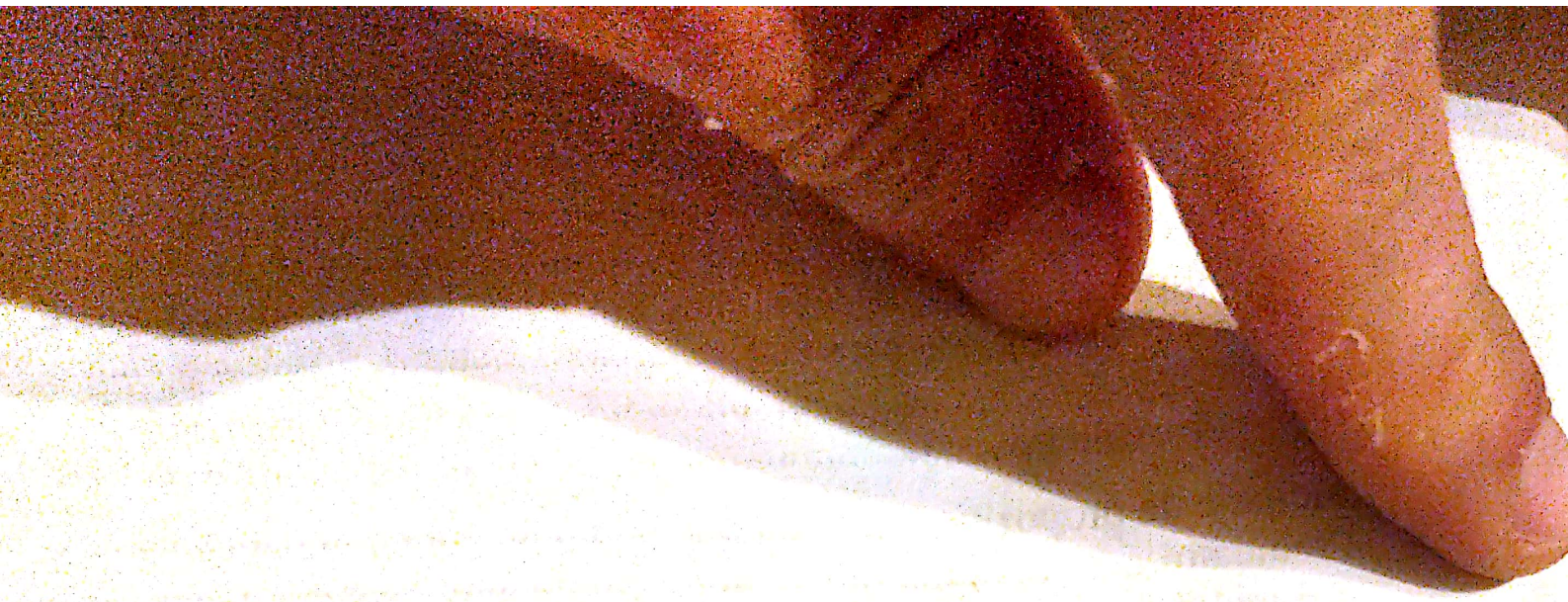

Culegere și paginare computerizată
Secția Fotoculegere – C.N.I. „CORESI“ S.A.

Coli de tipar 9
Bun de tipar: 28.06.2001
Tiparul executat sub comanda nr. 11.406

Compania Națională a Imprimeriilor
„CORESI“ S.A. București
ROMÂNIA

Scanned with OKEN Scanner

Volumul cuprinde **probleme morfologice și sintactice pentru clasele a III-a și a IV-a** și își propune să faciliteze trecerea în ciclul gimnazial, pregătind totodată participarea cu succes la concursuri de limba și literatura română.

Volumul poate fi utilizat atât ca material auxiliar al manualelor de limba română, cât și independent de acestea, venind în sprijinul învățătorilor în activitatea la clasă, fiind în concordanță cu Noul Curriculum Național.

Exercițiile gramaticale propuse sunt variate, unele mai simple, altele mai complexe, pentru diferite categorii de elevi.

Testele de evaluare sunt concepute pentru o cât mai corectă apreciere a deprinderilor gramaticale ale elevilor.

Urăm succes și reușită celor ce vor parcurge exercițiile propuse!

ISBN 973-570-179-0

lei 35 000

Scanned with OKEN Scanner